

Median ja viestinnän tutkimuksen päivät 2026

Media and Communication Research Days 2026

Abstraktit / Abstracts

Median ja viestinnän tutkimuksen päivät 2026	1
TORSTAI 7.5.2026	5
TYÖRYHMÄT / WORKING GROUPS I	5
JUURET – JOURNALISMIN PERUSTAT JA UUDET VERSOT	5
Uhreja ja sortajia – affektiivinen tarinankerronta Gazan sodan uutisoinnissa	5
Sosiaalisen median vaikuttajat osana TikTok-journalismin portinvartijuutta – Yle Kioskin tuotanto Pellolta puuroksi 2.0.....	6
Mitä on "journalismi" lähdesuojajuridiikan näkökulmasta?.....	6
Patriotismin paineen ja ammattietiikan yhteensovittaminen sotajournalismissa: suomalaisten toimittajien kokemuksia Ukrainan sodan uutisoinnista.....	6
VISUAALISEN TUTKIMUKSEN TYÖRYHMÄ	7
Visuaalinen autoetnografia muunlajisten eläinten toisin katsomisesta ja vaihtoehtoisesta eläinkuvasta ..	7
Piilaakson juuret suomalaisessa maaperässä: Generatiivinen tekoäly kansallisen luontokuvaston uusintajana	8
Spekulatiivisen valokuvauksen episteemiset ulottuvuudet.....	8
MEDIATALOUDEN JA VIESTINTÄPOLITIIKAN TYÖRYHMÄ	9
Media ownership across borders – how audiences experienced Bonnier News’ acquisition of Swedish-language media organizations in Finland	9
Onko omistajalla väliä? Paikallis- ja aluelehtien omistuksen keskittymisen seuraukset 2013–2023.....	10
Konsernisisältöä vai omia juttuja? Lehtikonsernien erilaiset sisältöstrategiat	10
Kunnat katveessa: Poliittikan journalismin muutos aluemedioissa toimittajien silmin 2013–2023	11
ROOTS AND APPEARANCE OF MISLEADING IN DIGITAL COMMUNICATION	12
When anyone can scam: Relationships between human and non-human actors in online fashion stores	12
The transformation and persuasion of hydra: Combining technological and rhetorical approaches to trace the misleading nature of an e-commerce scam	13
Perspectives to ‘washing’ in the intersection of CSR communication and consumer culture.....	13
INFORMAATIORESILIENSSIN MONIULOTTEISUUS MEDIAN JA VIESTINNÄN KENTÄLLÄ	14
Identiteetit, aatteet ja tunteet – vähemmistöidentiteetit affektiivisen polarisaation rakennusaineena ..	14
Tietoa, tunteita, suhteita - vihreän diskurssin juurtuminen asiantuntijoiden viestintään	15
Luotettavan tiedon juuret ja informaatioresilienssi tekoälyn aikakaudella – medialukutaidosta tekoälylukutaitoon	15

POLIITTINEN VIESTINTÄ AFFEKTIIVISEN POLARISAATION AIKAKAUDELLA	16
Kun woke Islantiin tuli	16
Affective Polarization and Epistemological Beliefs: Audiences Beyond Journalism	17
Yhteisöllisyydet suomalaisessa sotajournalismissa – sosiaaliantropologinen tapaustutkimus Venäjä– Ukraina-sodan uutisoinnista.....	18
Kärjistyvä keskusteluilmapiiri ja identiteetteihin kytketyt vastakkainasettelut: kansalaiskyselyn tuloksia	18
TEKOÄLY JOURNALISMISSA.....	19
Journalismin "inhimillinen käänne": Toimituksellisen tekoälyn tulevaisuudet Nieman Labin journalismiennusteissa 2023–2025.....	19
Tuliko tekoäly suomalaiseseen some-journalismiin?	20
NÄKÖKULMIA TELEVISIOON ENNEN JA NYT	20
Suoratoisto ja televisio episteemisten oikeuksien tukena.....	20
Menetelmiä luovan tiimityön ja tekijyyden tutkimiseen.....	21
Algoritminen teknologia ja neuvotteluja ihmistekijyydestä dataistuvissa tuotantokulttuureissa	22
VIESTIVÄN TEKOÄLYN JUURET JA JOUTOMAAT	23
Seeing What & How It Works: Mapping the Use of AI tools in Fact-Checking Processes in India.....	23
Fact-Checkers vs. the AI Hype: Sober Minds in a Tech-Enchanted World	23
Discursive construction of demand and agency in the nascent AI consulting market	24
From “yay” to “meh” and back again: Knowledge workers’ emotional trajectories of communicative AI adoption	25
EKOMEDIATUTKIMUKSEN VERSOVAT KENTÄT	25
Itämeren audiovisuaalinen mielikuviutus	25
Akusto-ekologinen kuunteleminen merisuhdetta kuvaavissa dokumenttielokuvissa	26
Elokuvia kaivoksista. Ystävät, toverit -elokuvan lehdistövastaanotto 1990.....	27
TIEDE, TEKNOLOGIA JA ASIANTUNTIJUUS JULKISUUDESSA	27
Asiantuntijuus verkon metsäkeskustelussa: kansalaiskeskustelun jaetut arvot ja diskursiiviset strategiat	27
Tutkimuskonsortioiden väliset viestintäriihmastot: vuorovaikutustiimin organisoituminen strategisen tutkimuksen ohjelmassa	28
Paradoksiteoriasta lähtökohta organisaatiolähtöisen tiedeviestinnän jännitteiden tutkimiseen	29
Popularisointistrategiat yliopistopodcasteissa – demokraattista tiedeviestintää ja yliopiston brändinrakennusta	30
Poliittinen ohjaus, tieteen sisäinen vallankäyttö ja organisaation sisäistetty kontrolli: tutkijoiden näkemyksiä akateemisesta vapaudesta ja sananvapaudesta	30
Episteemisen auktoriteetin tunnistamisen kriteerit korona-aikana	31
TYÖRYHMÄT / WORKING GROUPS II	32
JUURET – JOURNALISMIN PERUSTAT JA UUDET VERSOT.....	32
Journalismia opiskelleiden merkityksellisyyden kokemukset työelämässä ja sijoittuminen median ammattikentälle	32
Säröjä totuuden peilitalossa? Suomalaisen erikoistoimittajien episteemiset käsitykset ja näkemykset journalistisesta totuudesta.....	33

Toimittajasta pomoksi: Ura siirtymät ja niihin kiertyvä identiteettityö media-alan lähijohtajien kokemuksissa.....	34
Millaisia versoja toimittajakouluissa kasvaa? Suomalaisen journalistiopiskelijöiden mietteitä journalismista ja sen opetuksesta	34
VISUAALISEN TUTKIMUKSEN TYÖRYHMÄ	35
Visuaalinen ja hetkellinen sosiaalisen median journalismi – Demokratianäkökulma Yle Uutisten ja Helsingin Sanomien Instagram-tarinoihin	35
Sotaa todistamassa - eurooppalaiset uutismediakuvastot Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa	36
Someviattomuus: lasten representaatiot osana lapsuuden ajallista ja tilallista hallintaa	36
MEDIATALOUDEN JA VIESTINTÄPOLITIIKAN TYÖRYHMÄ	37
Kuinka sosiaalisen median vaikuttajien ("influenssereiden") sääntelytarve haastaa perinteisiä ja esitettyjä uusia sääntelymalleja	37
Digitaalisten oikeuksien politiikasta: Näkökulmia diskursiivisiin kamppailuihin ja kansalaistoimijöiden rooliin viestinnän hallinnassa	38
Uutismedian resilienssi teknologisen murroksen keskellä	39
ROOTS AND APPEARANCE OF MISLEADING IN DIGITAL COMMUNICATION.....	39
Large language models as sites of ideological contestation - and corporate greenwashing.....	39
Tracing the roots of misleading design: Deceptive patterns in vibe coding	40
INFORMAATIORESILIENSSIN MONIULOTTEISUUS MEDIAN JA VIESTINNÄN KENTÄLLÄ.....	40
Informaatiointegriteetti Suomessa: tutkimuskatsaus	41
Behind Verification: Unpacking the Strategic Choices Behind Fact-Checks.....	41
Katsaus suomalaisen uutistoimijöiden resilienssiin: kyky selviytyä, sopeutua ja muuntautua häiriöherkässä mediaympäristössä	42
Kuka lennättää drooneja lentokentillä? Hybridiuhkakampanjoiden heikkojen signaalien tunnistaminen uutisaineistoista	43
POLIITTINEN VIESTINTÄ AFFEKTIIVISEN POLARISAATION AIKAKAUDELLA	44
Vastakkainasettelun hyödyntäjät vai purkajat? Suomalaisen metsäviestinnän ammattilaiset yhteiskunnallisen polarisaation ajassa	44
Poliittiset brändit identiteettinä – Puoluepuheenjohtajien ja puolueiden yhteys.....	45
Affective Polarization and the Contestation of Expertise in Post-Election Twitter Discourse.....	45
Feelings among friends and foes in populist communication: The Finns Party's emotional appeals on social media in the 2023 Finnish Parliamentary Election	46
TEKOÄLY JOURNALISMISSA.....	46
Jotain vanhaa, jotain uutta, jotain lainattua? Journalististen roolien uudelleenjärjestely generatiivisen tekoälyn kautta	46
Generatiivinen tekoäly uutistuotannossa: Selkokieli, saavutettavuus ja vaikeiden yleisöryhmien tavoittaminen	47
Työkalu, työpari vai jotain muuta?	48
NÄKÖKULMIA TELEVISIOON ENNEN JA NYT	48
Vapaasti näkyvän tv-urheilun avoimet tulevaisuudet	48
Filmivälähdysistä kisastudion tunnelmiin: Sibelius-viulukilpailun televisointi 1965–2025.....	49

"Sun pitää uskoa sun juttuu" – Tunnestruktuuri ja vaurastumisen subjektikäsitteet dokumenttisarjassa Sijoittajat	50
VIESTIVÄN TEKÖÄLYN JUURET JA JOUTOMAAT	50
Tekoälyvideoiden lattea lumous.....	51
Automaattirakkaita ja megakoneita – Tietokoneisuus suomenkielisessä populaarimusiikissa 1970-luvulta 2000-luvulle.....	51
Meemit ja tekoälyn visuaaliset kuvitelmat digitaalisessa kulttuurissa	52
Tekoälyohjeistusten kertomaa ja piilottamaa.....	52
MEDIA, TEKNOLOGIA JA KESTÄVYYS	53
Digitaalinen jäte tutkimuksellisenä linssinä dataistuneeseen yhteiskuntaan	53
Kun Par(at)iisia ei enää ole – Plutoseeni ja epäkuollut kuva	53
Välittymisen antropologia ekokriittisenä näkökulmana	54
PERJANTAI 8.5.2025	55
TYÖRYHMÄT / WORKING GROUPS III	55
JUURET – JOURNALISMIN PERUSTAT JA UUDET VERSOT	55
Analytiikka vaikuttaa moneen – uutisarvojen muutos suomalaisissa alueellisissa ja paikallisissa tiedotusvälineissä	55
The Adaptive Turn in Journalism: Conceptualizing the algorithmic co-constitution of the news media- audience relationship.....	55
Pelillistämisen mahdollisuudet seniorien ohjaamisessa digitaalisen journalismin pariin	56
Postia toimitukselle – yleisöpalautteen ja juttuvinkkien käsittely, sisältö ja merkitys toimituksissa.....	57
MEDIA, TEKNOLOGIA JA KESTÄVYYS	57
Hoiva ja digitaalisen kestävyden politiikat.....	57
Mediateknologioiden uudet käyttötavat – Hoiva, leikkisyys ja media-arkeologinen lähestymistapa näkökulmina median ekologisuuteen	58
Huolesta hoivaan? Luontodokumentit, ilmastonmuutos ja valikoiva huomio	59
MEDIATALOUDEN JA VIESTINTÄPOLITIIKAN TYÖRYHMÄ	59
Suomalaisen viestintäpolitiikan tutkimuksen trendejä: ylitarjontaa ja sokeita pisteitä?	59
Yleisradion toinen vuosisata?.....	60
WHEN NEWS MEET PLANETARY BOUNDARIES: RETHINKING JOURNALISM	60
"Tämä sai minut innostumaan journalismista entistäkin enemmän!" – Reflektiota kestävän journalismin opetuksesta	60
Journalismia valmistavien mediatalojen kestävyysuunnitelmat logistisen mielikuvituksen paikkoina....	61
Rikosorientoitunutta journalismia? Ilmasto- ja ympäristöaktiivisuuden uutisoinnin lähteillä	63
INFORMAATIORESILIENSSIN MONIULOTTEISUUS MEDIAN JA VIESTINNÄN KENTÄLLÄ.....	64
Somevaikuttajat informaatioresilienssin ja maanpuolustussuhteen rakentajina?	64
Digitaalinen irrottautuminen informaatioresilienssin keinona.....	65
Länsi toimijana ja toiminnan kohteena suomalaisissa Ukrainan sotaa käsittelevissä uutisissa. Digitaalisen humanismin lähestymistapoja	65

TORSTAI 7.5.2026

TYÖRYHMÄT / WORKING GROUPS I

14:15-15:45

JUURET – JOURNALISMIN PERUSTAT JA UUDET VERSOT

Roots – The foundations and new offshoots of journalism

Sessio / Session: (1/3)

Sali / Room: B209

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Väitöskirjatutkija Liisa Ovaska, Tampereen yliopisto, Yliopisto-opettaja Jari Väliaverronen, Tampereen yliopisto, Tutkijatohtori Pauliina Penttilä, Tampereen yliopisto

Uhreja ja sortajia – affektiivinen tarinankerronta Gazan sodan uutisoinnissa

Väitöskirjatutkija Vilja Hautamaa, Jyväskylän yliopisto

Tunteilla on ristiriitainen rooli osana journalistista työtä. Toimittajien edellytetään työssään sekä piilottavan niitä tavoitellessaan puolueettomuutta että hyödyntävän niitä osana journalistista tarinankerrontaa (Kotišová, 2017). Todistamme tällä hetkellä niin sanottua affektiivista käännettä, aiempaa suurempaa kiinnostusta tunteita kohtaan. Joskin tunteet ovat aina olleet osa journalismia. Voidaan sanoa, että tunteet ovat uusi verso journalismin kentällä, vaikka niiden juuret yltävät syvälle: niistä etsitään ratkaisua yleisön sitouttamiseksi journalistisiin sisältöihin, mutta perinteisesti niiden olemassaoloa osana journalismia on vähätelty. Tässä väitöskirjatutkimuksessa tunteiden läsnäoloa journalismissa tarkastellaan affektiivisen tarinankerronnan näkökulmasta osana Gazan sodan uutisointia.

Tarkastelen affektiivista tarinankerrontaa journalismin keinona rakentaa moraalisia arvioita. Pyrin selvittämään, millaisia rooleja uutisoinnissa Gazan sodan eri toimijoille affektiivisesti rakennetaan, sekä millaista moraalista arviota tilanteesta tällä tavoin välitetään. Moraalisten arvioiden rakentamisen on nähty olevan keskeinen osa journalistista tarinankerrontaa (Kotišová & van der Velden, 2025). Tarkastelen affektiivista tarinankerrontaa suhteessa affektiiviseen epistemologiaan, eli käsitykseen tunteista tietämisen keinona. Tämä kytkeytyy myös ajatukseen siitä, ettei journalismin tulisi seistä puolueettomana hyvän ja pahan, tai uhrin ja sortajan välissä (Bell & Kieran, 1998).

Kerään aineiston Helsingin Sanomissa ja Yle Uutisissa julkaistuista Gazan sotaa käsittelevistä uutisartikkeleista, kahdelta eri aikaväliltä: 7.10.2023-7.2.2024 sekä 9.6.2025-9.10.2025. Aineiston koko on arviolta noin 50-60 uutisartikkelia. Media-aineisto analysoidaan kriittisen diskurssianalyysin keinoin. Tutkimuskysymykset ovat:

1. Kenen tunteisiin affektiivinen tarinankerronta pohjataan Gazan sotaa käsittelevissä uutisartikkeleissa?
2. Millaisia rooleja affektiivinen tarinankerronta rakentaa eri toimijoille Gazan sodan uutisoinnissa?
3. Millaisia eroja aiheen moraalisisessa arviossa on kahden eri aineistonkeruun ajanjakson välillä?

Lähteet

Bell, M., & Kieran, M. (1998). The journalism of attachment (s. 15–22). Routledge.

Kotišová, J. (2017). Cynicism ex machina: The emotionality of reporting the ‘refugee crisis’ and Paris terrorist attacks in Czech Television. *European Journal of Communication*, 32(3), 242–256.

Kotišová, J., & van der Velden, L. (2025). The Affective Epistemology of Digital Journalism: Emotions as Knowledge Among On-the-Ground and OSINT Media Practitioners Covering the Russo-Ukrainian War. *Digital Journalism*, 13(3), 378–397.

Sosiaalisen median vaikuttajat osana TikTok-journalismin portinvartijuutta – Yle Kioskin tuotanto Pellolta puuroksi 2.0

Tutkijatohtori Margareta Salonen, Jyväskylän yliopisto

Perinteiset uutismediat ovat alkaneet hyödyntää sosiaalisen median vaikuttajia sisällöntuottajina omissa kanavissaan (Salonen, tulossa). Hyvä esimerkki tästä on Yle Kioskin tuotanto Pellolta puuroksi 2.0, jossa somevaikuttaja Amski (Anne-Mari Tarkkio) tuotti yhdessä Ylen tuotantotiimin kanssa maaseutuaiheisen lyhytvideosarjan Yle Kioskin TikTok-tilille. Vaikka ilmiö on havaittavissa myös Suomessa, teoreettista ja empiiristä tutkimusta somevaikuttajien hyödyntämisestä perinteisen uutismedian sisällöntuottajina on toistaiseksi vähän (vrt. Hurcombe, 2024). Aiempi tutkimus on tarkastellut somevaikuttajia pääasiassa yleisellä tasolla (Leaver ym., 2020) sekä markkinoinnin (Reinikainen, 2022) ja poliittisen viestinnän (Pöyry, 2023) näkökulmista.

Tämä tutkimus tuottaa uutta ymmärrystä sosiaalisen median vaikuttajan hyödyntämisestä perinteisen uutismedian sisällöntuottajana sekä siitä, kuinka portinvartijuus eli päätöksenteko sarjan tuotannossa jakautuu uutismedian ja vaikuttajan välillä. Aineistona on heinä–syyskuussa 2024 Yle Kioskin TikTok-tilillä julkaistu Pellolta puuroksi 2.0 -lyhytvideosarja (15 TikTok-videota), haastattelut Yle Kioskin tuottajan ja somevaikuttajan kanssa (yhteensä kaksi tuntia) sekä 26 sivua kenttämuistiinpanoja kahdesta tuottajan ja vaikuttajan välisestä tapaamisesta/tuotantopalaverista.

Hyödyntämällä laadullista iteratiivista sisällönanalyysiä (Tracy, 2014) ja portinvartijateoriaa (Salonen, 2024) tutkimus tarkastelee (TK1) millaista sisältöä sarjassa julkaistiin ja (TK2) kuinka Ylen tuottaja ja somevaikuttaja neuvottelivat journalistisista arvoista ja normeista tuotannon aikana. Tutkimus tuottaa käytännön tason ymmärrystä siitä, kuinka portinvartijuuden valta jakautuu tuottajan ja somevaikuttajan välillä sisällöntuotannossa sekä journalististen normien ja arvojen ylläpitämisessä. Teoreettisesti tutkimus jäsentää somevaikuttajan sisällön portinvartijaksi (gatekeeper of content) ja uutismedian tuottajan journalististen normien portinvartijaksi (gatekeeper of journalistic norms). Lisäksi tutkimus laajentaa portinvartijateorian tutkimuskenttää huomioimalla sosiaalisen median vaikuttajien roolin digitaalisen uutisympäristön vallankäyttäjinä.

Mitä on "journalismi" lähdesuojajuridiikan näkökulmasta?

Yliopistonlehtori, dosentti Tuomo Mörä, Helsingin yliopisto

Journalismin lähdesuojan perusidea on kaikkialla jokseenkin sama: antamalla journalistille oikeus olla paljastamatta lähteitään parannetaan journalismin mahdollisuuksia paljastaa yhteiskunnallisia epäkohtia sekä suojellaan epäkohtia paljastavia henkilöitä ikäviltä seurauksilta.

Lähdesuojaa säädellään kuitenkin eri maissa hyvinkin eri tavoin. Erot palautuvat pitkälti siihen, miten journalismi ja journalisti ko. lainsäädännössä määritellään - tai tullaan määritelleeksi.

Esityksessäni analysoin sitä, millaisiin erityispiirteisiin sekä käsityksiin journalismista ja journalisteista lähdesuojaa koskeva lainsäädäntö perustuu kuudessa eri maassa (Australia, Norja, Ruotsi, Saksa, Suomi ja Yhdysvallat) ja millaisia seurauksia tästä on ko. käsitteiden määrittelylle.

Analyysin tarkoituksena on myös pohtia, miten nämä erityispiirteet ja käsitykset mahdollisesti haastavat mediatutkimuksessa yleisesti käytettyjä journalismin ja journalistin määrittelyjä. Pohdin myös, voiko lähdesuojalainsäädännöllä olla myös jotain annettavaa mediatutkimuksen peruskäsitteille.

Patriotismin paineen ja ammattietiikan yhteensovittaminen sotajournalismissa: suomalaisten toimittajien kokemuksia Ukrainan sodan uutisoinnista

Tutkijatohtori Joonas Koivukoski, Helsingin yliopisto

Sodan aikana journalistit pyrkivät usein osoittamaan solidaarisuutta kansallista yhteisöään kohtaan, välttävät "vihollisen" näkökulman välittämistä ja välittävät maansa poliittisen eliitin tulkinnat kyseenalaistamatta (Ginosar

2015; Robinson ym., 2009). Tällainen "patrioottinen journalismi" on tunnistettu erilaisten konfliktien uutisoinnissa ympäri maailmaa, ja sitä pidetään yleensä uhkana objektiivisuuden, neutraaliuden ja totuuden tavoittelun kaltaisille ammatti-ihanteille (Ginosar & Cohen, 2019). Patrioottinen journalismi vaikuttaa siten muodostavan uhan ammatillisille normeille ja identiteetille. Tämä tutkimus haastaa nämä oletukset esittämällä, että journalistit puolustavat ammatti-identiteettiään myös voimakkaan patrioottisen paineen alla.

Patrioottista journalismia on yleensä tutkittu sotaa käyvän maan kontekstissa. Patriotismin paineet voivat kuitenkin vaikuttaa raportointiin myös tilanteissa, joissa toimittajien oma maa ei ole suoraan mukana taisteluissa (Springer ym., 2022). Väitämme, että Venäjän ja Ukrainan sodan uutisointi Suomessa on yksi tällainen esimerkki. Suomen traumaattisen historian vuoksi Venäjän vuoden 2022 hyökkäys Ukrainaan kehystettiin kansalliseksi (ja eurooppalaiseksi) turvallisuushaksi, mikä johti suomalaisten voimakkaaseen julkiseen tukeen Ukrainalle. Tässä tilanteessa toimittajat kohtasivat vahvan paineen mukautua kansan mielipiteeseen ja ilmaista tukensa Ukrainalle. Tutkimuksemme selvittää, kuinka suomalaiset toimittajat kokivat tämän velvollisuudentunteen ja kuinka heidän toimituksensa reagoivat siihen.

Tutkimuksemme pohjautuu 23 puolistrukturoituun haastatteluun suomalaisten toimittajien, toimituspäälliköiden ja pääkirjoitustoimittajien kanssa, jotka työskentelevät suurissa kansallisissa uutistoimituksissa. Haastatteluissa kysyimme, kuinka toimittajat tunnistivat patriotismin paineen työssään, ja kuinka he sovittivat yhteen puolueellisen, Ukrainaa tukevan, raportoinnin ja journalistisen etiikan.

Toteutamme keväällä 2026 haastattelujen laadullisen analyysin, jonka kautta pyrimme tunnistamaan diskursiivisia strategioita, joita toimittajat käyttävät lieventääkseen patrioottisen journalismin käytäntöjen ja perinteisten journalististen ihanteiden välistä jännitettä. Alustavat havaintomme viittaavat siihen, että näihin kuuluvat ainakin seuraavat diskurssit: (i) yleisön palveleminen (mukautuminen yleiseen mielipiteeseen); (ii) liberaalien arvojen puolustaminen (journalismin olennaisena edellytyksenä); (iii) faktan ja mielipiteen erottaminen (tapahtumien objektiivisen raportoinnin takaaminen); (iv) informaatioisota (kaikkien osapuolten narratiivien kriittinen tarkastelu); ja (v) kriittinen riippumattomuus (vallitsevien kehystysten haastaminen). Tutkimus edistää sotajournalismin tutkimusta lisäämällä ymmärrystä siitä, kuinka patriotismin paineita koetaan ja käsitellään toimituksissa. Tutkimus myös kyseenalaistaa yksinkertaistavat normatiiviset oletukset patriotismin uhasta journalismin etiikalle.

VISUAALISEN TUTKIMUKSEN TYÖRYHMÄ

Sessio / Session: (1/2)

Sali / Room: D103

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Tutkijatohtori Niina Uusitalo, Tampereen yliopisto & johtava asiantuntija, Jenni Niemelä-Nyrhinen, LAB Muotoiluinstituutti

Visuaalinen autoetnografia muunlajisten eläinten toisin katsomisesta ja vaihtoehtoisesta eläinkuvasta

Väitöskirjatutkija Lumi Kauppinen, Tampereen yliopisto

Mediakuvastojen ihmiskeskeisyys on ilmeistä toisenlaisista eläimistä kertovissa uutisissa. Muita eläimiä tuotteistetaan ja esineellistetään, heidän intressinsä ohitetaan, eikä heistä juurikaan kerrota itseisarvoisina yksilöinä. Muita eläimiä toissijaistava kerronta on usein räikeintä tuotantoeläinten kohdalla, jotka ovat yhtä aikaa hyvin näkyvä ja näkymätön osa yhteiskunnan visuaalista järjestystä. Millainen kerronta voisi purkaa mediasisältöjen ihmiskeskeisyyttä ja lisätä ymmärrystä muista eläimistä? Miten lähestyä ja kuvata toisenlaisen todellisuutta? Miten luoda yhteyttä? Näitä kysymyksiä tarkastelen väitöstutkimukseni toisen osatutkimuksen valokuva-aineiston kautta. Valokuvaamalla sikoja, kanoja ja lampaista entisten tuotantoeläinten turvakodissa asetan itseni visuaalisen tulkitsijan rooliin ja osaksi tutkimuskohdettani. Visuaalisen autoetnografian menetelmällä tarkastelen sekä kuvausprosessia että kuvia, yhdistäen subjektiivisen kokemukseni tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin. Kuvaustyön viitekehyksenä toimivat Freemanin, BokoFin ja Bexellin (2011) ohjeistus ei-inhimillisten eläinten käytöstä journalistisina lähteinä sekä kriittinen eläintutkimus (Taylor & Twine 2014).

Esitelmässä käsittelemme alustavia tuloksia tarkastellen toisin katsomisen merkitystä eläinsuhteen uudelleenjäsentämisessä ja vaihtoehtoisten diskurssien mahdollisuuksia haastaa hegemonista eläinkäsitystä. Pohdin eläinsuhteiden välillistymistä ja sitä, miten myös medioitunut kohtaaminen voi olla kehollinen ja affektiivinen kokemus, joka herättää tunteita ja mahdollistaa eettistä pohdintaa (Parkinson 2019). Alustavat tulokset nostavat esiin toisenlajisten eläinyksilöiden toimijuuden, heidän kokemusmaailmojensa samankaltaisuuden ja erilaisuuden, eläimyyden rakentumisen sekä väkivallan prosessin jatkumisen väkivallan loppumisen jälkeenkin.

Avainsanat: eläinkuva, tuotantoeläimet, toisin kertominen, kriittinen eläintutkimus

Lähteet:

Freeman, C.P., Bekoff, M. & Bexell, S. (2011). Giving Voice to the “Voiceless”: Incorporating Nonhuman Animal Perspectives as Journalistic Sources. *Journalism Studies*, 12 (5), 590–607.

Parkinson, C. (2019). *Animals, Anthropomorphism and Mediated Encounters*. London: Routledge

Taylor, N. & Twine, R. (ed.) (2014). *The Rise of Critical Animal Studies. From Margins to the Centre*. London: Routledge

Piilaakson juuret suomalaisessa maaperässä: Generatiivinen tekoäly kansallisen luontokuvaston uusintajana

Projektitutkija Markus Sjöberg, Tampereen yliopisto

Generatiivisen tekoälyn nopea kehitys on tuonut luontokuvauksen kentälle uuden toimijan, joka haastaa perinteisen valokuvan indeksisen suhteen fyysiseen todellisuuteen. Esityksessä tarkastellaan, millaista luontokuvastoa tekoäly tuottaa ja millaisia kulttuurisia juuria synteettisesti tuotetut kuvat paljastavat suomalaisesta luontokuvasta ja luontosuhteesta.

Esitys pohjautuu tuoreeseen väitöskirjatutkimukseen (Sjöberg 2025), jossa tekoälyä hyödynnettiin tutkimusinformanttina. Tutkimuksessa analysoitiin tekoälyn generoimaa kuvastoa suomalaisesta luonnosta sekä verrattiin sitä sosiaalisessa mediassa (Instagram ja Facebook) jaettuun luontokuvastoon.

Analyysi osoittaa, että tekoäly ei luo uutta, vaan toistaa ja vahvistaa stereotyyppistä, kansallisromantiikasta ammentavaa maisemakuvastoa: tyyniä järviä, metsiä ja auringonlaskuja. Ihmisen jäljet näkyvät kuvissa harvoin. Tekoälyn tuottama luonto on tilastollista keskiarvoa luonnon ihanteesta. Toisin kuin valokuva, joka kiinnittyy tiettyyn hetkeen ja paikkaan, on tekoälykuva geneerinen eikä paikannu mihinkään todelliseen kohteeseen. Se on siis olemukseltaan juuretonta. Toisaalta generoidun kuvan juuret ovat siinä aineistossa, jota tekoällylle on koulutusvaiheessa syötetty. Siinä mielessä ne yhdistyvät kansallisen luontokuvan representaatioiden jatkumoon, mutta toisaalta myös mallien hienosäätövaiheessa ja tekoälypalveluita rakentaessa tehdyt valinnat vaikuttavat lopputulokseen. Osa generoidun luontokuvan juurista on siis yhdysvaltaisissa ohjelmistoyhtiöissä. Mevi-päivien teeman valossa tekoälykuva on paradoksaalista. Sillä ei ole fyysisiä juuria maaperässä, mutta se on syvästi juurtunut kulttuuriseen opetusdataan ja menneisiin tapoihin katsoa maisemaa. Esitys argumentoi, että algoritmisen kuvasto uhkaa homogenisoida luontokäsitystämme ja häivyttää näkyvistä ympäristökriisin materiaaliset merkit, kuten hakkuuaukeat tai infrastruktuurin, korvaten ne nostalgisella pseudoluonnolla.

Spekulatiivisen valokuvauksen episteemiset ulottuvuudet

Tutkijatohtori Niina Uusitalo, Tampereen yliopisto

Johtava asiantuntija Jenni Niemelä-Nyrhinen, LAB Muotoiluinstituutti

Tässä artikkelissa pohdimme spekulatiivisen valokuvauksen mahdollisuuksia osallistua ekologisten kriisien ratkaisemiseen. Ymmärrämme spekulatiivisen tiedollisena ja luovana toimintana, jonka tarkoituksena on tunnustella ja tutkia vielä tuntemattoman mahdollisuuksia mielikuvituksen keinoin (ks. Varis et al. 2023). Hahmotamme spekulatiivista valokuvausta kolmen ulottuvuuden kautta, joilla kaikilla on merkittäviä episteemisiä vaikutuksia valokuvauksen tapaan välittää ja luoda todellisuutta. Ensimmäinen spekulatiivisen valokuvauksen ulottuvuus on kyseenalaistaminen. Spekulatiivisuus voi kyseenalaistaa varmana ja totena pidettyä tietoa, vakiintuneina pidettyjä valokuvauksen käytäntöjä ja valokuvan luotettavuuden määrittymistä. Spekulatiivinen valokuvaus tarjoaa mahdollisuuden läpivalaista ja kyseenalaistaa sekä valokuvauksen epistemologiaa että yleisesti tiedontuotannon

epistemologiaa. Spekulaatiivisen filosofian perinteen mukaisesti spekulaatiivinen valokuvaus avautuu todellisuuden moninaisuudelle ja sotkuisuudelle (Ks. Meskus & Tikka 2024).

Toinen ehdottamamme spekulaatiivisen valokuvan ulottuvuus on kokeilevuus. Spekulaatiivisuus voi tässä yhteydessä tarkoittaa niin valokuvaamisen tekniikoiden, käytäntöjen kuin lopputulosten sekoittamista ja niillä leikkimistä. Kokeilevuus pitää sisällään myös ulkopuolisten, amatöörien ja alakulttuurien valokuvauskäytäntöjen huomioimista ja osallistamista (Cramer 2024). Lisäksi se voi ammentaa nykytaiteen käytännöistä, jotka hyödyntävät epäjärjestystä ja kaaosta luovuuden, innovaation ja mahdollisuuksien alkupisteinä (Bonifacio 2021).

Kolmas ehdottamamme ulottuvuus on kuvittelu, mikä viittaa valokuvauksen mahdollisuuksiin tehdä ja luoda uusia todellisuuksia ja tulevaisuuksia. Kember (2017) huomauttaa, että valokuva on merkittävä media mahdollisten todellisuuksien ja ympäristöjen kuvittelemisessa, mutta nämä kuvittelut usein toisintavat oletusta ihmiskeskeisestä Antroposeenista, mikä rajoittaa valokuvauksen potentiaalia kuvitteluun ja interventioihin. Kuvittelun tavoitteena ei siis voi olla vain vaihtoehtoisten tulevaisuuksien representaatioiden tuottaminen, vaan tekemisen ja osallisuuden käytäntöjen luominen, jolloin kuvittelu todellistuu ja materiaalistuu.

Havainnollistamme ulottuvuuksia esimerkeillä valokuvakäytännöistä, joissa spekulaatiivisen valokuvauksen eri ulottuvuudet kytkeytyvät ekologisen huolenpidon ja maailmojen luomisen konteksteihin.

Avainsanat: Spekulaatiivinen valokuvaus, episteemisyyttä, ekokriisit, ekologinen huolenpito

MEDIATALOUDEN JA VIESTINTÄPOLITIIKAN TYÖRYHMÄ

Sessio/Session: (1/3)

Sali/Room: B211

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Yliopistonlehtori Katja Lehtisaari, Tampereen yliopisto & yliopistonlehtori Marko Ala-Fossi, Tampereen yliopisto

Media ownership across borders – how audiences experienced Bonnier News' acquisition of Swedish-language media organizations in Finland

Senior University Lecturer Klas Backholm, Åbo Akademi University

Doctoral Researcher Jens Berg, Swedish School of Social Science, University of Helsinki

Professor Carl-Gustav Lindén, University of Bergen / Swedish School of Social Science, University of Helsinki

University Lecturer Jenny Stenberg-Sirén, Swedish School of Social Science, University of Helsinki

In 2023–2024, the ownership structure of Swedish-language newspapers in Finland changed significantly through a cross-border acquisition. The Swedish media corporation Bonnier News took control over six newspapers, leading to an ownership concentration with only a few newspapers remaining in domestic hands (Stenberg-Sirén et al., 2025). This study aims to understand how Swedish-speaking audiences experienced this change. Using the Socio-cognitive Model of Trust (Castelfranchi & Falcone, 2010) and Expectation Violation Theory frameworks (Burgoon & Jones, 1976; Wilhelm et al., 2020), the study investigates factors that may have contributed negatively or positively if and when the audience trust in the newspapers changed after the acquisition.

N = 2469 citizens responded to an online survey. Three out of four (n = 1817) had heard about the acquisitions. Twenty-six percent experienced these as a mainly positive development for Finland-Swedish media, and likewise 26% as negative. Around 20% indicated that their trust in local media has diminished due to this. In the presentation, main audience worries and positive expectations are discussed, as well as how these may have affected the trust contract between audiences and media organizations after the ownership change.

Burgoon, J. K., & Jones, S. B. (1976). Toward a theory of personal space expectations and their violations. *Human Communication Research*, 2(2), 131–146. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2958.1976.tb00706.x>

Castelfranchi, C., & Falcone, R. (2010). Trust theory. A socio-cognitive and computational model. Wiley.

Stenberg-Sirén, J., Berg, J., Backholm, K. H., & Linden, C.-G. (2025). Strategic media ownership across borders: Insights from case Bonnier News in Finland. (SSKH Notat; No. 1/2025). Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet. <https://doi.org/http://hdl.handle.net/10138/599713>

Wilhelm, C., Stehle, H., & Detel, H. (2020). Digital visibility and the role of mutual interaction expectations: Reframing the journalist–audience relationship through the lens of interpersonal communication. *New Media & Society*, 23(5), 1004-1021. <https://doi.org/10.1177/1461444820907023>

Onko omistajalla väliä? Paikallis- ja aluelehtien omistuksen keskittymisen seuraukset 2013–2023

Tutkijatohtori Ville Manninen, Jyväskylän yliopisto

Yliopistonlehtori, dosentti Lauri Haapanen, Jyväskylän yliopisto

Väitöskirjatutkija Niina Huuhtanen, Jyväskylän yliopisto

Väitöskirjatutkija Visa Noronen, Jyväskylän yliopisto

Suomalaisen sanomalehdistön konsernirakenne on muuttunut voimakkaasti 2000-luvulla. Huomattavia muutoksia ovat olleet Keskisuomalainen-konsernin nopea laajentuminen, Alma Median luopuminen lähes kaikesta sanomalehtiiletoiminnastaan, sekä Sanoma-konsernin lähtö ja sittemmin paluu aluelehtikentälle. Lisäksi kentällä on tapahtunut suuri määrä pienempiä, mutta silti alueellisesti merkittäviä omistusjärjestelyjä. Muutokset ovat herättäneet kysymyksen niiden seurauksista: Onko omistuksen vaihtumisella – ja etenkin sen keskittymisellä – vaikutuksia journalismiin? Jos on, niin millaisia?

Esityksemme käsittelee kysymyksiä Tyhjenevätkö lehdet? -tutkimushankkeen tulosten kautta. Olemme tarkastelleet omistuksen muutosta sekä määrällisesti, sanomalehtisisältöjä analysoiden, että laadullisesti, journalistien haastattelujen kautta. Kerromme omistuksen muutoksen seurauksista yleisön kriittisten informaatiotarpeiden (CIN, ks. Friedland ym. 2012), journalistisen työn, uutisarvojen, sekä erityisesti politiikan journalismin kannalta.

Tutkimuksemme perusteella omistuksen keskittymisellä tai ylipäänsä vaihtumisella on vain rajattuja vaikutuksia journalismiin. Keskittyminen tuo mittakaavaetuja ja tehostaa juttutuotantoa. Etenkin suurempien konsernien paremmat analytiikkatyökalut voimistavat yleisölähtöisyyttä ja sitä kautta muokkaavat uutisarvoja. Pääasiassa havaitut muutokset ovat kuitenkin koko alalle yhteisiä, omistuksesta tai sen muutoksista riippumatta: Toimitusten oma sisällöntuotanto vähenee, ja jäljelle jäävät resurssit käytetään aiempaa paikallisempiin aiheisiin. Poliittikkaa ja etenkin paikallista politiikkaa käsittelevä journalismi kuitenkin vähenee, pehmenee ja pinnallistuu.

Lähdeviite:

Friedland, L., P. M. Napoli, K. Ognyanova, C. Weil & E. J. Wilson III. (2012). Review of the literature regarding critical information needs of the American public. http://transition.fcc.gov/bureaus/ocbo/Final_Literature_Review.pdf

Konsernisisältöä vai omia juttuja? Lehtikonsernien erilaiset sisältöstrategiat

Yliopistonlehtori Katja Lehtisaari, Tampereen yliopisto

Tutkimuspäällikkö Mikko Grönlund, Turun yliopisto

Dosentti Heikki Hellman, Tampereen yliopisto

Tutkija Risto Suikkanen, Tampereen yliopisto

Väitöskirjatutkija Nelli Jäntti-Tuominen, Tampereen yliopisto

Tutkijatohtori Pauliina Penttilä, Tampereen yliopisto

Media-alan omistuksen keskittyminen tuo mukanaan yhä lisääntyvää konsernin sisäistä yhteistyötä eri julkaisujen kesken. Tutkimuksissa on havaittu yhteistyön ulottuvan hallinnosta toimitus- ja viestijärjestelmiin,

toimitiloihin, julkaisujärjestelmiin sekä yhteistoimituksiin (Hendrickx ja Van Remoortere 2023; Vogler ym. 2020). Mediatilat ovat näin pyrkiineet järjeistämään toimintojaan ja samalla löytämään säästöjä. Tutkimukset ovat todenneet tämän yhdenmukaistavan lehtien sisältöä, eli lisäävän lehdille yhteisten juttujen julkaisemista (Hendrickx ja Ranaivoson 2021; Sjøvaag 2014). Kehityskulut eivät kuitenkaan välttämättä ole samanlaisia kaikissa konserneissa.

Tässä paperissa tarkastelemme asiaa johtamisen näkökulmasta, keskittyen erityisesti toimituksellisten sisältöjen jakamisen erilaisiin muotoihin ja muutosprosesseihin. Resurssipohjainen näkemys strategisen kilpailuedun rakentamisesta (Barney 1991) voi tässä yhteydessä auttaa selittämään eri konsernien erilaista sisältöstrategiaa ja innovaatioita. Tavoitteena on ymmärtää, kuinka mediakonsernit voivat kehittää kilpailuetuja esimerkiksi sisällöntuotannossa ja jakelukanavissa (mm. Porter 1985). Lisäksi on tärkeää huomata, että yrityksen liiketoimintamalli, joka kuvaa sen arvonluonnin, toimituksen ja hyödyntämisen mekanismeja, vaikuttaa keskeisesti strategian ja innovaatioiden suunnitteluun (Tece 2010).

Aiemmat tutkimustuloksemme Suomesta kertovat, että lehtiyhtiöillä on toisistaan poikkeavia profiileja sisältöjen jakamisessa (Lehtisaari ym. 2024). Tässä paperissa kiinnostuksemme on nimenomaan eri konsernien erilaisissa strategioissa sisältöjen jakamisessa: Miten yhtiöt käyttävät verkkolehteä ja painettua lehteä ja millaista yleisösuhdetta ne samalla rakentavat? Miten innovointiprosessit tämän suhteen yhtiöissä muotoutuvat? Miksi joidenkin konsernien lehtisisällöt samankaltaistuvat, joidenkin eivät? Aineistona on vuonna 2025 kerätty printti- ja verkkolehtiaineisto (N=3378 juttua) sekä keväällä 2026 tehtävät johtajataso haastattelut samoissa lehtiyhtiöissä. Mukana tarkastelussa on viisi uutismediayhtiötä: Sanoma, Keski-suomalainen, Kaleva, TS-Yhtymä ja Bonnier ja niistä kaksi lehteä yhtiötä kohden. Lehtiaineiston analyysin alustavien tulosten mukaan esimerkiksi Keski-suomalainen-konsernissa uutisisältöjä jaetaan edelleen runsaasti keskenään, kun taas Sanomissa sisältöjen kierrätys on vähäisempää. Turun Sanomissa taas verkkolehti on omien juttusisältöjen kautta paikallisesti orientoitunut ja painettu lehti hyödyntää enemmän esimerkiksi uutistoimistosisältöä. Haastattelut täydentävät tutkimukseen tietoa strategioista näiden valintojen takana.

Lähteet:

Barney, J. B. (1991). Firm Resources and Sustained Competitive Advantage. *Journal of Management*, 17, 99-120. <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>

Hendrickx, J. ja H. Ranaivoson. 2021. "Why and how higher media concentration equals lower news diversity." *Journalism* 22 (11): 2800–2815. <https://doi.org/10.1177/1464884919894138>.

Hendrickx, J. ja A. Van Remoortere. 2023. "Newspaper ownership, democracy and news diversity: A quantitative content homogeneity study." *Journalism Practice*. <https://doi.org/10.1080/17512786.2022.2159500>.

Porter, M.E. (1985) *Competitive Advantage. Creating and Sustaining Superior Performance*. Free Press, New York, 557 p

Sjøvaag, H. 2014. "Homogenisation or differentiation? The effects of consolidation in the regional newspaper market." *Journalism Studies* 15 (5): 511–521. <http://dx.doi.org/10.1080/1461670X.2014.885275>.

Tece, D.J. (2010) *Business Models, Business Strategy and Innovation*. *Long Range Planning*, 43, 172-194. <http://dx.doi.org/10.1016/j.lrp.2009.07.003>

Vogler, D., L. Udris ja M. Eisenegger. 2020. "Measuring media content concentration at a large scale using automated text comparisons." *Journalism Studies* 21 (11): 1459–1478. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2020.1761865>.

Kunnat katveessa: Poliittikan journalismin muutos aluemedioissa toimittajien silmin 2013–2023

Väitöskirjatutkija Niina Huuhtanen, Jyväskylän yliopisto

Paikallisjournalismilla on keskeinen rooli paikallisen politiikan seuraajana erityisesti Suomen kaltaisessa maassa, jossa kunnilla ja alueilla on vahva itsehallinto. Se välittää tietoa päätöksenteosta, josta valtakunnan media harvemmin uutisoi, ja sillä on tutkitusti merkittävä vaikutus kansalaisten poliittiseen osallistumiseen (esim. Darr

ym. 2018). Vaikka paikallislehtien määrä ei Suomessa ole merkittävästi vähentynyt, huoli on herännyt omistuksen keskittymisen mahdollisista sisällöllisistä vaikutuksista journalismiin.

Tutkimuksessani olen haastatellut kymmentä politiikkaan erikoistunutta toimittajaa, jotka ovat työskennelleet vuosina 2013–2023 aluelehdissä eri puolilla Suomea sekä STT:llä ja Ylellä. Tutkimuksen tavoitteena on tarkastella omistajuuden vaikutuksia journalismiin toimittajien näkökulmasta. Tarkastelua on laajennettu koskemaan myös STT:tä ja Yleä, jotta voidaan arvioida, ovatko havaitut muutokset seurausta laajemmista suomalaisen uutismedian rakenteellisista muutoksista. Tutkimus on osa Tyhjenevätkö lehdet? - tutkimushanketta.

Tutkimukseni aineisto on kerätty rekonstruktiohaastatteluilla, joissa toimittajat käyvät läpi itse tekemiensä juttujen tekoprosessia (ks. Reich & Barnoy 2020). Menetelmä mahdollistaa konkreettisen tiedon saamisen juttujen taustalla vaikuttavista tekijöistä, kuten analytiikasta, paikallisesta uutistilanteesta tai toimituksellisista valinnoista. Nämä ovat tekijöitä, joita ei voida luotettavasti päätellä pelkästään julkaistuja juttuja analysoimalla. Etic- ja emic-näkökulmien yhdistäminen tuottaa syvällistä tietoa journalistisista käytännöistä ja niiden taustalla vaikuttavista syistä (Haapanen & Manninen 2023).

Esityksessäni esittelen tutkimuksen alustavia tuloksia ja kerron, millä tavoin politiikan seuraaminen on lehdissä muuttunut ja mitkä tekijät näihin muutoksiin ovat syynä. Tavoitteena on tuoda selkoa siihen, näkyykö omistajuuden muutos toimittajille käytännön työssä. Alustavien tulosten mukaan politiikan seuranta on vähentynyt resurssisyydestä erityisesti paikallistasolla, mikä voi heikentää vallankäytön vahdintaa pienissä kunnissa.

Lähteet

Darr, J. & Hitt, M., Dunaway, J. (2018). Newspaper Closures Polarize Voting Behavior. *Journal of Communication* 68(6), 1007–1028.

Haapanen, L. & Manninen, V. (2023). Etic and emic data production methods in the study of journalistic work practices: A systematic literature review. *Journalism* 24(2), 418–435.

Reich, Z. & Barnoy, A. (2020). How News Become “News” in Increasingly Complex Ecosystems: Summarizing Almost Two Decades of Newsmaking Reconstructions. *Journalism Studies* 21(7), 966–983.

ROOTS AND APPEARANCE OF MISLEADING IN DIGITAL COMMUNICATION

Sessio/Session: (1/2)

Sali/Room: D115

Working group leaders: Postdoctoral Researcher Maria Eronen-Valli, University of Vaasa; Doctoral Researcher Tiia Alkkiomäki, University of Vaasa; Doctoral Researcher Nuppu Pelevina, University of Vaasa

Misleading in the media content of consumer culture

When anyone can scam: Relationships between human and non-human actors in online fashion stores

Väitöskirjatutkija Tiia Alkkiomäki, Vaasan yliopisto

Apulaisprofessori Henna Syrjälä, Vaasan yliopisto

Apulaisprofessori Hanna Leipämaa-Leskinen, Vaasan yliopisto

Tutkijatohtori Eveliina Salmela, Vaasan yliopisto

With the growing popularity of online shopping, forms of misrepresentation and deception targeting consumers have increased significantly, extending to various areas of commerce, including delivery, payments, and return and refund policies (Flanagin and Metzger 2000; Pan and Chiou 2011, Lee 2022). Individuals, organizations, and technological actors participate in misleading practices in the digital ecosystem. Misleading practices in commerce can occur, in situations where a product is never delivered (Van Wilsem 2013; Fonseca et al. 2022),

in manipulated customer reviews (Salminen, Mustak, Corporan Jung and Jansen 2022), about a product or company (Einstein 2016), or when the store does not even exist (Chen, Chen, Tsai and Liu 2022).

The fashion and clothing industry in particular is prone to fraudulent online content (Einstein 2016, Alkkiomäki, Syrjälä, Leipämaa-Leskinen 2024; Srivastava, Wilska and Sjöberg 2022). The problems of misleading advertising in the fashion and clothing industry are even more significant when considering the size of the industry. The global fashion e-commerce market was estimated to reach over 820 billion U.S. dollars in 2023 (Statista 2023).

The study uses actor-network theory to examine how distributed agencies appear in relationships between human and non-human actors in online discussions related to fashion and clothing (cf. Law, 1992). The research material consists of discussions from the Suomi24 and Vauva.fi discussion platforms. The study identifies different actors and their shared agencies as well as different ways they mislead.

Actor-network theory provides a theoretical perspective for conceptualizing and analyzing relationships between humans and non-humans (cf. Law 1999). The theory has already gained traction in previous studies related to technology misuse or the spread of cybercrime (e.g., Luppicini, 2014; Van der Wagen, 2019). The study provides new insights into how online abuse is constructed and spread through various actors in online discussions of the fashion and clothing industry.

The transformation and persuasion of hydra: Combining technological and rhetorical approaches to trace the misleading nature of an e-commerce scam

Post-doctoral Researcher Maria Eronen-Valli, University of Vaasa

Post-doctoral researcher Emmanuel Anti, University of Vaasa

Doctoral researcher Nuppu Pelevina, University of Vaasa

Post-doctoral researcher Ville Vakkuri, University of Vaasa

Hydra is a monster with many heads in the ancient Greek mythology. If one of those heads is cut, two others will pop up. As a metaphor, hydra illustrates a type of scam actor that opens new websites when the older ones are taken down or removed when the public skepticism turns out too risky for the actor. This study focuses on one of such hydra-like scammers in the field of clothing industry's e-commerce. During the observation period (from August to October 2025), the actor takes several forms and languages, but its rhetoric has common features despite the superficial transformation. This study explores both rhetorical means of persuasion and technological affordances of such scams. By rhetorical means, we mean the ways of using ethos (character), pathos (emotions), and logos (argumentation) as "proofs" with which the actor aims at making itself seem trustworthy and appealing to the audience. We are especially interested in the relationship of these rhetorical "proofs" with virtues, which can be seen as the golden mean, and vices, as excessive uses of some rhetorical means (see Shanahan & Seele, 2015). Affordances, on the contrary, mean the ways technological solutions provide users with possibilities to act (such as finding information, making orders online, or contacting the e-commerce actor) (Evans et al., 2017; Ronzhyn et al., 2021). We argue that the scam actor uses rhetorical means in ways that do not follow rhetorical virtues, but vices instead, which is evident in the ways it uses excessive persuasion. In addition, we argue that affordances of the scam actor reveal its tricky nature of intentional non-transparency. Generative AI tools make it easy for such e-commerce actors to have quite a long lifespan: its rhetoric and affordances are easily copied although some superficial branding features go through several transformation processes.

Perspectives to 'washing' in the intersection of CSR communication and consumer culture

Doctoral researcher Cecilia Hjerppe, University of Vaasa

Associate Professor Heidi Hirsto, University of Vaasa

"Washing" is a popular metaphor used to criticize business companies for inconsistency, misleading, and hypocrisy in their corporate social responsibility (CSR) and sustainability communication, especially when targeted to consumers (e.g., de Freitas et al., 2020). Washing is also an object of increasing regulation on the EU

level through the so-called “greenwashing directive”, which aims to empower consumers through tackling “unfair commercial practices that mislead consumers and prevent them from making sustainable consumption choices” (EU/2024/825). Despite its popular appeal, the washing discourse itself has specific limitations, as it tends to draw on and reproduce simplified understandings of communication and consumer behavior (Schoeneborn et al., 2019; Gambetti & Biraghi 2023).

In this presentation, we explore the metaphor of washing and its connection to different understandings of consumer-oriented CSR and sustainability communication. Using examples from “ethical” and “sustainable” fashion, we discuss different perspectives to washing, including washing as misleading information; washing as misleading persuasion; and washing as misleading institutional (CSR) practice. We reflect on the premises, practices, and implications of washing that these perspectives entail, as well as the agencies, positionings and identities involved, asking who (mis)leads whom, why, how, and to what effect. The discussion problematizes and extends dominant company- and information-focused conceptualizations of washing through highlighting the rhetorical and institutional nature of CSR communication and its performative and co-constitutive relation with consumer culture. Finally, we problematize the metaphor of washing itself, reflecting on how it may have misleading potential in popular and political discourse.

References:

de Freitas Netto, S. V., Sobral, M. F. F., Ribeiro, A. R. B., & Soares, G. R. D. L. (2020). Concepts and forms of greenwashing: A systematic review. *Environmental Sciences Europe*, 32(1), 1-12.

Gambetti, R. C., & Biraghi, S. (2023). Branded activism: Navigating the tension between culture and market in social media. *Futures*, 145, 103080.

Schoeneborn, D., Morsing, M., & Crane, A. (2020). Formative perspectives on the relation between CSR communication and CSR practices: Pathways for walking, talking, and t(w)alking. *Business & Society*, 59(1), 5–33.

INFORMAATIORESILIENSSIN MONIULOTTEISUUS MEDIAN JA VIESTINNÄN KENTÄLLÄ

The Multidimensionality of Information Resilience in the Field of Media and Communication Research

Sessio/Session: (1/3)

Sali/Room: C203 Kurten

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Tutkimuspäällikkö, VTT Minttu Tikka, THL; Tutkijatohtori, HTT, Kätilö (YAMK), Aino Rantamäki, Vaasan yliopisto; Vuorovaikutusvastaava (DECA-konsortio), VTT Minna Horowitz, Helsingin yliopisto; Yliopistotutkija, YTT, Reeta Pöyhtäri, Tampereen yliopisto

Identiteetit, aatteet ja tunteet – vähemmistöidentiteetit affektiivisen polarisaation rakennusaineena

Väitöskirjatutkija Katja Lösönen, Vaasan yliopisto

Dekaani Merja Koskela, Vaasan yliopisto

Erilaiset ideologiat ja identiteetit ovat monille kulttuurin ja vähemmistöjen parissa toimiville aatteellisille vapaaehtoisorganisaatioille keskeisiä. Niillä aatteilla on kasvava merkitys myös kansalaisyhteiskuntaan kohdistuvassa vihamielisessä informaatiovaikuttamisessa eli informaatiotilan ja faktojen vääristelyssä ja manipuloimisessa. (Freedman et al., 2021; Hedling, 2025; Jungwirth R. et al., 2023; Voläns et al., 2025)

Identiteettipohjaisen informaatiovaikuttamisen keskeisiä käsitteitä on affektiivinen polarisaatio, jolla tarkoitetaan tunnepohjaista ja negatiivista vastakkainasettelua yhteiskunnallisista kysymyksistä eri tavalla ajattelevien ihmisryhmien välillä (esim. Iyengar & Westwood, 2015). Affektiivista polarisaatiota rakentavan informaatiovaikuttamisen tarkoitus on vähentää kansalaisten turvallisuuden tunnetta ja heikentää

kansalaisyhteiskunnan informaatioresilienssiä asettamalla sosiaaliset, kulttuuriset ja poliittiset identiteetit toisiaan vastaan (Diaz Ruiz & Nilsson, 2023; Freedman et al., 2021)

Tämän esitelmän tavoitteena selvittää, miten erilaisia vähemmistöidentiteettejä käsitteleviin digitaalisiin verkostoihin kuuluvat henkilöt tunnistavat, kokevat ja ymmärtävät verkkoyhteisöissä liikkuvia strategisia narrativeja ja niiden roolia affektiivisen polarisaation rakentajina. Tutkimuksessa vähemmistöjä edustavat karjalaiset.

Tutkimuksen aineisto muodostuu verkkokyselyllä joulukuussa 2025 kerätystä aineistosta. Kyselyllä kartoitettiin vastaajien kokemuksia siitä, millaista karjalaisuuteen liittyvää tietoa verkkoyhteisöissä liikkuu ja millaiseksi vastaajat kokevat karjalaisuuteen liittyvän tiedon laadun. Vastauksia kyselyyn saatiin 125. Aineisto analysoidaan aiemman informaatiovaikuttamisen ja kokonaisturvallisuuden tutkimuksen pohjalta teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä. (Elo & Kyngäs, 2008; Giannopoulos et al., 2021; Hedling, 2025; Jungwirth R. et al., 2023; Schreier, 2012)

Tutkimus pyrkii lisäämään tietoa siitä, miten vähemmistöidentiteetteihin pohjautuvia strategisia narrativeja muodostetaan ja hyödynnetään affektiivisen polarisaation rakentumisessa ja yhteiskunnallisen informaatioresilienssin heikentämisessä. Tutkimus parantaa kansalaisyhteiskunnan ja erityisesti aatteellisen kolmannen sektorin toimijoiden kykyä tunnistaa informaatiovaikuttamisen toimintamekanismeja (Diaz Ruiz & Nilsson, 2023; Hansson et al., 2023; Horowitz & Matikainen, 2024).

Tietoa, tunteita, suhteita - vihreän diskurssin juurtuminen asiantuntijoiden viestintään

Yliopisto-opettaja Liisa Kääntä, Vaasan yliopisto

Tässä esityksessä pureudutaan vihreään diskurssiin osana asiantuntijoiden kestävyysviestintää. Vihreällä diskurssilla tarkoitetaan erilaisissa konteksteissa vallitsevaa puhetapaa, jossa korostetaan asioiden ja ilmiöiden vihreyttä, luonnonmukaisuutta, kestävään kehitykseen kytkeytymistä, vastuullisuutta, puhtautta, aitoutta jne. Tällaisina voidaan nähdä esimerkiksi vihreä teknologia, vihreä siirtymä, vihreä energia, vihreä hallinto. Vihreä diskurssi kiinnittyy yhtäältä vihreään väriin ja sen sosiokulttuurisiin symbolisiin tulkintoihin, joita liitämme esimerkiksi luontoon ja sitä kautta puhtauteen. Toisaalta se kiinnittyy ihmisten viestinnällisiin mekanismeihin, joilla sekä laajennetaan että heikennetään tietokäsitystämme asioista, jotka tietoisesti tai tiedostamatta haluamme liittää vihreyteen ja sitä kautta muun muassa kestävään kehitykseen. Vihreä diskurssi voidaan siten katsoa välineeksi esimerkiksi poliittisessa päätöksenteossa, organisaatioiden (strategisessa) viestinnässä ja ilmastoasiantuntijoiden ja -aktivistien vaikuttavassa viestinnässä.

Esityksessä on tavoitteena reflektoida, minkälaisiin asioihin vihreä diskurssi voi konkreettisesti kiinnittyä ja miten se voi rakentua asiantuntijoiden viestinnässä. Reflektoinnissa käytetään esimerkkitapauksena ilmastoasiantuntijoiden ja -aktivistien viestintää sosiaalisessa mediassa (LinkedIn) ja mahdollisesti myös journalistisessa mediassa (esim. Yle). Vihreän diskurssin juurtuminen asiantuntijoiden viestintään oletetaan rakentuvan erityisesti monipuolisen - myös vinoutuneen - tiedon välittämisen, eritasoisten toimijoiden suhteiden ja vuorovaikutuksessa syntyvien tunteiden kautta. Tällä tavoin vihreällä diskurssilla on roolinsa myös informaatioresilienssin ja kestävyysviestinnän rajapinnoilla.

Kyseessä on tutkimushankkeen ideaa kehittävä esitys, minkä takia tässä ei ole vielä nähtävissä selkeää teoreettista taustaa ja aineistoa. Tutkimushanke liittyy vihreän diskurssin merkityksellisyyteen ja mystisyyteen asiantuntijoiden viestinnässä.

Luotettavan tiedon juuret ja informaatioresilienssi tekoölyn aikakaudella – medialukutaidosta tekoölylukutaitoon

Tohtoriopiskelija Maarit Aho, Maanpuolustuskorkeakoulu

Generatiivinen tekoöly on monimutkaistanut informaatioympäristöä hämärtämällä saatavilla olevan tiedon alkuperää ja aitoutta. Tiedon luotettavuuden arvioinnista on tullut aiempaa haastavampaa, erityisesti sellaisissa

tilanteissa, joissa tieto ei ole yksiselitteisesti virheellistä tai totta. Informaatioympäristön muutos nostaa informaatioresilienssin keskeiseen asemaan: kyvyksi arvioida tietoa, toimia epävarmuuden keskellä ja säilyttää luottamus luotettavaan tietoon ympäristössä, jossa sekä totuuden ja valheen että ihmisen ja generatiivisen tekoälyn rajat sekoittuvat.

Tämä esitys käsittelee informaatioresilienssiä Juuret-teeman hengessä pohtimalla, millaisille tiedollisille ja yhteiskunnallisille juurille luotettavan tiedon arviointikyky rakentuu tekoälyn aikakaudella. Huomio kohdistuu erityisesti nuoriin aikuisiin, jotka toimivat intensiivisesti tekoälyvälitteisessä informaatioympäristössä ja joiden luottamus tulevaisuuteen ja instituutioihin on tutkimusten mukaan heikentynyt. Luottamuksen rapautuminen on yksi altistava tekijä informaatioympäristön häiriöille, kuten virheellisen tiedon vaikutuksille. Tästä näkökulmasta nuorten aikuisten kyky tunnistaa ja arvioida tekoälypohjaisia tietosisältöjä voidaan nähdä keskeisenä juurena informaatioresilienssin ja luottamuksen rakentumisessa.

Esityksessä tarkastellaan tekoälylukutaitoa informaatioresilienssiä vahvistavana näkökulmana. Tekoälylukutaito on jatkumoa medialukutaidolle ja se tukee yksilöiden toimijuutta ja luottamuksen säilymistä. Informaatioresilienssiin liittyvillä tekoälylukutaidoilla ei tarkoiteta tekoälyn teknistä ja tuotannollista osaamista ja hallintaa, vaan kykyä sietää epävarmuutta, arvioida sisällön alkuperää ja tarkoitusta sekä suhtautua kriittisesti tekoälyvälitteisessä informaatioympäristössä. Tämä voi osittain tuntua ristiriitaiselta, sillä samanaikaisesti, kun generatiivisen tekoälyn tuomia mahdollisuuksia monipuolistetaan ja innovoidaan käytäntöön, tulisi siihen ja sen tuottamiin sisältöihin suhtautua rauhallisesti ja kriittisesti.

Esitys pohjautuu väitöskirjatyöhön, jossa tarkastellaan tekoälypohjaisten sisältöjen tunnistamiseen liittyviä taitoja osana informaatioresilienssiä. Esityksen tavoitteena on avata keskustelua siitä, missä määrin tekoälylukutaitoa voidaan pitää informaatioresilienssiä vahvistavana tekijänä sekä pohtia, rakentuvatko informaatioresilienssin juuret ensisijaisesti yksilöllisistä taidoista vai laajemmista luottamuksen rakenteista.

POLIITTINEN VIESTINTÄ AFFEKTIIVISEN POLARISAATION AIKAKAUDELLA

Sessio/Session: (1/2)

Sali/Room: D118

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Professori Juha Herkman, Helsingin yliopisto & tutkijatohtori, VTT Jon Järvinen, Helsingin yliopisto

Poliittinen viestintä, journalismi ja polarisaatio

(pj. Professori Juha Herkman)

Kun woke Islantiin tuli

Docent Lars Lundsten, Helsingfors universitet

Esitelmässä esitellään woke-termin esiintymistä ja käyttöä islantilaisessa uutismediassa poliittisen viestinnän populistisena merkitsijänä. Tutkimus on osa pohjoismaista vertailevaa kokonaisuutta, jonka suomalaista osiota (Herkman & Heimonen, 2025) käytetään tässä vertailukohtana.

Esityksessä pohditaan paitsi woke-termin funktiota islantilaisessa sisäpoliittisessa kielenkäytössä myös paremmin islantilaiseen suuhun sopivan vök-muodon mahdollisia eroja. Kielenhuollon suosittelemia muotoja vekni (subst.) ja vökull (adj.) ei sen sijaan juuri näytetä käytettävän.

Viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana Islannin poliittinen on siirtynyt huomattavasti perinteistä puoluekenttää populistisempaan suuntaan. Näkyvimpinä esimerkkeinä mainittakoon vuonna 2016 perustetut kansalliskonservatiivinen Miðflokkurinn ("Keskustapuolue") ja sosiaalireformistinen Flokkur fólksins ("Kansan puolue). Edellinen oli vuoden 2025 lopussa maan toiseksi suosituin puolue ja suosituin oppositiopuolue. Jälkimmäinen kuului vuoden 2024 vaalien voittajia ja kuuluu nykyiseen hallituskoalitioon.

Tutkimusaineistona on toimituksellista materiaalia Islannin kahdesta johtavasta uutismediasta. Nämä ovat maan nykyään ainut perinteinen päivälehti, oikeistokonservatiivinen Morgunblaðið ja liberaalimpaa sekä kevyempää linjaa edustava uutissivusto visir.is. Morgunblaðið vastasi aikanaan levikiltään ja journalistiselta merkitykseltään Helsingin Sanomia, jota Herkman ja Heimonen käyttivät materiaalinaan. Uutissivusto on maassa aiemmin ilmestyneiden iltapäivälehtien Vísir ja Dagblaðið toiminnan jatkaja, joten se voitaneen rinnastaa Herkmanin ja Heimosen käyttämään Ilta-Sanomiin.

Tutkimuksesta selviää esimerkiksi, että termi "woke" esiintyi Morgunblaðið-lehdessä ensi kertaa vuonna 2017, vuotta ennen Herkmanin ja Heimosen suomalaista ensilöydöstä. Tämä ei liene yllättävää, sillä islantilainen julkisuus ja varsinkin mediajulkisuus on syvemmällä yhdysvaltaisessa kulttuurissa ja politiikassa kuin suomalainen.

Termiä woke ovat erityisesti viljelleet "Keskustapuolueen" puheenjohtaja ja jotkut tunnetut konservatiivisen laidan mielipidekirjoittajat. On merkille pantavaa, että nämä useimmiten kansallisia arvoja ja kansallisia perinteitä korostavat mielipidekirjoittajat omassa diskurssissaan liittyvät kritisoimaansa Yhdysvalloista (ainakin väitetysti) kopioituaun

Yhteispohjoismainen tarkastelu loppuu vuoteen 2024, mutta islantilaisessa mediassa termin viljely näyttää kiihtyneen vuoden 2025 aikana, mikä kuvastanee nykyisen hallitus-oppositio-polarisaation voimistumista.

Affective Polarization and Epistemological Beliefs: Audiences Beyond Journalism

Tutkijatohtori Salla Tuomola, Roskilden yliopisto

Over the past decade, research has increasingly focused on political polarization as an alarming phenomenon that helps explain the fundamental problems that democracy is facing today. Whereas polarization was initially understood in issue-based terms that reflected ideological divide between political groups, research has since also recognized affective polarization, marked by growing dislike and distrust between members of opposing political parties, (Iyengar et al., 2019, 2012).

Political polarization has been analysed, for instance, through the fourfold model, which examines the phenomenon along the dimensions of ideology, affect, morality, and epistemology (Lehtonen & Ylä-Anttila, 2024). Within this framework, the interaction between affective and epistemic polarization suggests that information environments can become embedded in political identity: affective polarization intensifies (typically negative) emotions towards out-groups, while epistemic polarization heightens dispute over facts, knowledge, and information sources (ibid.).

This study examines whether affective polarization plays a role when audiences engage with epistemic sources beyond mainstream journalism. By "beyond mainstream journalism" I refer to the emerging range of other types of epistemic actors serving as news and information brokers, including content curators such as social media commentators, political figures, public discussion groups, and news influencers (Mayerhöffer et al., 2024). Drawing on semi-structured in-depth interviews (N ≈ 20) with users following such new epistemic actors in Finland, the study investigates whether affective polarization is discernible both in the perceptions and behavior of audiences.

The study explores whether audiences recognize and assign value to affective experiences in their choices of consuming certain media, epistemic source, or news provider. Moreover, it examines whether these experiences align with and potentially shape their epistemological beliefs. The interviewees include audiences of both politically active and non-active podcasters, alternative media producers, bloggers, writers, and activists active in Finland.

Yhteisöllisyydet suomalaisessa sotajournalismissa – sosiaaliantropologinen tapaustutkimus Venäjä–Ukraina-sodan uutisoinnista

Väitöskirjatutkija Suvi Mononen, Tampereen yliopisto

Sotajournalismi tuottaa tietoa ajankohtaisista tapahtumista sodasta, lisäksi se tarjoaa tiedollisen perustan poliittiselle vaikuttamiselle. Media kehystää tapahtumat yleisölle ja tuottaa tulkinnan merkityksistä. Suomen liittymistä Natoon taustoittaa median tarjoilemat narratiivit Ukrainan sodasta (ks. Kraatila ym. 2025). Suomalaisessa Ukrainan sodan uutisoinnissa on korostunut Suomen kansallinen näkökulma (Nordenstreng ym. 2024). Suomalainen uutismedia onkin julkilausutusti Ukrainan puolella ja jutuissa esiintyy piirteitä liittolaisjournalismista (ks. Petterson 2023; Raippalinnalla ym. 2024). Ukrainassa työskennellyt toimittaja Katriina Pajari kuvaa: ”Varmasti tämän sodan aikana on ollut tilanteita, joissa ikään kuin on haluttu riemuita ja uutisoida isosti Ukrainan pienistäkin voitoista...” (Sillanmäki 2023). Suomalaisten journalistien katsotaan luottavan liikaa ukrainalaisiin lähteisiin, ja journalistin on vaikeaa – ellei jopa mahdotonta – uutisoida Ukrainasta puolueettomasti (Haapalainen 2024). Suomalaiset toimittajat työskentelevät Ukrainassa pääasiassa tiimeissä kuvaajien ja paikallisten fiksureiden kanssa. Fikserit toimivat kielen ja kulttuurin tulkkeina sekä portinvartijoina. Suomen julkisen keskustelun ilmapiiriä on kuvattu kansalliskiihkoiseksi: kritiikki Ukrainaa kohtaan on tulkittu kirjoittajan venäjämielisyydeksi, joka on myös johtanut itsesensuuriin (Suutarinen 2025; Käihkö 2024; Käihkö 2025).

Esitys tarkastelee Ukrainasta raportoineiden suomalaisten journalistien ja ukrainalaisten fiksureiden haastatteluaineistoon perustuen, millaisia erilaisia yhteisöllisyyksiä Ukrainan sodan raportointiin haastattelupuheessa kytkeytyy. Yhteisöllisyyksiä tarkastelen boundary work -käsitteen (Meltzer & Martik 2017; Sánchez & Pan 2025) keinoin.

Tutkimuksen empiirinen aineisto on Ukrainasta 2014–2024 raportoineilta suomalaisilta journalisteilta Jyväskylän Yliopiston Sodan sumusta: Suomalaisten sotakirjeenvaihtajien, -kuvaajien ja heidän avustajiensa työ Venäjän–Ukrainan sodassa 2014–2024-tutkimushankkeen puitteissa kerätty laaja (n= 67 kpl; 210 tuntia) etnografista lähestymistapaa soveltava haastatteluaineisto, jota olen itse ollut tuottamassa sekä analysoimassa journalistiikan tutkimuksen alalla (Raippalinnalla ym. 2023; Raippalinnalla ym. 2025). Laajennan keräämämme aineiston analyysiä sosiaaliantropologian alan väitöskirjatutkimuksessani affektien ja yhteisöllisyyksien tarkasteluun.

Kärjistyvä keskusteluilmapiiri ja identiteetteihin kytkeytyt vastakkainasettelut: kansalaiskyselyn tuloksia

Yliopistotutkija Maarit Mäkinen, Tampereen yliopisto, Viestintätieteiden tutkimuskeskus

Suomalaisen keskustelukulttuurin kärjistyminen on herättänyt huolta demokratian toimivuudesta. Ideologinen ja affektiivinen polarisaatio eivät rajoitu poliittisiin jakolinjoihin, vaan ulottuvat myös sosiokulttuurisiin teemoihin, kuten maahanmuuttoon, ilmastonmuutokseen, sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin sekä uskonnollisiin kysymyksiin. Aiempien tutkimusten mukaan yhä useammat kansalaiset eivät halua osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tutkimuksessamme haimme syitä ihmisten vetäytymiseen yhteiskunnallisista keskusteluista sekä näkemyksistä median roolista polarisoituneissa keskusteluissa. Aineisto kerättiin valtakunnallisella kansalaiskyselyllä (N=1000), joka toteutettiin kesäkuussa 2025. Kysely sisälsi väittämät osallistumisen esteistä ja median toimintatavoista sekä avoimen kysymyksen hankalista aiheista perusteluineen. Analyysi yhdisti kvantitatiivisen tarkastelun ja laadullisen sisällönanalyysin.

Tulokset osoittavat, että merkittävimmät osallistumista heikentävät tekijät ovat kärjistynyt keskusteluilmapiiri sekä pelko leimautumisesta tai arvostelun kohteeksi joutumisesta. Hankaliksi koettuja aiheita ovat erityisesti politiikka, moninaisuus, uskonto sekä maahanmuutto, jotka kytkeytyvät usein ryhmäidentiteetti- ja ”me” vastaan ”ne” -ajatteluun. Keskustelun vaikeus johtuu monesti identiteettien ja arvojen kytkeytymisestä aiheisiin, mikä lisää pelkoa leimautumisesta, väärinymmärryksestä ja sosiaalisesta sanktioinnista. Erityisesti nuoret kokevat arvostelun ja kiusaamisen riskin esteenä osallistumiselle. Vastaukset viittaavat siihen, että konsensuksesta poikkeavat mielipiteet tulkitaan herkästi ei-legitiimeiksi, mikä kaventaa julkisen keskustelun moniäänisyyttä. Journalistisen median rooli nähdään keskeisenä: vastaajat odottavat moniäänisyyttä,

puolueettomuutta ja tutkittuun tietoon perustuvaan journalismia, mutta kritisoivat yksipuolisuutta, poliittista värityneisyyttä ja median huonolaatuisuutta kuten vastakkainasettelujen korostamista. Tulokset viittaavat siihen, että keskustelukulutturin heikentyminen ja median toimintatapojen ongelmat voivat kaventaa demokraattista vuoropuhelua. Tutkimus korostaa tarvetta kehittää rakentavaa keskusteluilmapiiriä ja vahvistaa median vastuullisuutta polarisoituneessa kontekstissa.

TEKOÄLY JOURNALISMISSA

Sessio/Session: (1/2)

Sali/Room: C209

Työryhmän vetäjä/Working group leader: Yliopistonlehtori, dos. Lauri Haapanen, Jyväskylän yliopisto

Journalismin "inhimillinen käänne": Toimituksellisen tekoälyn tulevaisuudet Nieman Labin journalismiennusteissa 2023–2025

Tutkijatohtori Juho Ruotsalainen, Helsingin yliopisto
Professori Jaana Hujanen, Helsingin yliopisto
Tutkijatohtori Leo Leppänen, Helsingin yliopisto
Professori Carl-Gustav Lindén, Bergenin yliopisto
Apuhahatutkija Stefanie Sirén-Heikel, Helsingin yliopisto

Viime vuosina journalismin tulevaisuuksia koskevaa keskustelua on hallinnut generatiivinen tekoäly. Siinä missä manageriaaliset näkökulmat lupaavat toimitusten tehostumista ja uuden journalistisen luovuuden aikaa, kriitikot pelkäävät uutisekosysteemin täyttävän heikkolaatuisella "tekoälymoskalla" (AI slop) (Cools & Diakopoulos, 2024). Tässä vaihtoehtoisten tulevaisuuksien ristivedossa journalistinen kenttä käy tulevaisuuskeskustelua, joka nojaa kollektiivisesti rakentuneisiin mutta vaihtoehtoihin odotuksiin ammatin mahdollisista kehityskuluista (Brennen et al., 2020).

Yksi vaikutusvaltaisimmista ennakoivan keskustelun areenoista on vuosittainen Nieman Lab Journalism Predictions -sarja. Vuoden lopussa Nieman Lab kokoaa alkavaa vuotta koskevia ennusteita yli 200 toimittajalta, media-alan asiantuntijalta ja tutkijalta (Perreault & Nelson, 2025). Ennustukset tarjoavat foorumin, jossa journalistinen kenttä kuvittelee, kiistelee ja normalisoi alan vaihtoehtoisia tulevaisuuksia. Levitessään ennusteet tuottavat autoritatiivista "tulevaisuustietoa" eli jaettuja käsityksiä tulevaisuuden mahdollisuuksista ja uhista. Tulevaisuustieto ohjaa keskeisesti nykyhetken strategista päätöksentekoa, resurssien kohdentamista, ja päätösten legitimoimista (Pouret et al., 2019). Tulevaisuustieto rajaa sitä, millaisia tulevaisuuksia pidetään mahdollisina, toivottavina ja uskottavina—ja mitä ei (Van Lente, 2012).

Tässä artikkelissa tarkastellaan, millaisia toimituksellisen tekoälyn tulevaisuuksia Nieman Labin ennusteet diskursiivisesti rakensivat vuosina 2023–2025. Ajanjakso kattaa generatiivisen tekoälyn alkuvaiheen hypen, käytännön varhaiset toimitukselliset kokeilut, sekä näitä seuraavan normalisoinnin ja kriittisen uudelleenarvioinnin vaiheen. Induktiivisen temaattisen luokittelun avulla analyysi tunnistaa ennusteista toistuvia käsityksiä ja kollektiivisesti jaettuja odotuksia (Konrad, 2006; Strauss & Corbin, 1990). Kriittisen diskurssianalyysin keinoin analyysi valottaa niitä intressejä, imaginäärejä ja valtasuhteita, jotka muovaavat ja jäsentävät tekoälyn kohdistuvia odotuksia (Fairclough, 2003). Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, miten ennusteet asemoivat tekoälyn suhteessa journalismin keskeisiin normeihin, kuten toimitukselliseen autonomiaan ja julkisen keskustelun tukemiseen (Deuze, 2005).

Analyysi vastaa seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

TK1. Millaisia tekoälyä koskevia odotuksia Nieman Labin ennusteissa esiintyy, ja miten nämä odotukset muuttuvat tarkastellun ajanjakson aikana?

TK2. Millaiset normatiiviset käsitykset muovaavat ja legitimoivat näitä odotuksia?

Tekoälyn tulevaisuusrepresentaatioita ja odotuksia käsittelevä tutkimus on edelleen verraten harvinaista (Perreault & Nelson, 2025). Tämä tutkimus vastaa aukkoon analysoimalla kriittisesti tekoälyn tulevaisuuksia koskevan asiantuntijatiedon tuottamista. Samalla se valaisee kollektiivisia odotuksia siitä, miten journalismi voi ja miten sen tulisi muuttua tekoälyn muovaamassa mediaympäristössä.

Tuliko tekoäly suomalaisen some-journalismiin?

Väitöskirjatutkija Hanna Hietikko, Vaasan yliopisto

Projektitutkija Nuppu Pelevina, Vaasan yliopisto (väitöskirjatutkija, Helsingin yliopisto)

Yliopisto-opettaja Liisa Kääntä, Vaasan yliopisto

Yhä suurempi osa nuorista saa uutisensa sosiaalisen median välityksellä (Reuters 2025). Suomalaisen mediakentän keskeiset journalistiset toimijat ovat ajan trendejä mukailleen siirtyneet tuottamaan journalismia sosiaalisen median alustoille, myös kiisteltyn kiinalaistaustaiseen TikTokiin (Sihvonen ym. 2025). Niin kutsuttua somejournalismia (Hendrickx, 2024) toteutetaan vaihtelevin strategioin, tuottamalla tyyllisesti alustalle natiivia journalismia tai johdattelemalla yleisöjä mediatoimijan omalle alustalle. Sosiaalisessa mediassa uutistuoantaa voidaan edistää pelillistämisen keinoin, klikkiotsikoin ja erilaisten käyttäjää sitouttavien houkuttimien avulla, toisinaan kyseenalaisin keinoin. Vuoden 2022 ChatGPT:n lanseerauksen myötä generatiivinen tekoäly on rantautunut vahvasti myös journalismin kentälle ja nähdään alan keskeisenä muutosajurina. Somealustojen kohdalla kiinnostavaa on, että erityisesti TikTokissa tekoäly on jo keskeinen osa sisällöntuotantoa (Sihvonen, 2025) ja näkyvyyden saamista - joskin institutionaalisille mediatoimijoille (=yrittäville) alustan tarjoamia ominaisuuksia on rajoitetummin.

Tässä tutkimuksessa ammennamme journalismin pelillistämisen ja somejournalismin tutkimusperinteestä ja tarkastelemme sosiaalisen median journalismin muutosta Suomessa generatiivisen tekoälyn aikakaudella. Tarkastelemme vertailevalla otteella kahdelta suosituilta audiovisuaalisuutta hyödyntävältä alustalta TikTokista ja Instagramista kerättyä uutisjournalistista sisältöä. Aineisto koostuu Yle uutisten ja Yle Kioski PopUpin, Iltalehden, Ilta Sanomien ja MTV:n uutisissä, jotka on kerätty kahden viikon mittaisen seurantajakson aikana kesällä 2023 ja talvella 2026. Alustojen tarjoumien erot huomioiden tarkastelemme laadullisen sisällön analyysin avulla ensiksi eri uutistoimijoiden tapoja valjastaa somealustat uutisjournalismin käyttöön ja toiseksi niiden tapoja hyödyntää generatiivista tekoälyä uutistyössä. Alustavasti tarkastelumme osoittaa, eroja somen uutisjournalismissa toimijoiden ja alustojen välillä niin sisällöissä, tyyleissä kuin pelillistämisen keinoissakin. Somen uutisjournalismi on kolmessa vuodessa vakiintunut tarkastelemillamme alustoilla. Samalla tekoäly on vaivihkaa tullut osaksi uutistyötä erilaisten AI-apurien, kielimallien ja chatbottien sekä visualisointityökalujen myötä. Toisella seurantajaksolla aineistossamme näkyy joitakin tunnistettavasti generoituja kuvia uutistoimijoiden videosisällöissä - usein ilman mitään merkintää tekoälyn käytössä. Tutkimuksessa päädyimme myös pohtimaan, miten avoimuuden ja läpinäkyvyyden kaltaiset arvot toteutuvat tekoälyn eri käyttötapojen jäädessä somealustoilla piiloon. Tavoitteena onkin myös osallistua kriittiseen keskusteluun tekoälyn tulosta journalismin kentälle.

NÄKÖKULMIA TELEVISIOON ENNEN JA NYT

Sessio/Session: (1/2)

Sali/Room: D124

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Yliopistonlehtori Anne Soronen, Tampereen yliopisto & yliopistonlehtori Eliisa Vainikka, Vaasan yliopisto

Suoratoisto ja televisio episteemisten oikeuksien tukena

Vieraileva tutkija Marjaana Mykkänen, Tampereen yliopisto

Mediaympäristön muutos on radikaali. Ympäröivää yhteiskuntaa koskevan informaation luonne ja merkitys on kaventunut digitalisoinnin ja uusien medialajien vallatessa tilaa perinteisiltä tiedollisiin tarpeisiin vastanneilta ajankäyttöä strukturoineilta medioilta ja sisällöiltä. Median sisältötarjonnan nykytilaa voi kärjistäen kuvata

lähestyvänä mediaekokatastrofina, jossa kansalaisia ja yhteiskuntia ympäröi paitsi jakautunut, polarisoiva mediaympäristö, myös lajikato, laadullisesti yksipuolistuva sisältötarjonta.

Lähestyn tässä paperissa sisältötarjonnan kaventumista mediaekologian tulkintakehyksestä, jossa mediaa tarkastellaan lajeina, joilla on tai jotka menettävät elintilaa, ja ympäristöinä, joissa rakentuu se, mitä näemme tai ajattelemme ja joissa teknologiat syntyvät ja kasvavat, ja myöhemmin määrittelevät kognitiota ja havaitsemista. Tavoitteena on kartoittaa lähtökohtia tutkimusprojektille, jossa arvioidaan mediaekosysteemin nykytilaa ja sen vaikutuksia kansalaisten episteemisiin oikeuksiin, sekä esitetään mahdollisia ratkaisuja episteemisten oikeuksien toteutumisen edistämiseksi erityisesti julkisen palvelun suoratoistoalustojen ja lineaaristen kanavien kehitystoimin.

Kaikkien kansanosien yhtäläinen oikeus monipuoliseen tietoon ja sivistykseen on medioekosysteemissä langennut julkisen palvelun median tehtäväksi sekä tutkimuskirjallisuudessa, lainsäädännössä että arkisessa keskustelussa. Julkisen palvelun televisiolla oli keskeinen rooli tehtävän toteutuksessa, mutta digitalisointi ja painopisteen siirtymien suoratoistoon on häivyttänyt monipuolisuuden ja universaaliuden ideaalia, ja 2020-luvulla episteemisesti tavoitteellisella ohjelmistosuunnittelulla vaikuttaa olevan yhä näkymättömämpi tehtävä julkisen palvelun mediayhtiö Ylen sisältöjen rakentumisessa.

Faktaohjelmiston alueella lajikato on ollut siinä määrin dramaattinen, että se voi vaikuttaa yhtiön suoriutumiseen julkisen palvelun tehtävästä. Yle Areenassa useiden faktalajityyppien löydettävyyks on heikkoa, eivätkä Areenan algoritmit tai hakutoiminnot auta niiden havaitsemisessa. Lineaarisia kanavia puolestaan käytetään vain harvoin kokonaisuusien luomiseen tai kontekstien rakentamiseen – mikä oli julkisen palvelun television esidigitaalisen ajan vahvuuksia.

Personoidun suosittelun tai suosituimpien nostoon perustuvan algoritmin korvaaminen julkisen palvelun arvoihin pohjautuvalla suosittelulla edesauttaisi moninaisempiin tiedonintresseihin vastaamista. Vielä tehokkaammin niihin voisi vastata laadukas semanttiseen webiin ja linkitettyyn dataan nojaava tietorakenne, joka ontologiat tukisivat ohjelmatuotteiden hahmottumista toisiinsa liittyvinä lajeina. Lineaaristen kanavien episteemisten intressien mukaan kuratoidut ohjelmistokokonaisuudet puolestaan muodostaisivat samalla suoratoistoalustalle omia kokoelmiaan. Mainitut ratkaisut julkisen palvelun mediatarjonnan sisältötarjonnan laadussa ja rakenteissa tekisi siitä näkyvästi erottuvan, ilman että se menettäisi vetovoimaansa ja asemaansa mediaekosysteemissä.

Menetelmiä luovan tiimityön ja tekijyyden tutkimiseen

Vieraileva tutkija Tiina Rautkorpi, Aalto-yliopisto ELO

Työ- ja organisaatiokulttuurin todellinen uudistuminen tapahtuu työtilanteissa, joissa luovan tiimityön osapuolet pystyvät oppimaan toinen toisiltaan. Ammattilaisten toimintakulttuureilla on pitkät historialliset juuret, ja niiden murrosvaiheessa kysymys on siitä, miten onnistutaan asettamaan strategisia yhteisiä kohteita oppimiselle, käyttämään uusia työvälineitä ja organisoimaan yhteistyötä. Etnografisiin menetelmiin perustuva tutkimus tutkii työprosesseja ja on kiinnostavimpia kansainvälisiä tuloksia tuottanut televisiotutkimuksen suuntaus. Yhdistän siihen tekijöitä osallistavia menetelmiä oppimisen tutkimuksesta. Kehittävän työntutkimuksen näkökulmasta voidaan puhua lähikehityksen vyöhykkeistä, joilla tekijä pyrkii oppimaan. Tein viimeisimmän tutkimukseni Yleisradion ja kaupallisen tuotantoyhtiön monimediallisessa nuortentuotannossa vuonna 2022. Eri puolilta yhteen kerätyt tuotantotiimin jäsenet tekivät yhdessä kokeiluja, ja tuotantoon osallistui myös suuri joukko tanssia harrastavia nuoria ja tanssin ammattilaisia ohjelman osallistujina ja tekijöinä. Tällaisessa tuotannossa voitaisiin parhaimmillaan puhua yhteistoiminnallisesta oppimisesta tai jopa yhteisluomisen toimintatapojen kehittämisestä. Tutkimuksessani tarkastelin tuotantotiimien toiminnalle asetettuja rajoja, tuotantotiimin itse valitsemia/suosimia toimintatapoja ja tuotantotiimin jäsenten oppimiskokemuksia tuotannon aikana. Havainnoin tuotantokokouksia ja tuotannon kulkua: perehdyin tuotantotiimin työnjakoon, suunnittelutapoihin, ja tavoitteiden asettamiseen. Tuotannon lopuksi annoin tuotantotiimin jäsenille välineitä reflektoida toimintatapojaan ja oppimistaan: lähetin 22 keskeiselle jäsenelle kyselyn, jossa heitä pyydettiin kuvaamaan tuotannon aikana kokemaansa oppimista seitsemällä innovatiivisen oppimisen ulottuvuudella. Nämä olivat Ornella Porcun (2020) mukaan 1) Toinen toiselta oppiminen, 2) Jatkuva

tutkiminen, 3) Rohkeat kokeilut, 4) Autonomia eli yksilön mahdollisuus tehdä päätöksiä omassa työssään, 5) Luovuus, 6) Radikaalius eli pyrkimys tavallisuudesta poikkeavaan, ja 7) Joustavuus eli kyky mukautua. Esityksessäni pohdin käyttämäni menetelmää ja sillä saamiani tuloksia. Useat tutkimukset osoittavat miten vaikeaa luovan alan tekijöiden on saavuttaa aitoa subjektiivista omassa työssään. Tuotantotiimille ei kyetty asettamaan yhteistä oppimisen kohdetta ja osa tekijöistä jäi haavoittuvaan asemaan. Oppiminen sirpaloitui ja tyypistyi yksisuuntaiseksi osaamisen siirtämiseksi.

Rautkorpi, T. (2024). Yhteisluominen oppimisen muotona Yleisradion nuorten tuotannossa. *Lähikuva*, 37(1), 73-93. <https://doi.org/10.23994/lk.144523>

Rautkorpi, T. (2025). Learning cultural profiles on collaborative learning: the case of Finnish multi-platform youth content. *Media practice and education*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/25741136.2025.2498279>

Algoritminen teknologia ja neuvotteluja ihmistekijyydestä dataistuvissa tuotantokulttuureissa

Väitöskirjatutkija Saara-Maija Kallio, Tampereen yliopisto

Väitöskirjatutkija Laura Seppälä, Tampereen yliopisto

Dataistuminen ja generatiivinen tekoäly ovat muuttaneet luovan työn tekemisen edellytyksiä elokuva- ja televisioalalla: ihmisen luovuuden, intuition ja elämäkokemuksen rinnalle ovat nousseet algoritmisten teknologioiden tarjoamat mahdollisuudet hyödyntää katsojadataa ja tekoälyä elokuvien ja televisiosarjojen kehitysproesseissa (Navar-Gill 2020; Rasmussen 2024; Vainikka ym. 2025). Tutkimuksessamme tarkastelemme algoritmisten teknologioiden suhdetta ihmistekijyyteen: kysymme, minkälaisia merkityksiä ihmistekijyydelle annetaan televisiosarjojen kehitys- ja käsikirjoitusprosesseissa nykyisissä dataistuvissa tuotantokulttuureissa?

Aineistomme muodostuu 32 elokuva- ja televisioalan ammattilaisen puolistrukturoiduista teemahaastatteluista. Aineistoon sisältyy myös kaksi ääneenajattelumenetelmän avulla tehtyä käsikirjoittajan havainnointia, joiden aikana käsikirjoittajat käyttivät työssään generatiivisia tekoälyohjelmia. Ääneenajattelussa tarkoituksena on päästä kielellistämällä käsiksi siihen, millainen kokemus on ollut (Pajunen 2012). Aineistomme on analysoitu soveltaen refleksiivistä temaattista analyysia, joka painottaa teemojen luonnetta tarinoina jaetuista merkityksistä ja subjektiivista sekä refleksiivistä tiedon tuottamista (Braun ja Clarke 2022).

Aineistomme perusteella generatiivisella tekoälyllä ja katsojadatalla on avustava rooli käsikirjoitustyössä elokuva- ja televisioalalla. Käsikirjoittajien näkökulmasta generatiivinen tekoäly voi olla tehokas apuri, mutta sen tuottamaa sisältöä epäillään ja pidetään geneerisenä, minkä vuoksi se on aina suodatettava ihmistekijän kautta. Tekoälyltä puuttuvat ihmisen intuitio, kokemukset ja ruumiillisuus, joita pidetään omaperäisen laadun takeina. Niin ikään katsojadatan hyödyntämistä pidetään edellytyksenä menestykselle kilpailluissa työympäristöissä, mutta pelkkään dataan vetoaminen nähdään vieraannuttavana ja epäilyttävänä: ihmisten keskinäiselle yhteistyölle ja keskustelulle perustuvaa tekijyyttä voidaan siis yhä pitää alan uskottavuudelle kriittisenä elementtinä.

Lähteet

Braun, Virginia ja Victoria Clarke. 2022. *Thematic analysis: a practical guide*. London: SAGE Publications.

Navar-Gill, Annemarie. 2020. The Golden Ratio of Algorithms to Artists? Streaming Services and the Platformization of Creativity in American Television Production. *Social Media + Society* 6(3), 1–11. <https://doi.org/10.1177/205630512094070.1>.

Pajunen, Anna. 2012. ”Käyttäjäkokemuksen teoriasta tablettilehden kokemuksellisuuden tarkasteluun – pilottitutkimus.” Teoksessa *Tablettijournalismia tutkimassa*, toimittanut Ari Heinonen, 49–68. Tampere: Tampereen yliopisto.

Rasmussen, Nina Vindum. 2024. Friction in the Netflix machine: How screen workers interact with streaming data. *New Media & Society*, 1–18. <https://doi.org/10.1177/14614448241250029>.

Vainikka, Eliisa; Soronen, Anne & Kallio, Saara-Maija. 2025. Is Prompt Engineering the Future of Screenwriting? Views of Professional Screenwriters and Commissioners about the Impact of AI Technologies on Their Profession. *Critical Studies in Television* 20(1), 54–72. <https://doi.org/10.1177/17496020241269277>.

VIESTIVÄN TEKÖÄLYN JUURET JA JOUTOMAAT

Communicative AI: roots and repercussions

Sessio/Session: (1/2)

Sali/Room: D102

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Dosentti Salla-Maaria Laaksonen, Helsingin yliopisto & professori Tanja Sihvonen, Vaasan yliopisto

AI in/at work

Seeing What & How It Works: Mapping the Use of AI tools in Fact-Checking Processes in India

Doctoral Researcher Anumita Goswami, Tampere University
Bharat Nayak, Columbia University, US

Fact-checking is a sociotechnical process which uses both technology and journalistic skills to verify information. In this article we discuss how the fact-checkers are using AI tools in the fact-checking process. With the help of interview data of 15 fact-checkers in India we show that fact-checkers are open to the use of AI tools in certain areas of fact-checking. They use these tools in detecting AI generated content, researching claim and summarising policy papers. The major reason for use includes ease of learning, experimenting with the tools to see how it performs and increase in productivity. Though most of these tools are readily available the fact-checkers are cautious with their use as there are issues of trustworthiness. Moreover, the high cost of subscription of these models is a limiting factor in their use. Thus, in this article we map the areas of use, reasons for learning and the limitations of use of these tools by Indian fact-checkers.

Fact-Checkers vs. the AI Hype: Sober Minds in a Tech-Enchanted World

Assistant Professor Regina Cazzamatta, LUT University

Fact-checking is a sociotechnical practice that integrates human judgment with AI-driven tools to monitor misleading claims (Graves, 2022). While media organizations often frame AI as a transformative force—a phenomenon Campolo and Crawford (2020) call "enchanted determinism"—fact-checkers approach it more cautiously. This study examines how fact-checkers navigate the tension between AI's practical utility and the surrounding hype, highlighting a form of professional disenchantment: AI is treated as a tool with specific affordances and limitations rather than a silver bullet.

Research Questions: (1) How do fact-checkers perceive AI's opportunities and limitations within their workflows amid narratives of optimism and skepticism? (2) How is AI use framed in publicly available guidelines and institutional documents?

Methodology: We conducted a qualitative content analysis of 50 interviews with fact-checkers from eight countries in Europe (Germany, UK, Spain, Portugal) and Latin America (Brazil, Argentina, Chile, Venezuela), capturing diverse regulatory contexts. To assess formalization, we analyzed 18 publicly available organizational documents, including structured guidelines and institutional meta-discourse, using MAXQDA and a codebook focused on AI governance, editorial principles, and workflow applications.

Findings: Fact-checkers demonstrate cautious pragmatism. AI is used to support bounded tasks—monitoring social media, transcribing interviews, or summarizing documents—but human oversight remains essential. The threat of AI-generated disinformation is seen as overstated, and AI's promise is relativized. Documents converge

around key principles: human-in-the-loop accountability, transparency regarding AI use, and explicit recognition of risks such as hallucinations, bias, and amplification of misinformation. Autonomous content generation, particularly realistic audiovisuals, is widely prohibited; AI is primarily allowed for ancillary efficiency tasks.

Conclusion: Fact-checkers counter techno-optimistic narratives, framing AI as a manageable tool rather than an uncontrollable force. Through professional norms and self-regulatory guidelines, they embody a deliberate “disenchantment” of AI, balancing innovation with ethical responsibility and critical human judgment.

Discursive construction of demand and agency in the nascent AI consulting market

Doctoral Researcher Matias Eilola, University of Jyväskylä

A claim such as 'The AI revolution is here, and you're falling behind' can be a worrying thought for organizations. A seemingly simple solution could be to hire a consultant promising to guide you into this new world. This study explores how AI consulting organizations discursively construct the market for their services as part of contemporary socio-technical developments.

The consulting industry wields significant power (Morgan et al., 2019) and is a key player in policy negotiations (Schlögl et al., 2021), aiming to shape the landscape before its maturation (see Willers, 2022). With LLMs identified as a new business opportunity for consultants (see Mohan, 2024), and AI consulting services increasingly utilized (see Hoffreumon et al., 2024) while AI implementation projects still commonly failing (Challapally et al., 2025), a question arises: how does this influential industry discursively construct demand for AI consulting?

In this presentation I'll showcase how AI consulting organizations create and shape the market itself. This study analyzes marketing texts from 14 Finnish AI consulting organizations and 10 digitalization counterparts. Using frame analysis as a methodological framework, I focus on how demand for AI and consulting is constructed by attributing and framing agency between different actors.

The results illuminate how consultants in a nascent market build demand by constructing certainty, trust and power by strategic agency framing, when compared to similar practices in an established market. Results are explored within a broader market landscape where a technological breakthrough has created a new Wild West for value-seeking opportunities.

Keywords: Artificial intelligence, consulting, framing, discourse

References

- Challapally, A., Pease, C., Raskar, R., & Chari, P. (2025). The GenAI Divide: State of AI in Business 2025. MIT NANDA (Networked Agents And Decentralized Architecture). https://mlq.ai/media/quarterly_decks/v0.1_State_of_AI_in_Business_2025_Report.pdf
- Hoffreumon, C., Forman, C., & Zeebroeck, N. (2024). Make or buy your artificial intelligence? Complementarities in technology sourcing. *Journal of economics & management strategy*, 33(2), 452-479. <https://doi.org/10.1111/jems.12586>
- Mohan, S. K. (2024). Management Consulting in the Artificial Intelligence – LLM Era. *Management Consulting Journal*, 7(1), 9-24. <https://doi.org/10.2478/mcj-2024-0002>
- Morgan, G., Sturdy, A. & Frenkel, M. (2019) The role of large management consultancy firms in global public policy. In: D. Stone & K. Moloney (Eds.) *The oxford handbook on global public policy and transnational administration*. Oxford and New York: Oxford University Press, pp. 583–598.
- Schlogl, L., Weiss, E., & Prainsack, B. (2021). Constructing the 'Future of Work': An analysis of the policy discourse. *New technology, work, and employment*, 36(3), 307-326. <https://doi.org/10.1111/ntwe.12202>
- Willers, J. O. (2022). Seeding the cloud: Consultancy services in the nascent field of cyber capacity building. *Public administration (London)*, 100(3), 538-553. <https://doi.org/10.1111/padm.12773>

Postdoctoral Researcher Minna Koivula, University of Jyväskylä
Postdoctoral Researcher Liisa A. Mäkinen, University of Helsinki
Postdoctoral Researcher Mia Leppälä, Tampere University
University Researcher Salla-Maaria Laaksonen, University of Helsinki
University Lecturer Kaisa Lindholm, University of Jyväskylä

The introduction of communicative AI into professional contexts has intensified societal narratives around job loss due to automation (Lucia et al., 2025). In this discourse, communicative AI is often depicted as a threat to professional identity as, especially in the creative industries, the technology comes perilously close to the heart of creatives’ professional expertise in content creation (Lewis et al., 2025). Consequently, in this study, we conceptualize communicative AI as an identity threat and explore how knowledge workers emotionally adapt to its arrival to the workplace.

Theoretically, we draw from human-machine communication (Guzman & Lewis, 2020) and organizations studies literature on identities (Brown, 2022). An identity threat is defined as “any discursively constituted thought or feeling that challenges one of an individual or group’s preferred identity narratives” (Brown & Coupland, 2015, p. 1318). Given that many knowledge work professions’ roots lie in text production, commAI’s capacity to produce large amounts of text can be seen as a threat to workers’ identities and, consequently, lead to a variety of emotional responses.

Empirically, we make use of 33 semi-structured interviews with Finnish knowledge workers. Our preliminary findings indicate that the interviewees’ affective trajectories of commAI adoption can be roughly grouped into five types: (1) Going from suspicion to inspiration, (2) from initial excitement to eventual disillusionment, (3) starting out enthusiastic and remaining so, (4) starting out fearful, becoming disappointed, and (5) remaining in ambivalence. The data also indicate that depending on how much of an identity threat an individual knowledge worker sees commAI to be shapes their emotional trajectory in the adoption process. Specifically, interviewees whose core tasks are most reminiscent of what a commAI is capable of doing (e.g., producing creative output, such as text) are most likely to perceive it as an identity threat.

EKOMEDIATUTKIMUKSEN VERSOVAT KENTÄT

Sessio/Session: (1/1)

Sali/Room: D215

Työryhmän vetäjät / Working group leaders: FT, dos. Laura Saarenmaa, Turun yliopisto & FM Hebe Ronkainen, Turun yliopisto

Itämeren audiovisuaalinen mielikuviutus

Professori Ilona Hongisto, Helsingin yliopisto

FM Joonas Talvila, Helsingin yliopisto

Mistä tunnemme meren? Koska meri ei ole ihmiselle otollinen elinympäristö, se on tyypillisesti sekä kiehtonut että kauhistuttanut. Meriympäristöjä on kartoitettu tieteellisin metodein ja niiden syvyyksiä on kuviteltu taiteellisin keinoin. Selvitämme, miten tieteellinen tiedonintressi ja taiteellinen mielikuviutus kietoutuvat toisiinsa Itämeren kontekstissa. Lähestymme aihetta kahden suomalaisen dokumenttielokuvan kautta ja osoitamme, miten teokset jäsentävät ymmärrystämme Itämerestä.

Analyysimme perustuu mediatutkija Melody Juen (2020) näkemykseen merisuhteemme medioituneesta luonteesta. Jue esittää, että ymmärryksemme meriympäristöistä ja etenkin pinnanalaisesta maailmasta riippuu teknologiasta – aina kaikuluotaimista kauko-ohjattaviin kameroihin. Elokuvalla on tässä yhteydessä merkittävä kaksoisrooli: se toimii samanaikaisesti teknologisenä tiedontuotannon ja taiteellisenä mielikuviutuksen välineenä ihmiselle vieraassa ympäristössä. Margaret Cohenin (2022) mukaan elokuvakameroiden laskeutuminen pinnan alle tuotti paitsi ennennäkemätöntä dataa meriympäristöistä, myös aivan uusia mielikuviutuksen muotoja. Tämä

tiedontuotannon ja mielikuvituksen kaksoisartikulaatio määrittää, millaiseksi ihmisten merisuhde muodostuu eri aikoina.

Tarkastelemamme dokumenttielokuvat *Matka merelle* (Jouni Hiltunen, 2017) & *Minun mereni* (Ari Heinilä, 2024) sijoittuvat 2000-luvulla kehkeytyneeseen subjektiivisen aktivistielokuvan kategoriaan (Hughes 2014). Kumpikin elokuva rakentuu ohjaaja-kertojansa henkilökohtaisesta merisuhteesta kumpuavan ympäristösuojelullisen motiivin ympärille. Erittelemme elokuvien kerronnallisia keinoja, jotka edistävät kollektiivista vastuuta ja ylisukupolvisuutta korostavaa ympäristöaktivismia.

Olemme erityisen kiinnostuneita siitä, miten meriympäristöön sukeltaminen muokkaa pinnanpäällisiä käsitteellisiä ja esteettisiä normeja. Timothy Mortonia (2007) mukaillen olemme kiinnostuneita meriympäristön ja elokuvailmaisun suhteisuudesta, eli siitä, miten meriympäristö muokkaa ilmaisun mahdollisuuksia ja miten elokuvailmaisu puolestaan jäsentää meriympäristöä. Itämeren samea ja rehevöitynyt murtovesi haastaa pinnanpäällisen audiovisuaalisen ilmaisun konventioita niin valon ja värin kuin perspektiivinkin osalta. Havainnollistamme miten kuvaus, näyttämöllepano ja äänisuunnittelu muuttuvat siirryttäessä kuivalta maalta ensin mataliin rantavesiin ja edelleen meren pimeisiin syvyyksiin.

Itämeren omalaatuisesta meriympäristöstä kumpuavat estetiikka ja dokumenttielokuvakerronta kutsuvat kehittämään käsitteistöä, joka on keskinäisriippuvaisessa suhteessa meriympäristön kanssa. Työstämme esitelmässämme kolmea narratiivia – kuuluvuus, salaperäisyys ja uhka – jotka luovat yhteyden pinnanpäällisen ja -alaisen maailman välille ja nivovat dokumenttielokuvat osaksi laajempia Itämeren mediadiskursseja ympäristöongelmista, tietoliikennesabotaaseista ja turvallisuusuuhista.

Akusto-ekologinen kuunteleminen merisuhdetta kuvaavissa dokumenttielokuvissa

Tutkijatohtori Niina Oisalo, Turun yliopisto

Elokuvalla on ainutlaatuinen suhde materiaaliseen maailmaan, kuten esimerkiksi Jennifer Fay (2018) on huomauttanut. Kuuntelen tässä esityksessä dokumenttielokuvia, jotka kartoittavat, tutkivat ja kuvittelevat ihmisen merisuhdetta audiovisuaalisin keinoin.

Tutkin elokuvien äänisuunnittelun ja musiikin kautta dokumenttielokuvien soinnillista ekomateriaalisuutta – kuten elokuvien äänellisiä tapoja kiinnittää katsoja-kuulijan huomio erityisesti *ympäristöihin* ja *ei-inhimillisiin toimijoihin*. Nämä konkretisoivat esimerkiksi ihmisen pyrkimysten taustalla vaikuttavia merellisiä prosesseja ja samalla tuovat esiin ei-antroposentrisiä mittakaavoja, kuten ”syvän ajan” käsitteen, joka ylittää ihmisen olemassaolon maapallolla. Esimerkiksi Anu Kuivalaisen *Aranda* (2011) -elokuvassa Sanna Salmenkallion säveltämä musiikki välittää seesteisiä mielikuvia merestä suurena mysteerinä ja ihmiselle vieraana ympäristönä, kun taas Lucien Castaing-Taylorin ja Verena Paravelin *Leviathan* (2012) tuo esiin ihmisen merisuhteen raadollisetkin puolet immerstiivisen äänisuunnittelun keinoin.

Esitys syventyy erityisesti *akusto-ekologisen kuuntelemisen* mahdollisuuteen ihmisen merisuhdetta kuvaavissa dokumenttielokuvissa. Tämä lähestymistapa inspiroituu R. Murray Schaferin (1994 [1977]) ”akustisesta ekologiasta”, jossa huomio on äänten tallentamisessa ympäristössään – ”äänimaisemien” luomisesta, sekä Steven Feldin (2015) ”akusto-epistemologiasta” (*acoustemology*), joka tutkii tapoja tietää ”kuuluvan avulla ja sen kautta” (ks. myös Rascaroli 2024, 18). Kuuntelen elokuvamaailmoissa kuuluvia merellisiä voimia. Nämä diegeettiset ja ei-diegeettiset ”akustomaattiset vyöhykkeet” (Chion 2009, 250–251) kutsuvat erilaisia tapoja kuvitella merisuhdetta ja tapoja ymmärtää meritodellisuutta. Tutkin *äänen kykyä paljastaa asioita ihmisen ja meren välisestä suhteesta*. Tavoitteena on syventää ymmärrystä *elokuvallisista tavoista virittäytyä meriekologioihin* tekemällä kuuntelukokeiluja dokumenttielokuvien kanssa.

Lähteet:

Chion, Michel (2009) *Film, a Sound Art*. New York: Columbia University Press.

Fay, Jennifer (2018) *Inhospitable world: cinema in the time of the anthropocene*. New York: Oxford University Press.

Feld, Steven (2015) "Acoustemology." Teoksessa David Novak & Matt Sakakeeny (toim.), *Keywords in Sound*. Durham and London: Duke University Press, 12–21.

Rascaroli, Laura (2024) "Voicing the Border: On Some Spectral Essay Films." *Comparative Cinema* 12 (22): 13–35.

Schafer, R. Murray (1994 [1977]) *The Soundscape: Our Sonic Environment and the Tuning of the World*. Rochester, Vermont: Destiny Books.

Elokuvia kaivoksista. Ystävät, toverit -elokuvan lehdistövastaanotto 1990

Yliopistonlehtori, dosentti Laura Saarenmaa, Turun yliopisto

Esitelmän teoreettisena innoittajana toimii amerikkalaisen elokuvantutkija Brian Jakobsonin (2025) tuore esitys ekstraktivismielokuvasta. Elokuva on mediumina itsessään kytköksissä ekstraktivismiin. sen lisäksi, että filmi öljypohjainen tuote, elokuvien teollinen valmistaminen, jakeleminen ja esittäminen edellyttää erilaisia kaivostuotteita. Kuten Jakobson toteaa, kaikki elokuvat eivät kuitenkaan käsittele ekstraktivismia eikä kaikkia elokuvia ei ole relevanttia analysoida ekstraktivismielokuvina.

Jakobson keskittyy ekstraktivismielokuvan määritelmässään elokuvan varhaisvaiheen teoksiin, jossa kaivostuotteet ja niitä hyödyntävä teollisuus ja infrastruktuurit (tehtaat, öljykentät, junat, höyrylaivat, lennätinlaitos) ovat elokuvan tarinallista, temaattista ja visuaalista ainesta. Jakobsonin mielestä ekstraktivismielokuvat ovat osallistuneet kansakuntien itseymmärryksen ja maailmankuvan muovaamiseen esittäessään visioita teollisesta modernisaatiosta ja ihmisen kyvystä muokata maisemaa ja valjastaa luonnonvaroja hyötykäyttöön.

Suomalaisittain ekstraktivismin merkittävin muoto on metsäteollisuus, mutta Suomessa on ollut myös merkittävää kaivostoimintaa. Kaivokset eivät kuitenkaan ole vakiintuneet osaksi suomalaista maatalouselinkeinoja sekä kumpuilevaa järvi- ja peltomaisemaa korostavaa kuvakertomusta. Ensimmäiseksi varsinaiseksi kaivosteollisuutta ja kaivospolitiikkaa käsitteleväksi suomalaiseksi kaivoselokuvaksi voidaan nimetä Aleksi Salmenperän ohjaama Jättiläinen (2016). Kaivoselinkeinon merkitykseen nähden kaivoksia ja niiden vaikutusta ihmisten elämään on siis käsitelty suomalaisissa fiktioelokuviissa harvoin eivätkä valmistuneet elokuvat ole erityisen tunnettuja, saati onnistuneita. Tältä kannalta mielenkiintoinen esimerkki on Rauni Mollbergin Ystävät, toverit, joka sai ensi-iltansa lokakuussa 1990.

Elokuva sijoittuu 1930-luvulle ja liittyy spesifisti toisen maailmansodan aikaiseen asevarusteluun, mutta tekijöiden tavoitteena oli kuvata kaivosteollisuuden liittyvää ympäristötuhoa myös valmistumisaikansa kannalta relevantissa viitekehityksessä. Vaikka elokuva oli kriitikoiden mukaan epäonnistunut eikä se menestynyt kaupallisesti, elokuvaa ympäröivä ennakkokulkiisuus tuli käsitelleeksi kaivosteollisuuden ympäristövaikutuksia laajasti, laajalevikkisessä lehdistössä, mukaan lukien ajanviete- ja naistenlehdet. Ystävät, toverit oli samalla ensimmäinen yritys käsitellä kaivosteollisuuden ympäristövaikutuksia fiktioelokuvan keinoin ja puretua ongelmien juurisyihin maametalli- ja mineraalitasolla, näkökulmasta, jota ekstraktivismin teoreetikot alkoivat 1990-luvun loppupuolella peräänkuuluttaa.

TIEDE, TEKNOLOGIA JA ASiantuntijuus JULKISUUDESSA

Sessio/Session: (1/1)

Sali/Room: D221

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Väitöskirjatutkija Elina Uutela, Helsingin yliopisto & professori emeritus Esa Väliverronen, Helsingin yliopisto

Asiantuntijuus verkon metsäkeskustelussa: kansalaiseskustelun jaetut arvot ja diskursiiviset strategiat

Apurahatutkija Veera Kangaspunta, Tampereen yliopisto

Suomalaiselle julkiselle metsäkeskustelulle on jossain määrin leimallista kiista asiantuntijuudesta eli siitä, kuka metsäkeskusteluun saa osallistua, millä perusteella ja millainen painoarvo erilaisten toimijoiden argumenteille annetaan (Joutsenvirta 2006; ks. myös Houtbeckers 2023). Erotuksena aikaisemmasta tutkimuksesta, joka on lähestynyt metsäkeskustelua ensisijaisesti virallisen ja mediavälitteisen julkisen keskustelun näkökulmasta, tutkimukseni keskiössä on verkkovälitteinen kansalaiskeskustelu metsästä. Lähtöoletukseni ensinnäkin on, että tällä keskustelulla on merkittävä ja yhä kasvava vaikutus sille, millaisiksi niin sanotun virallisen metsäkeskustelun asetelmat muodostuvat. Toiseksi oletan, että kysymys asiantuntijuudesta on myös kansalaiskeskustelun kontekstissa merkityksellinen (vrt. Kangaspunta 2018).

Tutkimukseni tavoitteena on ollut selvittää, 1) millaisiin jaettuihin arvoihin asiantuntijuus verkon metsäaiheisissa keskusteluissa perustuu ja 2) millaisia diskursiivisia strategioita asiantuntemuksen legitimitietin tuottamisessa ja mitätöimisessä hyödynnetään. Analysoitu aineisto koostuu keskusteluista kuudella lähtökohdillaan erilaisella julkisella alustalla.

Tutkimus osoittaa ensinnäkin, että verkkovälitteisissä kansalaiskeskusteluissa asiantuntijuus määrittyy laajasti ja kokonaisvaltaisesti sekä metsäkeskustelun jaettujen arvojen että perinteisten asiantuntijuutta määrittävien arvojen ja piirteiden kautta. Asiantuntijuutta puntaroidaan suhteessa 1) tietoon, 2) järkeen, 3) luotettavuuteen, 4) vastuullisuuteen ja 5) moraaliin. Toiseksi tutkimus osoittaa, että asiantuntijuutta tuotetaan, ylläpidetään ja mitätöidään erilaisin kielellisin keinoin, ja näiden strategioiden käyttövoimana toimivat jaetut arvot. Keskusteluista voidaan tunnistaa kolme keskeistä diskursiivista strategiaa: 1) autorisointi, 2) rationalisointi ja 3) moralisointi. Näitä täydennetään ja haastetaan 4) tarinallistamisen ja 5) kompromissipuheen avulla. Strategiat toimivat kielellisissä kamppailuissa usein toistensa vastinkappaleina, jolloin vastakkain asetuvat myös erilaiset arvot; esimerkiksi tiedollista tai yhteiskunnalliseen asemaan perustuvaa autorisointia haastetaan tyyppillisesti luotettavuuteen ja/tai vastuullisuuteen perustuvalla mitätöivällä moralisoinnilla.

Viitteet

Houtbeckers, E. (2023) Ekokriisi ja uudet liittolaisuudet: metsäkiistoista metsädialogeihin. *Alue ja Ympäristö* 51(2) 46–64. <https://doi.org/10.30663/ay.121572>

Joutsenvirta, M. (2006) Ympäristökeskustelun yhteiset arvot: diskursianalyysi Enson ja Greenpeacen ympäristökirjoituksista. *Acta Universitatis oeconomicae Helsingiensis*. A 273. <https://urn.fi/URN:ISBN:952-488-013-X>

Kangaspunta, V. (2018) Julkinen kaivoskeskustelu diskursiivisena välienselvittelyinä. Tarkastelussa verkkouutisten ja verkon lukijakommenttien diskursiiviset legitimaatiostrategiat osana Talvivaaran legitimaatiokamppailua. *Alue ja Ympäristö* 47(1) 79–103. <https://doi.org/10.30663/ay.65574>

Tutkimuskonsortioiden väliset viestintärhmastot: vuorovaikutustimien organisoituminen strategisen tutkimuksen ohjelmassa

Väitöskirjatutkija Marjo Honkaranta, Vaasan yliopisto

Merkittävä osa tieteellisestä tutkimuksesta tehdään väliaikaisissa tutkimusorganisaatioissa, kuten konsortioissa ja tutkimushankkeissa. Rahoittajat, kuten esimerkiksi strategisen tutkimuksen neuvosto Suomessa, edellyttävät näiltä organisaatioilta tieteellisesti korkeatasoisen tutkimuksen lisäksi vahvaa panostusta vuorovaikutukseen, viestintään ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Tämä edellyttää sekä resursseja että ammattimaista viestintäosaamista.

Viime vuosina rahoitettujen konsortioiden väliseen yhteistyöhön tutkimusohjelmatasolla on ryhdytty kiinnittämään enemmän huomiota. Rahoituksen hakuvaiheen kilpailijat muuttuvat rahoituskauden käynnistyessä yhteistyökumppaneiksi, jotka työskentelevät yhteisten vaikuttavuustavoitteiden eteen. Konsortioissa on mukana useita erilaisia taustaorganisaatioita, kuten yliopistoja ja tutkimuslaitoksia. Konsortioiden yhteistä vaikuttavuustyötä johtaa ohjelmajohtaja.

Vaikka yhteistyötä toivotaan ja edellytetään, tällä hetkellä tiedetään vain vähän siitä, miten tällainen useiden organisaatioiden välinen viestinnällinen yhteistyö käytännössä organisoituu. Tässä esityksessä tarkastellaan, millaisia viestinnällisiä rihmastoja hankkeiden välille syntyy: miten tutkimusohjelman konsortiot tekevät

viestinnällistä yhteistyötä ja miten väliaikainen organisaatio konstituoituu ensimmäisen toimintavuotensa aikana. Tutkimuksen kohteena on strategisen tutkimuksen ohjelma, jossa hankkeiden vuorovaikutus- ja viestintävastaavat sekä hankekoordinaattorit tekevät tiivistä yhteistyötä yhdessä ja ohjelmajohtajan kanssa. Aineistona hyödynnetään tutkimusohjelman ohjelmataason vuorovaikutusta koskevaa kirjallista aineistoa ohjelman ensimmäiseltä toimintavuodelta.

Tutkimus nojaa organisaatioiden viestinnällisen konstituution (communicative constitution of organisations, CCO) näkökulmaan, jonka mukaan organisaatiot konstituoituvat viestinnässä. Analyysissa tarkastellaan organisoitumiseen liittyviä tekijöitä, kuten toimijoita ja toimijuutta, keskustelujen sisältöjä, päätöksentekoa, vuorovaikutuksen seurauksia sekä syntyvää toimintakulttuuria ja rakenteita. Tutkimuksen taustana hyödynnetään kirjallisuuskatsausta, jossa tutkimushankkeiden organisoitumista on jäsennetty toimintaympäristön olosuhteiden, yhteistyön ja viestinnän toisiinsa kietoutuvina prosesseina. Tutkimus tuottaa uutta tietoa niistä viestinnällisistä ja organisatorisista juurista sekä rihmastomaisista käytännöistä, joiden varaan tutkimushankkeiden yhteistyö ja yhteiset vaikuttavuuspanostukset rakentuvat.

Paradoksiteoriasta lähtökohta organisaatiolähtöisen tiedeviestinnän jännitteiden tutkimiseen

Väitöskirjatutkija Salla Kässi, Helsingin yliopisto

Tiedeviestintä rakentaa ja ylläpitää tieteen merkittävyyttä yhteiskunnassa. 2000-luvun aikana tiedeviestinnästä on tullut keskeinen osa tiede- ja tutkimusorganisaatioiden toimintaa, ja sitä on alettu toteuttaa entistä suunnitelmallisemmin sekä ammattimaisemmin viestinnän asiantuntijoiden johdolla. Tiedeviestintä edistää osaltaan myös näiden organisaatioiden legitimitettä, intressejä sekä tunnettuutta (Marckinkowski 2022).

Vaikka viestinnän institutionaalinen vahvistuminen on lisännyt tutkijoiden ja tutkimustulosten näkyvyyttä ja vahvistanut yhteiskunnallista vaikuttavuutta, on siitä seurannut myös jännitteitä. Tieteen ja julkisuuden logiikat eivät aina kohtaa – eikä ymmärrys tiedeviestinnän tarkoituksesta ja rooleista ole tiede- ja tutkimusorganisaatioissa välttämättä yhteisesti jaettu (mm. Weingart & Joubert 2019; Schwetje ym. 2020). Erilaiset organisaatiolähtöiseen tiedeviestintään liittyvät odotukset ja jännitteet ilmenevät tiede- ja tutkimusorganisaatioiden työarjessa, ja ajoittain niitä käsitellään myös julkisessa keskustelussa.

Koska organisaatiolähtöinen tiedeviestintä perustuu pitkälti yhteistyöhön, edellyttää se neuvottelua ja eri näkökulmien yhteensovittamista. Kitkaa syntyy, jos tiede- ja tutkimusorganisaatioiden eri toimijat eivät koe tiedeviestinnän tyyliä, tapaa tai tarkoitusta omiin ammatillisiin ihanteisiinsa sopivaksi. Eri ammattiryhmät tulkitsevat viestintää omista lähtökohdistaan (Fredriksson & Pallas 2020): tutkijat priorisoivat akateemista eetosta ja autonomiaa, viestinnän asiantuntijat puolestaan toimivat organisaation viestintästrategian ja ammatillisten ideaaliensa pohjalta (Schäfer & Fähnrich 2020; Koivumäki 2021).

Tarkastelen esityksessäni, miten organisaatiolähtöisen tiedeviestinnän jännitteitä voisi lähestyä organisaatiotutkimuksessa käytetyn paradoksiteorian konstitutiivisen lähestymistavan kautta, jossa mielenkiinto kohdistuu diskursseihin, sosiaaliseen vuorovaikutukseen ja organisatorisiin käytäntöihin (Fairhurst & Putnam 2019; 2024; Putnam ym. 2016).

Esitys pohjustaa väitöskirja-artikkelia, joka tulee käsittelemään tiedeviestintään liittyviä jännitteitä tiede- ja tutkimusorganisaatioissa. Olen kiinnostunut siitä, mitä organisaatiolähtöiseen tiedeviestintään liittyvät jännitteiset kysymykset ovat, mitkä lähtökohdat tuottavat niitä ja kuinka niitä pyritään ratkaisemaan tai hallitsemaan. Väitöskirja-artikkelissa käytettävä tutkimusaineisto koostuu teemahaastatteluista tiede- ja tutkimusorganisaatioiden tiedeviestinnän asiantuntijoiden (N=12) ja viestintäpäälliköiden (N=12) sekä tieteen rahoittajien (N=6) kanssa.

Popularisointistrategiat yliopistopodcasteissa – demokraattista tiedeviestintää ja yliopiston brändinrakennusta

Professori Merja Koskela, Vaasan yliopisto
Yliopistonlehtori Niina Nissilä, Vaasan yliopisto

Podcast on 2000-luvulla yleistynyt, usein kevyen asiantuntijatiedon välittämisen muoto. Se voidaan määritellä verkon kautta välitettäväksi audio- tai videotallenteeksi, jota voi käyttää millä tahansa laitteella. Podcast-maailmasta on tullut perinteisen asiantuntijuuden ja ”rakennetun asiantuntijuuden” kohtaamispaikka. Se voidaan näin nähdä esimerkkinä teknologisen kehityksen mukanaan tuomasta asiantuntijuuden murroksesta. Yliopistot ovat laajalti ottaneet podcastit yhdeksi tiedeviestinnän kanavistaan.

Podcast on media, joka sopii kaikenlaisiin sisältöihin, ja kuluttajat käyttävät sitä moniin eri tarkoituksiin viihteestä oppimiseen ja uutisten kuluttamiseen. Podcasttien tekijät puolestaan hyödyntävät kanavaa paitsi tiedon välittämisen välineenä, myös oman asiantuntijuutensa tai jopa brändinsä rakentamiseen.

Tämän esitelmän tavoitteena on tarkastella asiantuntijatiedon välittämisen keinoja yliopistojen podcast-kanavilla. Tarkastelemme, millä keinoin haastattelijat ja haastateltavat yhdessä tekevät tieteen kiinnostavaksi ja ymmärrettäväksi. Aiemmassa tutkimuksessa on todettu, että tyypillisiä tieteen popularisoinnin keinoja ovat mm. yksinkertaistaminen, vertailujen ja metaforien käyttö, tarinankerronta, visualisointi, huumori, personointi, interaktiivisuus, tunteisiin vetoaminen ja pelillistäminen. (Esim. Sterk & van Goch 2023, Luzón 2023)

Tutkimuksemme aineisto on poimittu Itä-Suomen yliopiston, Turun yliopiston ja Vaasan yliopiston julkaisemista podcasteista. Tarkastelemme lähemmin kahta podcast-jaksoa kustakin yliopistosta.

Analyysimenetelmän lähtökohtana toimivat Luzónin (2019) popularisointistrategioiden analyysikehikko ja Velilla Sanchesin (2025) tiedon rekontekstualisoinnin luokittelu.

Tässä esitelmässä keskitymme podcast-median mahdollisuuksiin ja rajoituksiin popularisoinnin keinojen käytössä. Avoimissa podcasteissa yhdistyvät demokraattisen tiedeviestinnän ajatus ja yliopiston maineen ja näkyvyyden rakentaminen. Kysymme, miten näiden kahden eri lähtökohdan yhteensovittaminen näkyy podcasttien muodossa ja sisällössä.

Lähteet:

Koskela, M., & Nissilä, N. (2024). Asiantuntijatiedon moninaisuus: Tarkastelussa podcast-tarjonta ja sen luokitteluperiaatteet. *VAKKI Publications* 16, 49-66. <https://doi.org/10.70484/vakki.145764>

Luzón, M. J. (2019). Bridging the gap between experts and publics: The role of multimodality in disseminating research in online videos (No. ART-2019-115109).

Sterk, F. M., & Van Goch, M. M. (2023). *Re-presenting Research: A Guide to Analyzing Popularization Strategies in Science Journalism and Science Communication*. Springer Nature. (sivut 52-57 Taulukko)

Velilla Sánchez, M. Á. (2025). Recontextualizing knowledge in academic video publications: A discourse analysis of multimodal science dissemination. *Pragmatics and Society*, 16(5), 676-700.

Poliittinen ohjaus, tieteen sisäinen vallankäyttö ja organisaation sisäistetty kontrolli: tutkijoiden näkemyksiä akateemisesta vapaudesta ja sananvapaudesta

Professori emeritus Esa Väliö, Helsingin yliopisto

Esitys analysoi tutkijoiden näkemyksiä akateemisesta vapaudesta ja sen rajoituksista vuoden 2025 lopulla toteutetun kyselytutkimuksen pohjalta. Kyselyn teemana olivat tutkimuksen vapaus, opetuksen vapaus sekä tutkijan sananvapaus. Verkkokyselyyn vastasi runsaat 800 suomalaista tutkijaa. Tässä esityksessä aineistona on kyselyn tuottamat runsaat 600 avovastausta, joissa vastaajat pohtivat omin sanoin akateemista vapautta ja esittelevät kokemuksiaan vapauden rajoittamisesta.

Jaottelen akateemisen vapauden uhkat kolmen tyyppisiin. Ensimmäiseksi akateemiseen vapauteen kohdistuu ulkoisia uhkia, joista tyypillisimpiä ovat poliittinen ja taloudellinen ohjaus. Vastaajat erittelivät mm. hallituksen

toimia, ministeriöiden harjoittamaa poliittista ohjausta sekä tilaustutkimuksen rahoittajien vaikutusvaltaa tutkimuksen toteutukseen tai tutkimuksen tuloksista viestimiseen. Toinen tyypillinen ulkoinen uhka tutkijoiden vastauksissa oli poliitikkojen, aktivistien tai tavallisten kansalaisten aggressiivinen palaute ja häirintä, joka kohdistuu aktiivisesti julkisuudessa esiintyviin tutkijoihin. Sen tavoitteena on hiljentää aktiivisia tutkijoita, mikä puolestaan kaventaa tutkijan sananvapautta.

Toiseksi akateemista vapautta rajoittaa tiedeyhteisön sisäinen kontrolli ja vallankäyttö. Tämän vallankäytön ytimessä ovat tyypillisesti koulukuntakiistat, esimiesaseman väärinkäyttö ja muut hierarkkiset suhteet tiedeyhteisön sisällä sekä poliittisesti motivoituneet erimielisyydet - yhdessä tai erikseen. Taustalla on koveneva kilpailu tiedeyhteisön sisällä maineesta ja rahoituksesta.

Kolmas uhka akateemiselle vapaudelle voidaan paikantaa tiedeorganisaatioiden käytäntöihin ja johtamiseen, ja sen juuret ovat New Public Management -johtamisopissa. Tämän myötä on syntynyt käytäntöjä ja mekanismeja, joiden kautta ulkopuolinen poliittinen ja taloudellinen ohjaus valuu alas yksittäisten tutkijoiden tai tutkimusryhmien arkeen. Tämä liittyy laajemmin yliopistojen markkinoistumiseen, hyötyajattelun vahvistumiseen, hierarkkiseen johtamiseen sekä erilaisten tuloksellisuusmittarien käyttöön akateemisen toiminnan arvioinnissa.

Episteemisen auktoriteetin tunnistamisen kriteerit korona-aikana

Väitöskirjatutkija Elina Uutela, Helsingin yliopisto

Asiantuntijoista on tullut mediassa vakiokasvoja. Koronapandemia on tästä tunnettu ja laajat yleisöt saavuttanut esimerkki: mediavälitteistä asiantuntijakommentaarina oli tarjolla lähes päivittäin kahden vuoden ajan. Mediaympäristö on kuitenkin muuttunut aikaisemmista pandemioista merkittävästi, sillä sosiaalisen median nousun myötä yleisöt ovat pirstaloituneet ja yhä useammille toimijoille on tarjoutunut pääsy julkisuuteen, myös asiantuntijoina esiintyen ja asiantuntijastatusta hakien. On kuitenkin suhteellisen vähän tietoa siitä, miten yleisöt julkista asiantuntijuutta arvioivat ja mihin heidän valintansa tunnistaa episteeminen auktoriteetti ja osoittaa episteemistä luottamusta perustuvat. Tutkimuksessani pyrin vastaamaan tähän kysymykseen korona-ajan asiantuntijuutta kartoittaneen kyselyaineiston avovastauksia laadullisesti analysoiden. Analyysikehikossani tarkastelen asiantuntijastatuksen myöntämistä prosessina, jossa episteeminen auktoriteetti joko hyväksytään tai ei hyväksytä perustuen arvioinnin kohteen tiedollisiin kykyihin, integriteettiin ja hyväntahtoisuuteen. Alustavien tulosten perusteella yleisöjen arvioiden taustalla olivat korona-aikana valtava informaatiotulva, vahva luottamus tieteeseen, huoli asiantuntijoina esiintyvistä toimijoista ja julkisten asiantuntijoiden peitellyt sidonnaisuudet.

TYÖRYHMÄT / WORKING GROUPS II

16:00-17:30

JUURET – JOURNALISMIN PERUSTAT JA UUDET VERSOT

Roots – The foundations and new offshoots of journalism

Sessio: (2/3)

Sali: B209

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Väitöskirjatutkija Liisa Ovaska, Tampereen yliopisto, Yliopisto-opettaja Jari Väliverronen, Tampereen yliopisto, Tutkijatohtori Pauliina Penttilä, Tampereen yliopisto

Journalismia opiskelleiden merkityksellisyyden kokemukset työelämässä ja sijoittuminen median ammattikentälle

Yliopistonlehtori Kari Koljonen, Tampereen yliopisto

Professori Laura Ahva, Tampereen yliopisto

Tutkija Elina Tolonen, Tampereen yliopisto

Erityisasiantuntija Samuel Raunio, Turun ammattikorkeakoulu

Tutkimusvastaava, lehtori Milla Järvipetäjä, Turun ammattikorkeakoulu

Esityksessä analysoidaan journalismia Tampereen yliopistossa tai Turun ammattikorkeakoulussa opiskelleiden sijoittumista median ammattikentälle ja heidän kokemuksiaan työn merkityksellisyydestä. Seurantatutkimukseen osallistuu 43 opiskelijaa, ja seuranta alkoi heidän opintojensa loppuvaiheessa vuoden 2021 alussa. Vuonna 2025 noin puolet tutkimukseen osallistuvista työskenteli journalistina, kun taas muut olivat hakeutuneet joko muihin ammatteihin mediakentällä tai kokonaan muille ammattikentille.

Esityksessä tarkastellaan, mikä tekee tutkimukseen osallistujien työstä merkityksellistä, ja siinä verrataan osallistujien merkityksellisyyden kokemuksia heidän ammatilliseen sijoittumiseensa median tai muiden alojen kentille. Eroavatko journalisteina työskentelevien tulkinnat oman työn merkityksellisyydestä muihin viestinnän ja median ammatteihin suuntautuneiden näkemyksistä? Tai ylipäänsä median ammattikentällä koettu merkityksellisyys muilla ammattikentillä olevien kokemuksista? Esitys nojaa erilaisia työn merkityksellisyyden ulottuvuuksia (Olsen 2025; Steger ym. 2012) sekä median ammattikentää (Deuze 2007; Maares & Hanusch 2022; Vos 2016) koskevaan tutkimukseen.

Journalistien työn merkityksellisyyttä koskevassa tutkimuksessa on havaittu, että merkityksellisyyteen vaikuttavat niin objektiiviset rakenteet kuin subjektiiviset tulkinnat erityisesti autonomiassa, tunnustuksen saamisessa ja yhteisöön kuulumisessa (Olsen 2025). Alustavien havaintojemme perusteella näyttää siltä, että journalistisiin tehtäviin hakeutuneet kokevat muita osallistujia enemmän työn yhteiskunnallista merkityksellisyyttä.

Median ammattikentää koskevassa tutkimuksessa on pohdittu, missä määrin journalismi ja muut media-alan ammatit ovat sulautumassa yhteen jonkinlaiseksi yleiseksi media-ammattilaisuudeksi tai missä määrin alalle tulevat sittenkin päätyvät työskentelemään esimerkiksi vain journalismissa tai vain organisaatioviestinnässä (esim. Deuze 2007; Viererbl & Koch 2019). Tähänastisen seurantamme perusteella vaikuttaa siltä, että vaikka tutkimuksemme osallistuvat tunnistavat mahdollisuuden liikkua joustavasti erilaisissa media- ja viestintäammateissa, oman paikan vakiinnuttaminen ammattikentällä edellyttää keskittymistä tietyn ammatin harjoittamiseen.

Lähteet:

Deuze, M. (2007) Media work. Polity.

Maares, P., & Hanusch, F. (2022) Interpretations of the journalistic field: A systematic analysis of how journalism scholarship appropriates Bourdieusian thought. *Journalism* 23(4), 736–754.

Olsen, G. R. (2025) Digitalization and meaning in journalistic work (MJoW): The increasing importance of the symbolic dimension. *Digital Journalism*. Julkaistu verkossa 7.4.2025.

Steger, M. F., Dik, B. J., & Duffy, R. D. (2012) Measuring meaningful work: The work and meaning inventory (WAMI). *Journal of Career Assessment* 20(3), 322–337.

Vos, T. (2016) Journalistic fields. Teoksessa T. Witschge, C. Anderson, D. Domingo & A. Hermida (toim.) *The SAGE handbook of digital journalism* (s. 386–400). SAGE.

Viererbl, B. & Koch, T. (2019) Once a journalist, not always a journalist? Causes and consequences of job changes from journalism to public relations. *Journalism* 22(8), 1947–1963.

Säröjä totuuden peilitalossa? Suomalaisten erikoistoimittajien episteemiset käsitykset ja näkemykset journalistisesta totuudesta

Väitöskirjatutkija Viljami Vaarala, Helsingin yliopisto, Svenska social- och kommunalhögskolan

Journalismin rooli ja tiedollinen auktoriteetti totuudenkertojana on muuttunut viime vuosikymmenten aikana, kun kasvava joukko suomalaisia toimittajia on raportoinut ottaneensa etäisyyttä objektiivisuuden ideaaliin sen näennäisen mahdottomuuden vuoksi. Lisäksi erityisesti nuoret toimittajat ovat tuoreimman *Worlds of Journalism* -kyselytutkimuksen mukaan entistä avoimempia mielipiteelliselle ja vaikuttamiseen pyrkivälle journalismille, kun taas vanhemmat miestoimittajat liputtavat perinteisen ”objektiivisen todellisuuden” peilaamisen puolesta (Väliveronen ym. 2023). Objektiivisuuden kriisiin ja journalismin epistemologiaan keskittyvä tutkimus onkin kehottanut kiinnittämään jälleen huomiota totuuden käsitteeseen, joka on kaiverrettuna lähes jokaiseen journalismin tiedolliseen ihanteeseen, myös objektiivisuuteen (Hearns-Branaman 2016; Lehtinen 2016; Muñoz-Torres 2012). Viimeaikainen journalistiseen totuuteen keskittyvä empirinen tutkimus onkin pyrkinyt ottamaan huomioon totuuden käsitteen niin epistemologiset (ts. miten journalismi tietää, mitä se tietää) kuin ontologiset piirteet (ts. mitä journalismi voi tietää ja mistä se väittää kertovansa) mutta on toistaiseksi rajoittunut angloamerikkalaiseen kontekstiin (esim. Hearns-Branaman 2016; Robertson 2020).

Tämä esitys tarkastelee kulttuuriin, talouteen, politiikkaan, pääkirjoituksiin ja urheiluun erikoistuneiden suomalaisten toimittajan tietokäsityksiä ja tapoja hahmottaa journalistisen totuuden käsite. Aineisto koostuu 33 puolistrukturoidusta teemahaastattelusta, jotka on analysoitu hyödyntäen diskurssianalyysia. Diskurssianalyysin tuloksia peilataan journalismin epistemologian neljään keskeiseen filosofiaan, jotka erottuvat toisistaan erityisesti suhteessa epistemologiseen relativismiin/realismiin ja ontologiseen relativismiin/realismiin. Näitä ovat (absoluuttinen) realismi, antirealismi, kriittinen realismi ja pragmatismi.

Analyysin tulokset osoittavat, että totuus on edelleen keskeinen käsite suomalaisille ammattitoimittajille, mutta erityisesti talouteen ja urheiluun erikoistuneet miestoimittajat puolustavat ammattikuntansa totuudellisuutta usein vedoten epistemologiseen realismiin ja totuuden korrespondenssiteoriaan. Lisäksi kyseiset toimittajat luovat muita ryhmiä enemmän rajanvetoja erityisesti kulttuurin ja politiikan toimituksiin korostamalla heidän ammattikuntansa kykyä luoda todellisuutta paremmin vastaavia journalistisia esityksiä. Tällaisten absoluuttisesta realismista ja korrespondenssiteoriasta ponnistavien tietokäsitysten on usein katsottu asettavan journalismin mahdottoman tiedollisen tehtävän eteen näyttää maailma ”sellaisena kuin se on” ja jättävän huomiotta journalismin objektiiviseen menetelmään olennaisesti kuuluvat tulkinnan, kehystämisen ja tiedon arvioinnin käytännöt (esim. Lehtinen 2016; Muñoz-Torres 2012). Tulokset viittaavat tarpeeseen lisätä ammattitoimittajien ymmärrystä tiedonfilosofisista kysymyksistä, jotka voivat puolestaan tarjota valmiuksia puolustaa ammattimaisen journalismin tiedollista auktoriteettia 2020-luvun verkkoympäristössä.

Toimittajasta pomoksi: Ura siirtymät ja niihin kiertyvä identiteetti työ media-alan lähijohtajien kokemuksissa

Projektitutkija Katariina Järvinen, Jyväskylän yliopisto

Mediaorganisaatioiden lähijohtajilla on kriittinen rooli journalistisen laadun ja organisaation tuloksen ylläpitämisessä, mutta heidän työtään on tutkittu vain vähän (Perreault & Tham, 2024). Tässä tutkimuksessa tarkastelemmekin sitä, miten toimittajat etenevät keskijohdon tehtäviin ja millaista identiteettiä eteneminen heiltä edellyttää. Keskijohtoon edenneiden toimittajien urapolkujen tutkimista motivoi lähijohtamisen elimellinen rooli mediaorganisaatioissa: Johtamisen laatu on yhteydessä työn tuloksellisuuteen ja työntekijöiden hyvinvointiin (Perreault & Tham, 2024), ja sen rooli on ratkaiseva myös sairauspoissaolojen ja työpaikanvaihtoaikeiden vähentämisessä (Mäkelä ym., 2013).

Hyödynämme institutionaalisten logiikoiden lähestymistapaa (Thornton et al., 2012). Logiikat kertovat yksilölle, millainen toiminta on hyväksyttävää ja millaisia merkityksiä sille tulisi antaa kussakin instituutiossa (Ocasio & Thornton, 1999). Ura siirtymä voi haastaa ammatti-identiteettiä (esim. DeRue & Ashford, 2010), sillä lähijohtajaksi eteneminen vaatii toimittajan auktoriteetteja kyseenalaistavan ammattieetoksen uudelleen neuvottelemista. Lisäksi johtajaksi eteneminen vaatii uusia johtamisen ja päätöksenteon kompetensseja (London & Sherman, 2021). Siispä johtajaksi etenemisessä on kyse uusien institutionaalisten logiikoiden omaksumisesta arkityössä ja identiteetin rakentamisesta.

Aineistomme koostuu 20 elämäntarinahaastattelusta (Wahl-Jorgensen, 2019), jotka on kerätty keskijohdossa työskenteleviltä lähijohtajilta. Analyysissä yhdistämme iteratiivisia (Tracy, 2020) ja narratiivisia (Dailey et al., 2024) menetelmiä. Kartoittamalla institutionaalisten logiikoiden, identiteettiä ja mediajohtamisen yhtymäkohtia kontribuoimme mediaorganisaatioiden keskijohdon tutkimukseen. Tuloksemme täyttävät tutkimuksellista aukkoa identiteettiin liittyvistä siirtymistä urapolulla (see Powers, 2025) sekä tuottavat uutta tietoa siitä, mitkä institutionaaliset logiikat ovat keskeisiä eri uravaiheissa. Lisäksi tutkimus tarjoaa käytännön tietoa siitä, miten keskijohtoa voidaan tukea heidän päivittäisessä työssään ja miten heitä voidaan auttaa rakentamaan yhä kestävämpiä uria media-alalla (vrt. Deuze, 2025).

Millaisia versoja toimittajakouluissa kasvaa? Suomalaisten journalistiopiskelijöiden mietteitä journalismista ja sen opetuksesta

Yliopisto-opettaja Jari Väliaverron, Tampereen yliopisto

Journalismin moninaiset murrokset ovat merkinneet suuria muutoksia niin journalismin käytännön työhön kuin journalistiikan opetukseen. Vanhoja tapoja (juuria) on tarkasteltu uudelleen ja uusia ideoita (versoja) on syntynyt. Murrosten vaikutuksia työssäkäyviin journalisteihin, heidän tapoihinsa ja arvoihinsa on Suomessa tutkittu viime vuosina varsin runsaasti (esim. Väliaverron ym. 2023; Koivula ym. 2023), mutta opiskelijöiden mielipiteet ovat jääneet vähemmälle huomiolle (ks. kuitenkin Mäenpää & Ahva 2017).

Tässä työssä pureudutaan suomalaisten journalistiopiskelijöiden – eli nykyisten journalistiversojen – ajatuksiin. Aineistona on syksyllä 2025 toteutettu Nordic Journalism Students -kyselytutkimus, jossa selvitettiin kattavasti pohjoismaisten journalistiopiskelijöiden käsityksiä. Tutkimukseen osallistui kaikkiaan 1741 journalistiikan korkeakouluopiskelijaa kaikista viidestä Pohjoismaasta ja Grönlannista. Suomesta mukana olivat kaikki journalistiikan alan korkeakoulut: ammattikorkeakouluista Haaga-Helia, Oulu ja Turku sekä yliopistoista Jyväskylä, Soc&kom ja Tampere. Suomesta vastaajia oli kaikkiaan 423.

Esityksessä perehdyn suomalaisten journalistiopiskelijöiden ajatuksiin journalismin ideoista, journalistiikan opetuksesta ja tulevaisuudenhaaveistaan alalla. Määrällisen tarkastelun avulla luon yleiskuvaa journalistiopiskelijöiden ajatusmaailmasta monien murrosten keskellä. Mitkä juuret ovat yhä voimissaan ja mitkä alkavat kuihtua? Mitä versoja näkyy? Lisäksi teen mahdollisuuksien mukaan vertailuja tämän hetken tilanteesta suomalaisten korkeakoulujen kesken sekä Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä. Tarkastelen myös opiskelijöiden ajatusmaailman muutosta suhteessa aiempiin Nordic Journalism Students -kyselyihin, joita on toteutettu vuosina 2005, 2008 ja 2012. Toivon herättäväni esitykselläni keskustelua journalismin ja journalistikoulutuksen suunnista.

Lähteet:

Koivula, M., Rouvali, T., Rantanen, J., Saari, T., Veistola, S., Parkatti, A., & Villi, M. (2023). Media-alan työntekijöiden kokemuksia etätyöstä ja työhyvinvoinnista koronapandemian aikana. *Media & Viestintä*, 46(4), 45–66. <https://doi.org/10.23983/mv.127909>

Mäenpää, J., & Ahva, L. (2017). Opiskelu ja työelämä journalistin ammattiin sosiaalistajina. *Media & viestintä* 40(1–2), 1–23. <https://doi.org/10.23983/mv.64978>

Väliverronen, J., Pöyhtäri, R., & Villi, M. (2023). Paljon vanhaa, jotain uutta ja jotain lainattua: Suomalaisjournalistien ammattikuva Worlds of Journalism Study -kyselyssä. *JYU Reports* 17. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <https://doi.org/10.17011/jyureports/2023/17>

VISUAALISEN TUTKIMUKSEN TYÖRYHMÄ

Sessio/Session: (2/2)

Sali/Room: D103

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Tutkijatohtori Niina Uusitalo, Tampereen yliopisto & johtava asiantuntija, Jenni Niemelä-Nyrhinen, LAB Muotoiluinstituutti

Visuaalinen ja hetkellinen sosiaalisen median journalismi – Demokratianäkökulma Yle Uutisten ja Helsingin Sanomien Instagram-tarinoihin

Tutkijatohtori Margareta Salonen, Jyväskylän yliopisto

Uutismediat jakavat yhä enemmän visuaalista ja hetkellistä sisältöä sosiaalisen median tileillään (Newman ym., 2024; Vázquez-Herrero ym., 2019). Hetkellinen sisältö voidaan kuluttaa sekunneissa tai minuuteissa (Grainge, 2011) ja/tai se voi olla saatavilla vain rajatun ajan (Anderson, 2015). Hetkellisyys ilmenee erityisesti visuaalisella Instagram-alustalla sen tarina-sisällöissä, jotka ovat lyhytkestoisia ja nähtävissä vain 24 tunnin ajan julkaisusta.

Instagramin merkitys uutisten kulutuksessa on kasvanut maailmanlaajuisesti (Newman ym., 2024), mutta empiiristä tutkimusta erityisesti Instagramin tarina-sisällöistä on niukasti (vrt. Vázquez-Herrero ym., 2019). Tämä tutkimus tuottaa sekä laadullista että määrällistä ymmärrystä suomalaisen uutismedian Instagram-tarinoiden sisällöstä ja niiden merkittävyydestä. Lisäksi tutkimus osallistuu keskusteluun visuaalisen, hetkellisen somejournalismin asemasta demokratian näkökulmasta.

Tutkimusaineisto koostuu Yle Uutisten ja Helsingin Sanomien Instagram-tarinoista neljän viikon ajalta elokuun ja joulukuun 2024 välillä (N = 263). Tutkimus on monimenetelmällinen: siinä yhdistyvät kuvaileva tilastollinen analyysi ja multimodaalinen kehysanalyysi, joka huomioi somejulkaisujen (audio)visuaaliset ja tekstuaaliset elementit (Salonen, 2025; Moernaut ym., 2020).

Tulosten perusteella molemmat uutismediat julkaisivat eniten samoja uutiskategorioita (viihde ja lifestyle, politiikka, talous sekä viranomaiset), ja yleisesti kovien uutisten kategoriat olivat näkyvimpiä. Ylen julkaisema uutissisältö ei ollut niin saavutettavaa kuin julkisen palvelun medialta voisi olettaa; osassa julkaisuista oli klikkiotsikkomaisia piirteitä. Helsingin Sanomien, kaupallisen median sisältö oli puolestaan yllättävän saavutettavaa, sillä valtaosa tarinoista ei ohjannut yleisöä maksumuurin taakse. Tämä herättää kysymyksen siitä, kuinka demokraattista näiden kahden uutismedian Instagram-tarinoiden julkaisu-toiminta on, kun saavutettavuudessa on suurta vaihtelua.

Lisäksi havaittiin, että Yle Uutiset ja Helsingin Sanomat kehystävät ja käyttävät erilaisia visuaalisia strategioita sekä multimodaalista muotokieltä Instagram-tarinoiden esittämisessä: Helsingin Sanomat on omaksunut “kovien uutisten” narratiivin, kun taas Yle Uutiset enemmän “pehmeiden uutisten” narratiiviin.

Sotaa todistamassa - eurooppalaiset uutismediakuvastot Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa

Väitöskirjatutkija Marjut Louhesto, Helsingin yliopisto

Kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan helmikuussa 2022, täytti media sotakuvista. Yhtäkkiä sota oli kaikkialla: lukemissamme lehdissä, katsomissamme uutislähetyksissä ja käyttämiemme sosiaalisen median alustojen kuvavirroissa. Ukrainassa edelleen käynnissä olevaa sotaa on seurattu jatkuvasti kehittyvänä, visuaalisena konfliktina, jonka kuvastot tulvivat verkkokalvoille kaiken aikaa ja pyytämättäkin. Sotakuvien katsomisella on mitä suurimmassa määrin merkitystä: valokuvat ohjaavat meitä, Ukrainan ulkopuolisia yleisöjä, ymmärtämään sotaa, tulkitsemaan sen syitä, syyllisiä ja seurauksia. Valokuvat voivat osaltaan saada meidät vastustamaan tai puolustamaan sodan osapuolia. Ne vaikuttavat mielipiteeseemme. Ne voivat vaikuttaa siihen, millaisia poliittisia, taloudellisia tai sotilaallisia keinoja sodan osapuoliin kohdistetaan. Ilman kuvia ymmärtäisimme sodan kovin eri tavalla.

Tarkastelen tekeillä olevassa väitöskirjatutkimuksessani Venäjän hyökkäyssodan kuvastoja seitsemässä eurooppalaisessa uutismediassa vuosina 2022–2026. Tutkimukseni keskeinen teoreettinen kehys liittyy todistamiseen (witnessing), jolla tarkoitan syvällisempää, osallistavampaa ja vastuullisempaa katsomisen tapaa, jossa sotavalokuvan äärelle pysähtynyt katsoja voi muuttua ainakin hetkellisesti aktiiviseksi sodan tapahtumien todistajaksi pelkän sivustakatsojan sijaan (vrt. Azoulay 2014; Kyriakidou 2015). Tutkin, millaisia katsomisasemia eli todistamispositioita uutismediavalokuvat rakentavat sodasta, ja miten nämä todistamispositiot ohjaavat sodan tulkintatapoja. Todistamispositioissa on kyse valokuvan rakentamasta visuaalisista tulkintakehikoista, joiden kautta sota esitetään. Erilaiset kuvat rakentavat erilaisia todistamispositioita: esimerkiksi sodalta pakenemisen, kärsimyksen tai sodan aiheuttaman ympäristötuhon kuvastot ohjaavat kukin katsomaan ja tulkitsemaan sotaa hieman eri tavoin.

Esitelmässäni avaan tätä todistamisen käsitettä oman tutkimukseni kontekstissa, ja pohdin, millaisia näkökulmia todistaminen voi tuoda Ukrainassa edelleen käytävän sodan tutkimukseen. Todistaminen liittyy tutkimuksessani kiinteästi sekä aineistoon että menetelmiin, ja tuon esitelmässäni ilmi tämän kokonaisvaltaisen ja yhteen kietoutuneen tavan, jolla uutismedian sotavalokuvia tarkastelen. Osoitan, että todistamisen kehys tarjoaa tavan analysoida sotaa näkökulmista, jotka korostavat median kautta välittyvän visuaalisen materiaalin merkitystä sekä sotavalokuvien katsomiseen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Someviattomuus: lasten representaatiot osana lapsuuden ajallista ja tilallista hallintaa

Väitöskirjatutkija Saara-Maija Kallio, Tampereen yliopisto

Lasten kuvien julkaiseminen ja jakaminen sosiaalisessa mediassa on normalisoitunut osaksi nykypäivän vanhemmuutta, vaikuttajamarkkinointia ja täten myös lapsuutta. Niin sanottu sharenting-ilmiö (sharing + parenting) kuvaa vanhempien tapaa jakaa lapsistaan kuvia, videoita ja tietoa sosiaalisen median alustoilla (Blum-Ross & Livingstone 2017). Vaikka lapsuuden representaatioiden määrät ovat nykyisessä visuaalisessa taloudessa suuria, on lapsuuden viattomuuden hyödyntämisellä kulttuurituotteissa pitkät perinteet 1800-luvulta alkaen (Higonnet 1998). Valistusajalta lähtien luonnollinen viattomuus onkin nähty lasten ominaisuutena ja se on voimakkaasti kiinnittynyt myös länsimaisiin arvoihin ja kansakunnan tulevaisuuteen: toisin sanoen lapsiin hallinnoitavana resurssina (Lee 2013). Tämä tutkimus tarkastelee lapsuutta sosio-kulttuurisen lapsudentutkimuksen näkökulmasta painottaen lasten toimijuutta ja on kiinnostunut lapsuuteen liittyvästä hallinnasta sharenting-ilmiön kontekstissa. Kysyn tutkimuksessani: Miten lapsuuden representaatioiden tuottaminen osana hallinnan järjestelmää tulee näkyväksi kaupallisessa ja yhteiskunnallisessa sharentingissa ja siitä käytävässä julkisessa keskustelussa?

Tutkimuksessani tarkastelen sharenting-ilmiötä sekä tuotannon, representaatioiden että vastaanoton näkökulmista. Toisaalta osatutkimukset käsittelevät myös ilmiön kaupallisuutta, yhteiskunnallisuutta sekä ilmiöstä käytävää julkista keskustelua. Tutkimusaineistot koostuvat 10 bloggaajaäidin puolistrukturoiduista teemahaastatteluista, 99 julkisesta, ilmasto- ja ekologisuusaiheisesta Instagram-julkaisusta ja 95 sharenting-ilmiötä käsittelevästä uutis- ja blogitekstistä. Aineistoa on analysoitu laadullisesti sisällönanalyysin, kuva-analyysin sekä multimodaalisen kriittisen diskurssianalyysin menetelmin.

Tutkimus esittää, että lapsuuden representaatiot tuottavat lasten digitaalisen toimijuuden sijasta aikuisille toimijuutta ja valtaa suhteessa lapsiin. Lapsiin kohdistuu täten ajallista ja tilallista hallintaa muun muassa viattomuuden merkitysten kautta. Lasten esitetyn ruumiillisuuden kautta neuvotellaan aikuisten kesken aikuisten identiteeteistä ja ideologioista digitaalisissa ympäristöissä vallitsevan sukupolvijärjestyksen ja kaupallisen kierron logiikoiden mukaisesti. Lapsuuden kulttuuriset representaatiot ovat aikuisten rakentamia ja lapsuuteen liitetyt vanhat symbolit ja arvot tuottavat ja edesauttavat yhä uusien representaatioiden tuottamista. Paradoksaalisesti sharenting-ilmion tuottamat lapsuuden representaatiot ohentavat lasten toimijuutta, vaikka lisäävätkin lasten visuaalista läsnäoloa sosiaalisen median alustoilla.

Lähteet:

Blum-Ross, A., & Livingstone, S. (2017). "Sharenting," parent blogging, and the boundaries of the digital self. *Popular Communication*, 15(2), 110–125. <https://doi.org/10.1080/15405702.2016.1223300>

Higonnet, A. (1998). *Pictures of Innocence : The History and Crisis of Ideal Childhood*. London: Thames and Hudson.

Lee, N. (2013). *Childhood and Biopolitics : Climate Change, Life Processes, and Human Futures*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire ; Palgrave Macmillan.

MEDIATALOUDEN JA VIESTINTÄPOLITIIKAN TYÖRYHMÄ

Sessio/Session: (2/3)

Sali/Room: B211

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Yliopistonlehtori Katja Lehtisaari, Tampereen yliopisto & yliopistonlehtori Marko Ala-Fossi, Tampereen yliopisto

Kuinka sosiaalisen median vaikuttajien ("influenssereiden") sääntelytarve haastaa perinteisiä ja esitettyjä uusia sääntelymalleja

Väitöskirjatutkija Tuija Aalto, Tampereen yliopisto

Professori Riku Neuvonen, Tampereen yliopisto

Miten sosiaalisen median vaikuttajien henkilömediaa (Aalto 2024) tulisi säännellä? Viestintäpolitiikan historialliset juuret ovat perinteisen joukkoviestinnän sääntelyssä, mutta digitaalisten alustojen kasvu on tuottanut uusia toimijoita, jotka haastavat vakiintuneet mainonnan ja vaikuttamisen sääntelyn rakenteet. Tuija Aalto ja Riku Neuvonen tarkastelevat, kuinka sosiaalisen median vaikuttajien ("influenssereiden") sääntelytarve haastaa perinteisiä ja esitettyjä uusia sääntelymalleja. Esimerkkinä ovat mediakentän sidosryhmien Euroopan komission AVMS-direktiivin arviointiprosessissa antamat lausunnot, joissa otetaan kantaa vaikuttajien sääntelytarpeeseen.

Alustava aineistoanalyysi osoittaa selvän jakolinjan. Perinteiset mediayhtiöt vaativat tasapuolisia kilpailuolosuhteita ja korostavat, että vaikuttajat ja alustat kilpailevat samoista mainostuloista mutta toimivat kevyemmällä sääntelyllä, mikä vääristää markkinaa. Sääntelytarvetta perustellaan erityisesti alaikäisten suojelun näkökulmasta, sillä nykyiset toimet koetaan riittämättömiksi suojaamaan kuluttajia sosiaalisessa mediassa. Vaikuttajatoimialan edunvalvojat ja mainonnan etujärjestöt vastustavat uutta sääntelyä ja kannattavat nykytilan (status quo) säilyttämistä. Ne argumentoivat, että direktiivi on edelleen toimiva ja uuden lainsäädännön sijaan tulisi keskittyä nykysääntelyn tehokkaampaan toimeenpanoon ja itsesääntelyyn. Niiden mukaan vaikuttajia koskee jo muu lainsäädäntö, kuten sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva direktiivi (UCPD) ja alustojen sääntely digipalveluasetuksella ja tekoälysäädöksellä sekä itsesääntely, kuten Kansainvälisen kauppakamarin mainontaohjeet. Esimerkiksi Espanjan vaikuttajien etujärjestö UEC (Unión Española de Creadores) kritisoi Espanjan nykyistä vaikuttajasääntelyä (asetus RD 444/2024, osa LGCA 13/2022) ja vaatii, että sääntely huomioi paremmin vaikuttajien ja alustojen välisen valtasuhteen.

Teoreettisena kehyksenä analyysille toimii infrastruktuuriteoria (Plantin et al 2018): alustat ymmärretään mediainfrastruktuureina, joiden merkitys syntyy suhteessa kaupallisen median toimijoihin (media, mainostajat, yleisöt).

Konferenssin teemaan sopii tarkastella sitä, kuinka audiovisuaalisen median ja mainonnan syvälle ulottuvat sääntelyn juuret sovitetaan digitaalisella alustalla versovaan uuteen liiketoimintaan.

Aalto, T. (2024). Uusmediasta henkilömediaan: Verkkomedian liiketoimintamallien kehitys Suomessa teoksessa Sirkkunen & Neuvonen (toim.) Media alustojen ajassa. Gaudeamus 2024

European comission: Audiovisual media services – evaluation and update of EU rules
https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/15752-Audiovisual-media-services-evaluation-and-update-of-EU-rules_en

Plantin, J. C., Lagoze, C., Edwards, P. N., & Sandvig, C. (2018). Infrastructure studies meet platform studies in the age of Google and Facebook. *New media & society*, 20(1), 293-310.

Digitaalisten oikeuksien politiikasta: Näkökulmia diskursiivisiin kamppailuihin ja kansalaistoimijoiden rooliin viestinnän hallinnassa

Väitöskirjatutkija Outi Puukko, Helsingin yliopisto

Viestinnän ja uusien teknologioiden sääntelystä digitalisoituvissa yhteiskunnissa on tullut kiistanaihe sekä kansallisesti että kansainvälisesti viime vuosikymmenten aikana. Kansalaisjärjestöt ja aktivistit vetoavat usein ihmisoikeuksiin osana vaihtoehtoja ja ratkaisuehdotuksia monimutkaisiin ongelmiin, joita liittyy esimerkiksi verkkoalustojen valtaan, henkilötietojen väärinkäyttöön ja disinformaation leviämiseen. Samalla digitaalisista oikeuksista ei ole yksimielisyyttä, vaan käsite on avoin erilaisille määrittelyille.

Esitykseni käsittelee väitöstutkimukseni pohjalta digitaalisten oikeuksien politiikkaa ja näistä oikeuksista käytävää keskustelua akateemisen tutkimuksen, viestinnän hallinnan ja aktivismin kentillä. Tarkastelen väitöstutkimuksessani digitaalisten oikeuksien käsitettä aiemman tutkimuskirjallisuuden pohjalta sekä kansalaistoimijoiden asiantuntijahaastatteluiden ja dokumenttiaineiston avulla. Miten aktivistit ja kansalaisjärjestöt määrittelevät digitaalisia oikeuksia? Millaisia haasteita ja mahdollisuuksia digitaalisten oikeuksien määrittelykamppailuihin kytkeytyy? Ovatko digitaalisten oikeuksien juuret viestinnällisissä oikeuksissa? Entä voidaanko digitaalisilla oikeuksilla vaikuttaa oikeudenmukaisempaan digitaaliseen ympäristöön tulevaisuudessa?

Aiemmassa tutkimuksessa digitaalisten oikeuksien julistuksia ja aloitteita on pidetty yhtenä esimerkkinä digitaalisen valtiosääntöistymisen prosessista, jossa näiden oikeuksien on nähty mahdollisesti institutionalisoituvan sitoviksi normeiksi. Kuitenkin vain harvoissa tutkimuksissa analysoidaan digitaalisten oikeuksien merkitysten rakentamiseen liittyvää poliittikkaa ja diskursiivisia kamppailuja. Jäsennän työssäni digitaalisten oikeuksien politiikkaa poststrukturalistisen diskurssiteoriaan perustuen, jolloin oikeusvaatimukset voidaan hahmottaa poliittisten kiistojen paikkana ja tarkastella niihin kytkeytyvien merkitysten moninaisuutta. Oikeusvaatimukset nähdään poliittisina myös siinä mielessä, että niihin sisältyy valtasuhteita ja samalla niiden voidaan ajatella tuottavan valtaa.

Väitöstutkimukseni tavoitteena on tarjota näkökulmia digitaalisten oikeuksien politiikkaan sekä tuottaa tietoa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden käsitteellisestä työstä ja rooleista viestinnän hallintaa ohjaavien normien rakentamisessa ja haastamisessa, edistäen ymmärrystä vaihtoehtoista hegemonisille diskursseille ja imaginäreille.

Asiasanat: digitaaliset oikeudet, kansalaisyhteiskunta, diskurssi

Utismedian resilienssi teknologisen murroksen keskellä

Professori Mikko Villi, Jyväskylän yliopisto
Yliopistonlehtori Katja Lehtisaari, Tampereen yliopisto
Tutkimuspäällikkö Mikko Grönlund, Turun yliopisto
Professori Carl-Gustav Lindén, Bergenin yliopisto

Digitalisaatio on mullistanut uutismedian toimintaympäristön, muuttaen sisältöjen tuotantoa, jakelua ja kulutusta. Perinteiset uutismedian liiketoimintamallit ovat joutuneet sopeutumaan monikanavaisuuteen, yleisöjen pirstaloitumiseen ja globaalien alustatoimijoiden kilpailuun. Samalla tekoälyn ja automaation rooli toimitusprosesseissa kasvaa, mikä avaa uusia mahdollisuuksia, mutta myös lisää epävarmuuksia. Tutkimuksemme tarkastelee uutismediayhtiöiden menestystekijöitä ja tulevaisuuden näkymiä digitaalisessa toimintaympäristössä Pohjoismaissa ja Saksassa. Se jatkaa vuosina 2016–2018 samoissa maissa toteutettuja tutkimuksia (Lehtisaari ym., 2016; 2017; 2018) ja tuo uutena näkökulmana tekoälyn vaikutukset uutisliiketoimintaan.

Viime vuosina Pohjoismaissa on nähty mediakentällä vahvaa konsolidaatiota ja yritysostoja yli rajojen. Norjalaiset mediayritykset Amedia ja Polaris Media ovat laajentuneet Ruotsin ja Tanskan markkinoille. Arviolta noin 80 prosentilla ruotsalaisista sanomalehdistä on jo norjalainen omistaja erilaisten omistusjärjestelyiden kautta. Bonnier News puolestaan on viime vuosina ostanut suurimman osan ruotsinkielisistä sanomalehdistä Suomessa sekä tanskalaisen Zetlandin, joka on lanseerannut Suomessa Uuden Jutun. Sekä norjalaiset että ruotsalaiset mediayritykset seuraavatkin tarkasti Suomen markkinoita.

Tutkimus koostuu kolmesta osasta: (1) taloudellisen tilanteen analyysi tilinpäätöstietojen ja tilastojen pohjalta, (2) tekoälykeskustelun kartoitus dokumenttianalyysin ja asiantuntijahaastattelujen avulla, sekä (3) laadullinen haastattelututkimus mediayhtiöiden johtajien parissa. Aineisto kattaa keskeiset Pohjoismaiden ja Saksan uutismediatoimijat, ja analyysi yhdistää määrällisen ja laadullisen näkökulman. Eriyistä huomiota kiinnitetään uusiin liiketoimintamalleihin, ansaintalogiikkaan, yleisön sitouttamiseen sekä tekoälyn rooliin strategisissa ratkaisuisissa. Haastatteluita tullaan tekemään kevään 2026 aikana yhteensä noin 15 mediajohtajan kanssa. He edustavat muun muassa seuraavia mediayhtiöitä. Schibsted, Bonnier News, Amedia, Die Zeit, Süddeutsche Zeitung, JP/Politikens Hus, Jysk Fynske Medier, Zetland, NTM Group (Norrköpings Tidningars Media) ja Polaris Media. Tutkimuksen tulokset valmistuvat toukokuussa.

Tulokset tarjoavat ajankohtaisen ja syvällisen kuvan siitä, miten mediayhtiöt Pohjoismaissa ja Saksassa rakentavat taloudellista ja strategista resilienssiä kiihtyvän digitalisaation ja teknologisen murroksen keskellä. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa vertailutietoa ja käytännön suosituksia myös suomalaisen uutismedian kehittämiseksi.

Avainsanat: digitaalinen siirtymä, uutismedia, liiketoimintamallit, Pohjoismaat, Saksa, tekoäly

ROOTS AND APPEARANCE OF MISLEADING IN DIGITAL COMMUNICATION

Sessio/Session: (2/2)
Sali/Room: D115

Working group leaders: Postdoctoral Researcher Maria Eronen-Valli, University of Vaasa; Doctoral Researcher Tiia Alkkio, University of Vaasa; Doctoral Researcher Nuppu Pelevina, University of Vaasa

Technological and ideological roots of misleading

Large language models as sites of ideological contestation - and corporate greenwashing

Erikoistutkija Erkki Mervaala, Suomen ympäristökeskus (SYKE)
Projektitutkija Nuppu Pelevina, Vaasan yliopisto

This article explores the ideological and epistemological dimensions of large language models (LLMs). We are interested in if and how LLMs can be utilized to manipulate societal discourse and mislead citizen-consumers.

While most studies about LLM mis/disinformation focus on the political realm, we shift focus to include commercial aspects (and actors) of misleading. Drawing on discourse analysis and critical studies, we focus on three intertwined themes central to Nordic national identities and linked to commercial interests: climate change (and obstructionism), security politics (in the context of the Russian war in Ukraine and Finland's and Sweden's NATO membership), and colonialism. Nordic nations' brands have long emphasized clean nature, energy, equality, and peace, yet key local industries—oil, forestry, and defense—often contradict these ideals. Building on Makhartykh et al. (2024), we analyze outputs from three commercial LLMs to explore how they reproduce narratives around these contested themes. We compare outputs from three models—ChatGPT, DeepSeek, and Mistral—in Finnish, Swedish, and English. By varying the language, tone, form, and perspective of the prompts, we examine whether and how LLMs mediate conflicting perspectives, including critical viewpoints (NGOs, critical research) versus those of political or private actors (e.g., the forest industry lobby and oil companies). Our results indicate, in line with previous research, differences between models and languages. Our study also shows that specific keywords, stances, and formulations tend to elicit particular responses, thereby shaping the narratives that models reproduce when addressing contested issues such as the environment, natural resources, military alliances, and Indigenous peoples. Our study highlights that in addition to political manipulation, LLMs may also be used for corporate greenwashing. This paper explores the roots and practices of ideological and epistemic dimensions of LLMs and their potential for misleading and considers how the rise of generative AI impacts democratic societies.

Tracing the roots of misleading design: Deceptive patterns in vibe coding

University Teacher Laura Havinen, University of Vaasa

Deceptive patterns (also known as dark patterns) are user interface design choices that suppress user autonomy by steering users to do something they would not want to do or by preventing them from doing something they would like to do (Gray et al., 2024; Kollmer & Eckhardt, 2023). There are several reasons for the implementation of deceptive patterns, ranging from deliberate misconduct to unknowing and accidental implementation (Havinen et al., in press). A recent paradigm shift in web and application development is the phenomenon of vibe coding. Vibe coding refers to utilizing natural language prompts to co-create working applications with an AI-agent (Pimenova et al., 2025). While vibe coding can bring benefits such as improved workflow and designer experience, it also introduces challenges such as the risk of poor-quality applications (Pimenova et al., 2025). This abstract presents a planned study that focuses on the ethical challenges related to vibe coding. The aim of the study is to explore deceptive patterns in user interfaces created with vibe coding focusing on the e-commerce domain. First, a corpus of e-commerce web pages will be created using vibe coding. Then, the corpus is analyzed utilizing an expert review to reveal the existence or non-existence of deceptive patterns, basing the review on the ontology of deceptive patterns by Gray et al. (2024). The planned study contributes to understanding what kind of ethical risks vibe coding can cause and adds knowledge about possible roots for deceptive pattern implementation. Furthermore, the study will provide a foundation for examining how AI-supported design practices can influence designers' ethical decision-making.

Sum-up and discussion about a special issue

INFORMAATIORESILIENSSIN MONIULOTTEISUUS MEDIAN JA VIESTINNÄN KENTÄLLÄ

The Multidimensionality of Information Resilience in the Field of Media and Communication Research

Sessio/Session: (2/3)

Sali/Room: C203 Kurten

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Tutkimuspäällikkö, VTT Minttu Tikka, THL; Tutkijatohtori, HTT, Kätilö (YAMK), Aino Rantamäki, Vaasan yliopisto; Vuorovaikutusvastaava (DECA-konsortio), VTT Minna Horowitz, Helsingin yliopisto; Yliopistotutkija, YTT, Reeta Pöyhtäri, Tampereen yliopisto

Informaatiointegriteetti Suomessa: tutkimuskatsaus

Yliopistotutkija Minna Horowitz, Helsingin yliopisto
Yliopistotutkija Reeta Pöyhtäri, Tampereen yliopisto
Yliopistonlehtori Katja Lehtisaari, Tampereen yliopisto
Junior Specialist Sauli Therman, Faktabaari

Työpaperissa esitellään tutkimusta, joka selvittää media-alan muutosten syitä ja seurauksia sekä tekoälyn ja datan hyödyntämistä ja hallintaa kansalliseen mediakenttään ja -tutkimukseen keskittyen. Taustalla on tuore globaali kartoitus (Mansell ym. 2025), jossa on haluttu ymmärtää informaatiohäiriöiden taustaa, miten ne vaikuttavat demokratian toteutumiseen ja mitä voimme tehdä ympäristöjen kestävyiden ja yhteiskunnallisen turvallisuuden vahvistamiseksi.

Työpaperissa informaatioympäristöjen kestävyys nähdään keskeisenä osana demokratian, turvallisuuden ja yhteiskunnan resilienssiä. Kestävydestä käytetään tässä viime vuosina kansainvälisissä politiikkateksteissä ja tutkimuksessa yleistynyttä käsitettä informaatiointegriteetti. Kansallisen media- ja viestinnän kentän näkökulmasta informaatioresilienssi voidaan ymmärtää yhteiskunnan rakenteiden, media- ja viestintäorganisaatioiden ja -toimijoiden, sekä yksilöiden ja ryhmien välisenä luottamuksena, ja tällöin informaatiointegriteetti kuvaa sellaista kestävästä media- ja viestintäympäristöstä, joka ruokkii luottamusta ja sitä kautta resilienssiä. Informaatiointegriteetin määritelmässä korostetaan myös sitä, että informaatioympäristön tulee tukea sananvapautta ja muita ihmisoikeuksia.

Työpaperi hyödyntää myös tuoretta kokoomateosta suomalaisen mediakentän haasteista alustojen ajassa (Sirkkunen ym. 2024) sekä syksyllä 2025 käynnistynyttä kotimaista hanketta. Jälkimmäinen on DECA-konsortion (<https://www.decatutkimus.fi/>) projekti, jossa laaditaan globaalia selvitystä mukaileva raportti Suomea koskevasta media- ja viestinnätutkimuksesta 11 vuoden jaksolta (2015-2025, yht. n. 500 akateemista tekstiä).

Työpaperissa arvioidaan näiden tutkimusten perusteella suomalaisen informaatioympäristön integriteettiä globaalin raportin tapaan seuraavien, toisiaan risteävien teemojen kautta:

1. Informaatioympäristö ja suomalainen demokratia;
2. Journalismi ja medialuottamus Suomessa;
3. Tekoälyn vaikutus kotimaiseen mediakenttään;
4. Viestinnän sääntely Suomessa; ja
5. Informaatiohäiriöt ja ratkaisukeinot Suomessa.

Lisäksi esityksessä havainnollistetaan alustavia tuloksia Faktabaarin (<https://faktabaari.fi/>) tutkimukseen perustuvan nk. FAKTA-lähde -tietokantapilotin avulla.

Lähteet:

Mansell, R. ym. (2025). Information Ecosystems and Troubled Democracy: The State of Knowledge on News Media, AI, and Data Governance. Nordicom. <https://www.nordicom.gu.se/en/publications/information-ecosystems-and-troubled-democracy>.

Sirkkunen, E., Neuvonen, R. ja työryhmä (2024). Media alustojen ajassa. Gaudeamus.

Behind Verification: Unpacking the Strategic Choices Behind Fact-Checks

Assistant Professor Regina Cazzamatta, LUT University

While newsworthiness has long been studied in journalism (Galtung & Ruge, 1965; Harcup & O'Neill, 2001, 2017; Staab, 1990), selection processes in fact-checking remain underexplored. Fact-checking draws from journalistic epistemologies (Suomalainen et al., 2025) but operates as an "adjacent" field (Lauer & Graves,

2024), verifying public claims, online rumors, and circulating content rather than defining the news agenda (Graves, 2022). Building on Graves' (2016) work on U.S. fact-checking and news values, this study links fact-checkers' selection criteria to established frameworks (Cagle & Bednarek, 2013; Harcup & O'Neill, 2017), addressing a gap in comparative research.

Research Questions:

1. How do fact-checkers explain their selection process for verifying misinformation?
2. Which selection factors are most frequently reflected in fact-checking articles?
3. How do these factors vary across (a) organization types, (b) verified topics, (c) geographical scope, and (d) verification targets?

Methods: Drawing on 40 interviews with fact-checkers across eight countries and a content analysis of 3,154 fact-checking articles from 20+ organizations, we examine diverse media systems and epistemic contexts in Europe (UK, Germany, Spain, Portugal) and Latin America (Argentina, Brazil, Chile, Venezuela). Inductive coding of interviews identifies three preconditions for fact-checking: checkability, verifiability, and virality. Once these are met, additional factors—source and target prominence, user requests, timeliness, and relevance—inform verification decisions.

Findings: Content analysis reveals significant patterns across organization types, topics, scopes, and targets. Independent and legacy media emphasize source prominence and user requests, while global agencies prioritize timeliness. Virality and participatory cues guide verification of online rumors, whereas source prominence and perceived social harm are central for public figures. Overall, fact-checkers combine journalistic news values with context-specific criteria, balancing professional norms with practical considerations.

Katsaus suomalaisten uutistoimijoiden resilienssiin: kyky selviytyä, sopeutua ja muuntautua häiriöherkässä mediaympäristössä

Tutkimuspäällikkö Minttu Tikka, THL

Tutkijatohtori Henna Paakki, Helsingin yliopisto

Nykyinen mediaympäristö on yhä alttiimpi informaatiohäiriöille, joilla tarkoitetaan sekä tahallisesti että tahattomasti tuotetun harhaanjohtavan tiedon laajaa leviämistä. Sotien, kriisien ja geopoliittisen epävakauden keskellä informaatioresilienssistä – eli yhteiskunnan kyvystä kohdata ja torjua informaatiohäiriöiden moninaisia muotoja – on tullut keskeinen huolenaihe. Vaikka keskustelua on käyty erityisesti alustayhtiöiden ja kansalaisten rooleista, on yhä selvempää, ettei pelkkä sisällön moderointi, algoritmiset ratkaisut tai media- ja tekoälylukutaito riitä (OID 2025). Tarvitaan myös mediainstituutioiden ja valtasuhteiden tarkastelua. Uutismedia voi sekä vahingossa vahvistaa virheellistä informaatiota (Tsfati ym. 2020) että toisaalta toimia keskeisenä suojamekanismina sen leviämistä vastaan (Havula ja Salo 2025; Horowitz ym. 2022, Horowitz & Lowe 2020).

Tämä esitys tarkastelee suomalaisten uutistoimijoiden resilienssiä eli kykyä toimia ja pitää kiinni journalistisesta tehtävästään muuttuvassa ja häiriöherkässä mediaympäristössä. Teoreettisena viitekehyksenä hyödynnetään Lorenzin (2010) kolmiosaista resilienssimallia, jossa resilienssi rakentuu (1) selviytymiskyvystä välittömissä häiriötilanteissa, (2) adaptiivisesta kyvystä sopeutua muuttuviin olosuhteisiin sekä (3) transformaatiokyvystä kehittää rakenteita, jotka tukevat hyvinvointia ja varautumista tuleviin riskeihin. Mallin ulottuvuudet eroavat ennen kaikkea ajalliselta luonteeltaan: selviytyminen on lyhyen aikavälin toimintaa, kun taas sopeutuminen ja muuntautuminen edellyttävät ennakkointia ja strategista ajattelua.

Tutkimuksen aineisto koostuu suomalaisille uutismediatoimijoille toteutetuista haastatteluista sekä työpajoista, joihin osallistui toimittajia, esihenkilöitä, kehittäjiä ja muita asiantuntijoita. Lisäksi hyödynnettiin raportteja, joissa kuvataan uutismedioiden toimintatapojen ja rakenteiden viimeaikaisia muutoksia. Aineisto analysoitiin laadullisen teema-analyysin avulla. Tulokset osoittavat, että uutistoimijoiden resilienssiä heikentävät mm. resurssien puute, kiire, lyhytjänteisyys, tunnepohjaiset sisällöt ja vastuun ulkoistaminen. Resilienssiä taas vahvistavat ammatillinen syväosaaminen ja systemaattinen kouluttautuminen sekä rakenteelliset muutokset, jotka tukevat faktapohjaista julkista keskustelua ja selkiyttävät journalistista tehtävää. Esitys tuo esille, että

informaatioresilienssi ei synny yksittäisistä ratkaisuista vaan uutismedian laaja-alaisesta kyvystä selviytyä, sopeutua ja muuntautua ja näin vahvistaa myös koko yhteiskunnan kykyä kohdata informaatiohäiriötä.

Kuka lennättää drooneja lentokentillä? Hybridiuhkakampanjoiden heikkojen signaalien tunnistaminen uutisaineistoista

Tutkijatohtori Ville Manninen, Jyväskylän yliopisto
Professori Turo Uskali, Jyväskylän yliopisto
Erityisasiantuntija Samuel Raunio, Turun ammattikorkeakoulu
Erityisasiantuntija Paula Haara, Turun ammattikorkeakoulu

Hybridiuhkat on tunnistettu yhdeksi suurimmista globaaleista riskeistä, joiden torjunta on sekä yhteiskunnallisesti että taloudellisesti merkittävää. Hybridiuhkilla tarkoitetaan laajaa, toisiinsa luovasti kytkeytyvien keinojen valikoimaa, joilla jokin vihamielinen toimija –valtiollinen tai muu– pyrkii peiteltysti vaikuttamaan kohteeseensa. Esityksemme hybridiuhkia määrittävä teoreettinen viitekehys nojaa Euroopan komission tutkimuskeskus JRC:n ja Euroopan hybridiuhkien torjunnan osaamiskeskuksen määritelmiin (ks. Giannopoulos ym. 2021 sekä Jungwirth ym. 2023). Näissä määritelmissä hybridiuhkat nähdään etenkin epädemokraattisten toimijoiden, kuten autoritääristen valtioiden tai terroristijärjestöjen, demokraattisia yhteiskuntia kohtaan suuntaamina. Ilmiö itsessään on ikiaikainen, mutta käsite peräisin 2000-luvulta (Rekawek ym. 2025, 8). Suomessa ja Euroopassa laajemminkin hybridiuhkat ovat tulleet ajankohtaisiksi Venäjän Ukrainaan kohdistuvan sodan myötä, jonka takia Ukrainaa tukevat valtiot ovat joutuneet venäläisperäisten hybridiuhkien kohteiksi (esim. Eggen 2024, 418–426; Rewek 2025).

Informaatiotilan manipulointi on keskeinen työkalu hybridiuhkakampanjoissa (esim. Splidsboel Hansen 2021). Uutismedialla on sen takia kiinnostava kaksoisrooli: se toisaalta raportoi hybridiuhkista kansalaisille, mutta on samalla myös informaatiovaikuttamisen kohde. Yhdistelmä tekee uutisaineistosta hyödyllisen lähteen pyrittäessä tunnistamaan hybridiuhkakampanjoista kieliviä heikkoja signaaleja.

Heikot signaalit voidaan määritellä ensimmäisiksi merkeiksi tulevasta muutoksista. Aikaisempi heikkojen signaalien tutkimus on löytänyt talousjournalistisista aineistoista neljän eri vahvuista tulevaisuuden signaaleja, jotka voidaan karkeasti jakaa 1) tunne- tai aavistussignaaleihin, 2) epävarmoinhin signaaleihin, 3) melko varmoinhin signaaleihin sekä 4) varmoinhin signaaleihin (Uskali 2005, 8; ks. myös Ojala & Uskali 2007).

Tarkastelemme esityksessämme tapoja, joilla hybridiuhkat ilmenevät uutisaineistossa sekä pohdimme tunnistamiseen liittyviä epävarmuustekijöitä ja niistä juontuvia eettisiä ongelmia. Tapaustutkimuksen kohteena ovat vuonna 2025 Euroopassa yhtäkkiä nelinkertaistuneet droonihavainnot lentokentillä. Pääaineistona ovat vuonna 2025 julkaistut ulkomaiset ja kotimaiset uutisjutut. Määrällisen sisällönerittelyn lisäksi aineistoa analysoidaan laadullisesti hybridiuhkien näkökulmasta. Päättökysymyksemme ovat: 1) miten uutisjournalismi tulkitsee vuonna 2025 tehdyt lentokenttien droonihavainnot ja 2) mitä heikkoja signaaleja journalismista on löydettävissä?

Esitys perustuu loppuvuodesta 2025 käynnistyneen Hybridiuhkilta suojattu kriittinen infrastruktuuri (HUSKI) -hankkeen työlle.

Lähteet

Eggen, Karen-Anna. (2024). Designing around NATO's deterrence: Russia's Nordic information confrontation strategy. *Journal of Strategic Studies*, 47(3), 410–434. DOI: 10.1080/01402390.2024.2332328

Giannopoulos, G., Smith, H. ja Theocharidou, M. (2021). The Landscape of Hybrid Threats: A conceptual model. EU. DOI: 10.2760/44985

Jungwirth R., Smith H., Willkomm E., Savolainen J., Alonso Villota M., Lebrun M., Aho, A. ja Giannopoulos G. (2023). Hybrid Threats: A Comprehensive Resilience Ecosystem. EU. DOI: 10.2760/37899

Ojala Jari & Uskali, Turo. 2007. Any Weak Signals? The New York Times and the Stock Market Crashes of 1929, 1987 and 2000. Teoksessa Jari Ojala ja Leos Müller (toim.) Information Flows. New Approaches in the Historical Study of Business Information. SKS: Helsinki.

Rekawek, Kacper, Julian Lanchès, Maria Zotova ja Donald Bowser. (2025). Russia's crime-terror nexus: Criminality as a tool of hybrid warfare in Europe. GLOBSEC. Saatavilla: <https://www.globsec.org/what-we-do/publications/russias-crime-terror-nexus-criminality-tool-hybrid-warfare-europe>

Splidsboel Hansen, Flemming. (2021). When Russia Wages War in the Cognitive Domain. The Journal of Slavic Military Studies, 34(2), 181–201. DOI: 10.1080/13518046.2021.1990562

Uskali, Turo. 2005. Paying Attention to Weak Signals: The Key Concept for Innovation Journalism. The Second Conference on Innovation Journalism: Proceedings. Stanford University, 25–43.

POLIITTINEN VIESTINTÄ AFFEKTIIVISEN POLARISAATION AIKAKAUDELLA

Sessio/Session: (2/2)

Sali/Room: D118

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Professori Juha Herkman, Helsingin yliopisto & tutkijatohtori, VTT Jon Järvinemi, Helsingin yliopisto

Poliittiset organisaatiot, sosiaalinen media ja polarisaatio

(pj. Tutkijatohtori Jon Järvinemi)

Vastakkainasettelun hyödyntäjät vai purkajat? Suomalaisen metsäviestinnän ammattilaiset yhteiskunnallisen polarisaation ajassa

Tutkijatohtori Aino Koskenniemi, Helsingin yliopisto

Julkisen keskustelun polarisoituminen on tunnistettu myös organisaatioviestinnän keskeiseksi haasteeksi viime vuosina. Tutkimukset ovat osoittaneet, että polarisoituneista aiheista viestittäessä organisaation sidosryhmät reagoivat usein negatiivisesti tai ryhmien reaktiot ovat voimakkaasti jakautuneita. Ei kuitenkaan ole yksimielisyyttä siitä, miten organisaatiot reagoivat julkisen keskustelun polarisoitumiseen tai miten niiden tulisi viestiä polarisoituneista aiheista. Tutkimuksissa on esimerkiksi havaittu, että organisaatiot turvautuvat toisinaan välttelyyn ja moniselitteiseen viestintään välttääkseen tai hillitäkseen sidosryhmien vastareaktioita (Denner ym. 2025). Joidenkin tutkimusten mukaan organisaatiot voisivat kuitenkin jopa lievittää polarisaatiota edistämällä vuoropuhelua keskustelun eri osapuolten välillä (Harrison ym. 2024). Toisaalta osa tutkimuksista pitää yksimielisyyteen pyrkivää viestintää vaikeana tai jopa mahdottomana polarisoituneessa viestintäympäristössä (Schoeneborn et al. 2024). Pyrkinessään mobilisoimaan omia sidosryhmiään, tietyt organisaatioviestinnän käytännöt päätyvät pikemmin vahvistamaan kuin lieventämään jakautumista (Gualtieri ja Lunati 2024).

Tutkimuksemme keskiössä on suomalainen metsäkeskustelu, jonka polarisaatiosta vaikuttaa olevan laaja yksimielisyys mediassa ja keskustelun eri osapuolten välillä. Tutkimuksessamme haastattemme metsäpolitiikan, metsänhoidon ja luonnonsuojelun viestinnän ammattilaisia selvittääksemme, miten metsäalalla tunnistettu polarisaatio vaikuttaa alan viestinnän strategioihin ja käytäntöihin. Tutkimuksemme kysyy, miten viestinnän ammattilaiset hahmottavat metsäkeskustelun polarisaation ja miten tämä ymmärrys vaikuttaa heidän viestintä- ja edunvalvontatyöhönsä. Aiempi tutkimus on tarkastellut polarisaation ja organisaatioviestinnän suhdetta lähinnä yksittäisten organisaatioiden tapaustutkimusten kautta. Niistä poiketen tutkimusasetelmamme mahdollistaa samalla kentällä toimivien erilaisten organisaatioiden käsitysten ja viestinnällisten strategioiden vertailun.

Tutkimusaineisto koostuu 25 metsäviestinnän johtavan ammattilaisen haastattelusta. Puolistrukturoidut haastattelut toteutetaan joulukuun 2025 ja helmikuun 2026 välisenä aikana. Haastateltavat edustavat eri metsäpolitiikan sidosryhmiä, kuten metsäyhtiöitä, edunvalvontaorganisaatioita, metsäalan yhdistyksiä, ympäristöjärjestöjä, aktivistiryhmiä ja valtion virastoja. Haastattelujen analyysi keskittyy kahteen päätekijään: (i)

siihen, miten toimijat kokevat oman ja organisaationsa aseman julkisessa metsäkeskusteluissa ja kykynsä vaikuttaa niihin; ja (ii) siihen, miten he hahmottavat keskustelujen polarisaatiota ja jakautumisen taustasyitä. Vastaamalla näihin kysymyksiin tutkimus havainnollistaa sitä, miten viestinnän ammattilaisten käsitykset polarisaatiosta ja sitä ohjaavista tekijöistä vaikuttavat organisaatioiden viestintästrategioihin ja -tapoihin. Tutkimuksen tulokset tarjoavat merkittävän panoksen keskusteluun organisaatioiden viestinnän roolista yhteiskunnallisen polarisaation ylläpitäjänä ja/tai haastajana.

Poliittiset brändit identiteettinä – Puoluepuheenjohtajien ja puolueiden yhteys

Koulutuspäällikkö Elisa Kannasto, Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Sosiaalisen median merkitys poliittisessa viestinnässä on nykyisin suuri varsinkin vaalikampanjoinnissa. Tämä tutkimus pohjautuu julkaisuun, jossa tarkasteltiin vaaliviestinnän muutosta sosiaalisessa mediassa vuosien 2019 ja 2023 eduskuntavaalien välillä. Aineisto kerättiin vaaleja edeltäneen kuukauden ajalta Twitteristä (nykyisin X) ja Instagramista eduskuntapuolueiden sekä niiden puheenjohtajien tileiltä. Aineisto käsittää 3 890 sosiaalisen median viestiä. Analyysimenetelmänä on multimodaalinen sisällönanalyysi kolmesta näkökulmasta: vaaliviestinnän logiikka eli painottuminen markkinalogiikan ja normatiivisen logiikan välillä, puolueen näkyvyys ja tuotannollinen taso.

Esityksessä viedään jo julkaistun tutkimuksen tuloksia eteenpäin siitä näkökulmasta, miten puolueiden ja niiden puheenjohtajien brändit ovat yhteydessä. Puolueiden puheenjohtajien viestintä on tiiviisti yhteydessä puolueeseen, koska he edustavat puoluetta sekä kampanjan keskeisenä hahmona että mediaesiintymisissä. Lisäksi he ovat usein aktiivisia viestijöitä sosiaalisessa mediassa. Tämän takia he muodostavat kiinnostavan kohteen juuri puolueidentiteetin ja yksittäisen poliitikon suhteen tarkasteluun ja viestinnän sisältöihin. Samalla kun puheenjohtajien profiiliin juuret ovat vahvasti kiinni puolueessa ja heidän rooliinsa siinä, he ovat myös yksilöinä kärkipoliitikkoja, joilla on poikkeuksellista suosiota äänestäjien joukossa. Tämä kaksoisrooli vaatii sekä yksilöllistä brändäystä että puolueen brändin huomiointia osana omaa brändityötä. Samalla voidaan tutkia myös polarisaatiota ja sen näyttäytymistä puolueiden korostamisena sekä positiivisina yhteyksinä yksittäisen poliitikon brändille että vastakkainasettelua korostavina viestintätekoina vaalikampanjassa.

Aiemmassa tutkimuksessa selvisi, että samalla kun vaaliviestintä sosiaalisessa mediassa kasvoi määrällisesti, siirryttiin markkinalogiikkapainotuksesta lähemmäs loogisten ääripäiden välistä keskilinjaa, eli poliittisia teemoja ja kantoja nostettiin vaaleissa esille aiempaa selvemmin. Vaaliviestinnän tuotannollinen taso kasvoi eli viestintä näyttää ammattimaistuneen. Myös puolueiden näkyvyys on kasvanut, mikä viittaa siihen, että puolueiden brändiä vahvistetaan henkilökeskeisyyden rinnalla. Tutkimus tarjoaa monipuolisen tarkastelun muuttuvaan sosiaalisen median vaaliviestintään ja esittelee viestinnän murrosta huomioivan tavan hahmottaa poliittista viestintää nostamalla keskiöön viestinnän taustalla olevat erilaiset logiikat.

Affective Polarization and the Contestation of Expertise in Post-Election Twitter Discourse

Vanhempi yliopistonlehtori Helena Kantanen, Itä-Suomen yliopisto

This study examines affective polarization and expert-targeted hostility in post-election political discussion on Twitter (X) following the 2024 U.S. presidential election. Drawing on theories of affective polarization and digital public discourse, the study conceptualizes polarization as a communicative process in which political disagreement is increasingly structured through emotions, moral judgments, and identity-based antagonisms rather than deliberative argumentation. Within this context, expert participation in public debate becomes a site of contestation rather than knowledge exchange.

Empirically, the study analyzes a discussion thread initiated by a Finnish scholar–teacher’s tweet questioning the election outcome. The thread rapidly evolved into an affectively charged and ideologically polarized interaction, providing a critical case for examining how expert authority is negotiated and challenged in platform-mediated political discourse. The data consist of 13,370 tweets posted between November 7, 2024,

and February 7, 2025, of which 1,394 tweets were analyzed using qualitative content analysis supported by ATLAS.ti.

The analysis identifies multiple forms of hostile communication directed at the expert voice, including personal attacks, sarcastic and strategically ambiguous remarks, and degrading or vulgar expressions. These forms of hostility function not merely as incivility but as discursive practices through which expert legitimacy is undermined and repositioned within affective in-group/out-group dynamics. The findings suggest that in highly polarized digital environments, expertise itself becomes an affective object—mobilized, rejected, or attacked based on perceived ideological alignment rather than epistemic value.

The study contributes to communication research by advancing understanding of how affective polarization reshapes the conditions of expert communication in digital public spheres. It critically interrogates deliberative assumptions about rational public discourse and highlights the structural vulnerability of academic expertise in platform-driven, affect-oriented political communication.

Feelings among friends and foes in populist communication: The Finns Party's emotional appeals on social media in the 2023 Finnish Parliamentary Election

Doctoral Researcher Jesper Eklund, Åbo Akademi University

Populist parties have been successful in leveraging social media platforms, benefiting from their capacity for direct, people-centered communication and media algorithms that amplify emotionally charged, negative, and simplified content. This study examines how leading politicians of the populist radical right Finns Party used emotional appeals on social media during the 2023 Finnish parliamentary election. Drawing on a quantitative content analysis of 524 social media posts published on X (Twitter), Facebook, Instagram, and TikTok, the study analyses the type of emotional appeals used, their targets, and cross-platform variation. The findings demonstrate a clear predominance of negative emotional appeals, particularly anger, contempt, and fear and insecurity, although positive emotions such as enthusiasm, pride, joy, and hope also featured in a meaningful way. Negative appeals were primarily directed at elites and perceived dangerous outgroups, whereas positive emotions focused on “the people” and actors portrayed as their legitimate representatives. Emotional repertoires further varied systematically across platforms, negative emotional appeals were most prevalent on X (Twitter), while TikTok and Facebook exhibited a more mixed emotional pattern, and Instagram was characterized by the more positive emotional appeals compared to the other platforms.

Taken together, these findings suggest that populist communication combines both negative and positive emotions, following the core populist antagonistic narrative of “us versus them”. The study generates novel empirical insights into how platform-specific characteristics shape the emotional content of PRR politicians’ communication, showing that the identity of the platform itself influences the types of emotions conveyed.

TEKOÄLY JOURNALISMISSA

Sessio/Session: (2/2)

Sali/Room: C209

Työryhmän vetäjä/Working group leader: Yliopistonlehtori, dos. Lauri Haapanen, Jyväskylän yliopisto

Jotain vanhaa, jotain uutta, jotain lainattua? Journalististen roolien uudelleenjärjestely generatiivisen tekoälyn kautta

Väitöskirjatutkija Stefanie Sirén-Heikel, Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet

Tutkijatohtori Juho Ruotsalainen, Helsingin yliopisto

Professori Jaana Hujanen, Helsingin yliopisto

Tutkijatohtori Leo Leppänen, Helsingin yliopisto

Professori Carl-Gustav Lindén, Bergenin yliopisto

Multimodaaliset tekoälymallit yleistyvät sekä suuren yleisön keskuudessa että uutishuoneissa. Kehitys ohjaa uutisorganisaatioita mukauttamaan sekä tuotteitaan että toimintatapojaan uuteen mediaympäristöön. Samalla journalismi instituutioon joutuu sopeutumaan maailmaan, jossa tekoälyn tuottamat ja muokkaamat sisällöt luovat uusia odotuksia toimituksellisista käytännöistä ja taidoista (Lewis et al., 2025; Sjøvaag, 2024). Toimittajat näyttävät kokevan nämä muutokset sekä haasteena että mahdollisuutena, perinteisten ammattiroolien puitteissa (esim. Aitamurto & Boyles, 2025; Cools & de Vreese, 2025). Tekoälyn myötä vakiintuneita käsityksiä journalistisista rooleista sekä tapoja, joilla näitä rooleja toteutetaan, on kuitenkin syytä tarkastella uudelleen (vrt. Mellado, 2015).

Koska toimittajien ammatilliset roolit ovat kontekstisidonnaisia ja diskursiivisesti muodostettuja (Hanitzsch & Vos, 2017), rooliteorian viitekehystä voidaan laajentaa sisällyttämään muuttuvia ja uusia rooleja. Journalismi nähdään laajalti alana, jossa luottamus ja paikkansapitävyys ovat avainasemassa (ks. Hanitzsch et al., 2025), mikä korostuu entisestään generatiivisen tekoälyn sattumanvaraisen luonteen vastakohtana. Uutistyyssä tämä tarkoittaa usein niin kutsuttua human-in-the-loop -mallia, jossa tekoälyjärjestelmien paikkansapitävyys on toimittajien vastuulla. Täten toimittajat ja tekoälyjärjestelmät voidaan nähdä toimivan yhteistyössä, jossa toimittajat ohjaavat ja hallinovat lopputuotosta vastaamaan journalistista viitekehystä. Artikkelissa analysoidaan tätä prosessia käyttäen artikulaation käsitettä (Star & Strauss, 1999). Artikulaatio viittaa näkymättömään työhön, jossa teknologiaa integroidaan olemassa oleviin järjestelmiin ja käytäntöihin (Suchman, 2002). Paperimme vastaa seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

TK1: Millä tavoin media-alan ammattilaiset näkevät generatiivisten tekoälyteknologioiden vaikuttavan journalistisiin rooleihin ja niitä toteuttaviin käytäntöihin?

TK2: Millaisia artikulaatiotoimia syntyy journalististen roolien ylläpitämiseksi?

Tutkimusartikkeli perustuu haastatteluihin uutismedia-alan ammattilaisten kanssa, jotka työskentelevät generatiivisen teknologioiden parissa kahdessa suuressa Pohjoismaisessa uutismediaorganisaatiossa. Aineisto on kerätty vuosina 2024–2025. Osallistujilta kysyttiin näkemyksiä generatiivisen tekoälyn käytöstä journalismissa nyt ja tulevaisuudessa. Alustavat tulokset osoittavat, että rooleissa on liikehdintää (Hanitzsch & Vos, 2017), ja sekä yleisön että journalistien näkemykset journalismista odotetaan muuttuvan. Tuloksissa korostuu toimittajien vastuu tarkkuudesta ja tekoälyn vastuullisesta käytöstä, mutta perinteisen tiedonvälitysroolin koetaan heikkenevän tekoälyn takia, vieden journalismia kohti luovempia, viihdyttävämpiä ja tutkivampia rooleja (ks. Mellado 2015).

Generatiivinen tekoäly uutistuotannossa: Selkokieli, saavutettavuus ja vaikeiden yleisöryhmien tavoittaminen

Lehtori, väitöskirjatutkija Laura Kettunen, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu / Jyväskylän yliopisto
Vanhempi tutkija Janne Kauttonen, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Professori Mikko Villi, Jyväskylän yliopisto
Tutkimusavustaja Riikka Maukonen, Jyväskylän yliopisto

Tutkimuksessamme selvitämme, miten generatiivisen tekoälyn avulla voidaan tukea selkokielen käyttöä journalismissa. Tätä varten kehitimme suuria kielimalleja hyödyntävän työkalun, jolla yleiskieliset uutisartikkelit voidaan muuntaa selkokielelle. Tutkimme kyselyn avulla, miten lukijat arvioivat tekoälyn tuottamia selkokielisiä uutisia verrattuna ihmiskirjoittajien tuottamiin teksteihin.

Kaikilla ihmisillä on rajoitteistaan riippumatta yhtäläinen oikeus tietoon, osallisuuteen ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Tämä luo tarpeen ymmärrettävälle kielelle. (Lindholm & Vanhatalo 2021.) Selkokielessä (easy language) kognitiivista saavutettavuutta tuetaan käyttämällä sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteiltaan yleiskieltä luettavampaa ja ymmärrettävämpää kielimuotoa (Leskelä 2019; Virtanen & Kulkki-Nieminen, 2025).

Suomessa jopa 800 000 ihmisen arvioidaan hyötyvän selkokielestä (Haverinen & Selkokeskus, 2025). Näin suuri joukko muodostaa merkittävän osan myös journalististen medioiden tavoittelemasta yleisöstä. Tästä huolimatta Suomessa ei ole laajasti hyödynnetty selkokieltä journalismin saavutettavuuden parantamiseksi. Selkokielinen journalismi on edelleen marginaalissa ja pitkälti eriytetty omiin kanaviinsa ja julkaisuihinsa. (Leskelä, 2021.) Tätä

voi selittää osaltaan se, että useimmilla suomalaisilla medioilla ei ole nykyisellään resursseja tehdä selkokielistämistä ihmisvoimin.

Uutisten seuraaminen ja luottamus uutisiin ovat olleet globaalisti laskussa jo vuosia, mutta Suomessa luottamus on säilynyt verrattain korkealla tasolla (mm. Newman ym., 2025). Luottamusta uutismediaan on pidetty informaatioresilienssiä lisäävänä tekijänä. Kun luottamus mediaan on vahvaa, kansalaiset etsivät kriisitilanteessa tietoa yleisesti journalistisesta mediasta (Jallinoja & Väliaverron 2021; Virtanen & Kulkki-Nieminen, 2025; Frischlich & al. 2021). Tällöin tarve saavutettavalle ja erityisryhmät huomioivalle viestinnälle korostuu. Selkokielinen uutisointi voisi palvella laajasti kaikkia kansalaisia erityisesti tilanteissa, joissa tietoa on omaksuttava nopeasti. (Valtasalmi 2024, 81; Virtanen & Kulkki-Nieminen, 2025, 5).

Suurten kielimallien uusin sukupolvi, alkaen GPT-4:stä, on tuonut tekstin yksinkertaistamisen useilla kielillä lähelle ihmisen tuottaman tekstin laatua. Tutkimustulokset viittaavat siihen, että nykyaikaiset kielimallit kykenevät tuottamaan korkealaatuista yksinkertaistettua tekstiä myös morfologisesti rikkaille kielille kuten suomeksi. (mm. Wu & Arase, 2024; Dmitrieva & Tiedemann 2024; Martínez et al., 2024).

Tuloksemme osoittavat, että tekoälyn tuottamat selkokieliset uutiset koetaan yhtä ymmärrettäviksi kuin ihmistoimittajien kirjoittamat versiot. Ihmisten kirjoittamat tekstit arvioidaan kuitenkin keskimäärin kiinnostavammiksi ja emotionaalisesti vetoavammiksi. Tekoälystä voi hyvin olla hyötyä, kun se mahdollistaa sen, että yhä suurempi osa journalistisesta sisällöstä voidaan julkaista myös selkokielellä.

Työkalu, työpari vai jotain muuta?

Yliopistonlehtori, dosentti Lauri Haapanen, Jyväskylän yliopisto

Esittelen Jyväskylän yliopiston journalistiikan oppiaineessa toteutetun kurssin *Tekoälyn hyödyntäminen journalismissa*, joka vastaa kysymykseen siitä, miten generatiivista tekoälyä tulisi lähestyä journalismissa kriittisesti, kokeilevasti ja ammatillisesti vastuullisesti. Perustelen, miksi innovaatiolaboratorio tarjoaa tähän toimivan pedagogisen kehyksen; Kurssille osallistuvat syventävän vaiheen opiskelijat ovat ensimmäinen sukupolvi, jolle tekoäly on tullut osaksi opintoja kesken koulutuksen. Heillä on vahva journalistinen perusosaaminen mutta vielä vähän vakiintuneita rutiineja, mikä mahdollistaa avoimen ja reflektiivisen suhtautumisen teknologiaan. Toiseksi tarkastelen kurssilla kirjoitettuja tekoälyaiheisia blogitekstejä, jotka paljastavat, mikä tulevia journalisteja todella mietityttää: tekijyys, vastuu, ympäristövaikutukset, luottamus, työn laatu ja ammatillinen identiteetti. Kolmanneksi esittelen mediakumppaneiden kanssa toteutetut innovaatiokokeilut, joissa opiskelijat suunnittelivat ja testasivat uusia tapoja hyödyntää tekoälyä journalistisissa prosesseissa. Tavoitteena ei ollut työn nopeuttaminen tai määrän lisääminen, vaan journalistisen laadun vahvistaminen. Kurssi toimii samanaikaisesti pedagogisena kokeiluna, alan kehittämisalustana ja tutkimuksellisenä interventiona.

NÄKÖKULMIA TELEVISION ENNEN JA NYT

Sessio/Session: (2/2)

Sali/Room: D124

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Yliopistonlehtori Anne Soronen, Tampereen yliopisto & yliopistonlehtori Eliisa Vainikka, Vaasan yliopisto

Vapaasti näkyvän tv-urheilun avoimet tulevaisuudet

Yliopistotutkija, dosentti Sami Suodenjoki, Tampereen yliopisto

Väitöskirjatutkija Sami Koskelainen, Helsingin yliopisto

Intendentti Jouni Lavikainen, Tahto-urheilumuseo

TV-urheilu on merkittävää populaarikulttuuria ja yksi harvoista mediatuotteista, joka yhä tuottaa kaikkia kansankerroksia yhdistäviä kokemuksia. Täten TV-urheilun saatavuutta on aihetta lähestyä osana kulttuurista

kansalaisuutta – ajatusta, että täysivaltaiseen kansalaisuuteen kuuluu pääsy ja oikeus osallistua kulttuurielämään. Kulttuurisen kansalaisuuden toteutumista on kuitenkin haastanut mediayhtiöiden kiristynvä kilpailu suosituimpien urheilutapahtumien esitysoikeuksista. Tämä kilpailu on aiheuttanut osalle yhtiöistä taloudellisia haasteita ja vienyt urheilusisältöjä maksumuurien taakse kansalaisten enemmistön ulottumattomiin. Myös teknologinen kehitys sekä urheilutoimijoiden ja lainsäätäjien intressit ovat vuosikymmenten ajan vaikuttaneet tv-urheilun saavutettavuuteen, usein vaikeasti ennakoitavilla tavoilla.

Tarkastelemme esitelmässämme sitä, millaisena suomalaiset mediayhtiöt ja urheilutoimijat ovat hahmottaneet televisiourheilun tulevaisuuden tv-lähetystoiminnan eri vaiheissa 1950-luvulta uudelle vuosituhannele.

Lähestymme tv-urheilua laajasti kohdistamalla huomion avoimilla kanavilla näkyviin lineaarisen television kanaviin, mutta tarkastelemalla niitä suhteessa maksullisiin kaapeli- ja satelliittikanaviin sekä suoratoistopalveluihin. Lähdeaineistojamme ovat mediayhtiöiden, kuten Ylen ja MTV:n, ja urheilujärjestöjen pöytäkirjat, mediayhtiöiden urheilutoimijoiden haastattelut sekä mediatekstit.

Tarkastelemme esitelmässä tv-urheilun avoimia tulevaisuuksia muutaman tapausesimerkin kautta. Tapauksiksi valitsemme 1950–60-luvun tv-riidat ja urheilutoimijoiden kielteisyyden televisiointia kohtaan, digi-tv:n käyttöönoton vuosituhanneen vaihteessa sekä tv-urheilutarjonnan sääntelyn, jolla varmistetaan kuluttajien pääsy kulttuurillisesti merkittävimpien urheilusisältöjen äärelle. Näiden tapausten pohjalta pohdimme samalla suoratoistopalvelujen 2010-luvulla tapahtuneen läpimurron vaikutuksia tv-urheilumarkkinoihin ja tv-urheilun rooliin kulttuurisen kansalaisuuden tukijana. Urheilu on usein ollut avainasemassa uusien teknologioiden ja mediayhtiöiden läpimurrossa: urheilu houkuttaa katsojia, joten sen voimalla on voitu ajaa läpi haluttuja muutoksia ja horjuttaa vanhaa valtaa. Siksi tv-urheilun historian ja avoimien tulevaisuuksien ymmärtäminen rikastaa käsitystämme televisiosta mediana ylipäänsä.

Esitelmä liittyy vuoden 2026 alussa käynnistyneeseen tutkimushankkeeseen Kallis kilpa tv-urheilusta: Urheilun esitysmarkkinat suomalaisten mediayhtiöiden ja kulttuurisen kansalaisuuden koetinkivinä. Hanketta rahoittaa Helsingin Sanomain Säätiö. Hankkeen alkuvaiheessa keväällä 2026 toteutamme TV-urheilumuistojen keruun yhteistyössä Suomalaisen Kirjallisuuden Kanssa.

Filmivälähdyksistä kisastudion tunnelmiin: Sibelius-viulukilpailun televisointi 1965–2025

Yliopistonlehtori Mari Pajala, Turun yliopisto

Keskustelu television ja televisuaalisuuden uusista muodoista on keskittynyt paljon fiktiivisiin televisiosarjoihin. Tässä esitelmässä lähestyn aihepiiriä toisenlaisen aineiston kautta tarkastelemalla kansainvälisen Jean Sibelius -viulukilpailun televisiointia Yleisradion kanavilla vuosina 1965–2025. Klassinen musiikki on aina kuulunut eurooppalaisen julkisen palvelun television ohjelmistoon, ja Yle on ollut tiiviisti mukana Sibelius-viulukilpailussa alusta alkaen. Kilpailu tarjoaakin hyvän tilaisuuden tutkia, miten klassisen musiikin televisiointi on muuttunut siirryttäessä kahden kansallisen televisiokanavan ajoilta nykyiseen suoratoistoa ensisijaistavaan mediaympäristöön. Miten televisioympäristön ja Ylen ohjelmapolitiikan muutokset näkyvät siinä, miten klassisen musiikin kilpailua on televisioitu? Miten viulukilpailu on sijoitettu televisio-ohjelmistoon ja suoratoistopalveluun eri aikoina? Millaisia jatkuvuuksia ja muutoksia voi havaita lähetysten tavassa puhutella yleisöä? Miten lähetysten televisioestetiikka on muuttunut teknologisen muutoksen myötä?

Viiden vuoden välein järjestettävä Sibelius-viulukilpailu on havainnollinen tutkimuskohde, sillä sen historia kattaa suurimman osan suomalaista televisiohistoriaa. Televisio oli yleistynyt nopeasti 1960-luvun ensimmäisellä puoliskolla, ja jo ensimmäisestä viulukilpailusta tehtiin televisio-ohjelmaa. Tiiviimmin viulukilpailua kuitenkin seurattiin alkuaikoina radiossa, jossa lähetysaikaa oli enemmän ja klassinen musiikki keskeinen ohjelmasisältö. Televisioon pyrittiin saamaan ratkaisuhetkiä. Kilpailun televisio seuranta kasvoi 1990-luvun lopulta lähtien Ylen lähetysajan ja kanavien lisääntyessä. 2000-luvulla viulukilpailusta alettiin tuottaa oheismateriaalia Ylen nettisivuille. Nykyisin kilpailua on mahdollista seurata kattavasti alkueristä lähtien Yle Arenassa. Areenan myötä lähetykset voivat saavuttaa myös kansainvälistä yleisöä.

Esitelmän aineistona on Radio- ja tv-arkiston tietokannasta (RITVA) sekä Yle Arenasta kerätty otos Sibelius viulukilpailu -lähetysistä. Televisio-ohjelmia on säilynyt kaikista kilpailuista paitsi vuodelta 1990. Lisäksi olen

kartoittanut ohjelmatietoja Helsingin Sanomien digitoidusta arkistosta ja kilpailun esillepanoa Ylen nettisivuilla Wayback Machine -internetarkiston avulla.

”Sun pitää uskoa sun juttu” – Tunnestruktuuri ja vaurastumisen subjektikäsitteet dokumenttisarjassa Sijoittajat

Yliopistonlehtori Eliisa Vainikka, Vaasan yliopisto

Tulkitsen tässä esityksessäni Sijoittajat-seurantadokumenttisarjaa (YLE, Suomi 2024, käsikirjoittaja ja ohjaaja Tommi Hakko) ja sarjan tuottamia taloudellisen toimijuuden subjektikäsitteitä (ks. esim. Hirsto 2011). Analysoimalla sarjan multimodaalisia kerronnan keinoja tarkastelen myös sitä, millaisen tunnestruktuurin Sijoittajat-sarjan katsojakokemus synnyttää.

Sarjassa seurataan neljää sijoittamisesta innostunutta nuorta aikuista vuoden ajan. Dokumentaarisella televisiolla on voimakas potentiaali liikuttaa katsojien tunteita. Tosi-tv-ohjelmat ovatkin 2000-luvulla muodostaneet viihteellisen julkisuuden alueen, jonka kautta on mahdollista käsitellä monia ihmiselämään koskettavia suuria kysymyksiä viihteellisessä kontekstissa. Tosi-television kautta onkin tarkasteltu niin köyhien (Allen ym. 2014) kuin varakkaidenkin (Tarkiainen 2021) representaatioita sekä esimerkiksi humanitaarista apua (Nikunen 2016).

Finanssialisaatiolla tai finanssoitumisella (esim. Hirsto 2011; Pellandini-Simányi 2020) kuvataan kehitystä, jossa rahoitusmarkkinoiden ja rahoitusalan toimijoiden merkitys taloudellisissa prosesseissa ja poliittisissa järjestelmissä on korostunut ympäri maailman. Voidaankin väittää, että sijoittamisesta ja vaurastumisesta on tullut finanssoitumisen ja eräänlaisen ”sijoitusbuumin” (Lillqvist & Porttikivi 2023) myötä tärkeä kulttuurinen resurssi, joka näkyy enenevässä määrin myös populaarikulttuurin sisällöissä.

Tutkin Sijoittajat-sarjaa seuraavien tutkimuskysymysten kautta. Millaisten kerronnallisten keinojen ja millaisen affektiivisen kokemuksen kautta vaurastumisen teemat tuodaan katsojalle? Millaisia subjektikäsitteitä Sijoittajat-sarjassa tuotetaan henkilökuviin kautta? Millaisen tunnestruktuurin sarja rakentaa?

Sijoittajat-sarja pelaa taitavasti katsojan tunteilla, luoden katsojalle tunnesuhteen päähenkilöihin. Tätä kautta sarja laittaa liikkeelle katsojan affektiivisia reaktioita ja herättelee pohdiskelemaan elämän syvempiä kysymyksiä merkityksellisyydestä, ihmissuhteista ja tulevaisuuden toiveista.

Lähtökohtaisesti vaurastuminen nähdään Sijoittajat-sarjassa tavoittelemisen arvoisena, mutta jonain mikä vaatii jatkuvaa kovaa työtä ja luottamusta omiin kykyihin. Sarjan päähenkilöt nähdään poikkeusyksilöinä, joiden intohimo ja luja luottamus omaan tekemiseensä ovat mahdollistaneet menestyksen. Tunnistin sarjasta neljä taloudellisen toimijuuden subjektiviteettia, jotka ovat päättäväinen visionääri, mentori minätyön markkinoilla, itsen hallitsija sekä intohimoinen unelmien luoja. Henkilökohtainen taloudellinen varautuminen tai vaurastuminen esimerkiksi sijoittamisen avulla voidaan nähdä reaktiona ja ratkaisuna yhteiskunnalliseen epävakauteen, prekarisaatioon. Sarjassa kiteytyy nuorten aikuisten minäprojektien ja itsepromootion kautta tapahtuva elämänhallinta ja sen kautta prekarisaation tunnemaismen (Vainikka 2020) sivuun työntäminen.

VIESTIVÄN TEKÖÄLYN JUURET JA JOUTOMAAT

Communicative AI: roots and repercussions

Sessio/Session: (2/2)

Sali7Room: D102

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Dosentti Salla-Maaria Laaksonen, Helsingin yliopisto & professori Tanja Sihvonen, Vaasan yliopisto

Digitaaliset kulttuurit ja tekoäly

Tekoälyvideoiden lattea lumous

Apulaisprofessori Outi Hakola, Itä-Suomen yliopisto

Esitelmässäni tarkastelen populaarikulttuurin kenttään sijoittuvia deepfake-videoita, joita tuotetaan sosiaalisen median alustoille ruohonjuuritasolla. Nostan esille esimerkkejä poliittisista meemeistä Star Wars -fanien deepfake-tuotantoihin ja amatöörielokuvatekijöiden AI-lyhytelokuviin. Näiden kautta analysoin käsitteellisesti tekoälyviestintään liittyvää lumousta ja sen murtumista sekä videoiden tuotannossa että niiden vastaanotossa. Deepfake-teknologia on osa elokuvateollisuuden pyrkimystä ylittää todellisuuden rajat ja laajentaa käsitystä reaali maailmasta, ja alalla tätä teknologiaa on kehitetty aktiivisesti aina 1950-luvulta saakka. Nykyisin AI-teknologia on kaikkien saatavilla, ja amatöörituotannoissa se näyttäytyy D. Morganin mukaan lähes maagisena työkaluna, jossa näkymättömät algoritmit rakentavat lumousta (Morgan, *Images at Work*, 2018). Tarkastelen lumousta J. Bennettin (*The Enchantment of Modern Life*, 2001) määritelmän avulla ennakoimattomana kohtaamisena maailman kanssa ja erityisesti teknologian kyknä synnyttää mielikuvituksellisia ja ylimaailmia kokemuksia. Populaarikulttuuristen AI-videoiden tekijöiden puheessa syväärennökset esitetäänkin usein ”taianomaisina” tuotoksina, jotka ovat syntyneet miltei automaattisesti. Silti niiden edellytyksenä on tunnistamisen kulttuuri, joka paitsi hyödyntää myös edellyttää materiaalista yhteyttä aiempaan kuvastoon – henkilöhaamoihin, fiktiivisiin maailmoihin, tunnettujen tekijöiden tyyliin ja olemassa oleviin tarinoihin. Nämä materiaaliset kytkökset eivät vain mahdollista algoritmisia sisältöjä, vaan ne osallistuvat populaarikulttuuristen merkitysten rihmastomaiseen rakentamiseen osana fanikulttuurien appropriatioiden ja adaptaatioiden jatkumoa. Videoiden vastaanotossa lumous kietoutuu usein leikillisyyteen ja yhteisöllisyyteen, mutta myös rakoilee ylityyllittelyyn, liioitellun automaation ja glitchien myötä. Kasvava määrä AI-slop-sisältöjä, eli huonosti tuotettuja videoita, turhauttaa yleisöjä ja paljastaa latteuden, jossa uudet mielikuvitusmaailmat jäävät syntymättä. Pahimmillaan tekoälyviestintä tyhjentää populaarikulttuuriin liitettyä mielihyvää ja merkityksiä. Esitelmä nostaa esiin tämän viestinnän kaksoissidoksen: pyrkimyksen lumoukseen, joka voi kääntyä latteudeksi.

Automaattirakkaita ja megakoneita – Tietokoneisuus suomenkielisessä populaarimusiikissa 1970-luvulta 2000-luvulle

Professori Jaakko Suominen, Turun yliopisto

Vanhempi yliopistonlehtori Markku Reunanen, Aalto-yliopisto

Suomalaisessa populaarimusiikissa on viimeistään 1970-luvulta lähtien rakennettu käsityksiä tietotekniikan vaikutuksista ihmisten arkeen ja yhteiskuntaan. Jo tätä ennen Suomessa oli tehty elektronisen musiikin kokeiluja, mutta erityisesti 1970-luvulta lähtien tietoteknistyminen nousi ajoittain laajalle yleisölle tarkoitettujen kappaleiden aiheeksi. Samalla populaarimusiikki tuli taltiointeeksi aikansa asenteita, toiveita ja pelkoja. Kappaleiden tyyli laji on vaihdellut kunkin ajan muotivirtauksien mukaisesti, ja esimerkkejä löytyy rockista ja popista iskelmästä sekä lastenlauluun. Jotkut kappaleet ovat käännekohtia, mutta suurin osa on kotimaista tuotantoa. Tekijöiden ja esittäjien joukossa ovat muun muassa Junnu Vainio, Fröbelin palikat, Sini Sabotage, Dingo, Litku Klemetti, Punatähdet, Kaija Koo, Mikko Alatalo, Jenni Vartiainen, CMX ja Smurffit.

Välillä kappaleissa on tarkasteltu kriittisesti ja jopa avoimen vihaisesti tai surullisesti tietotekniikan roolia yksilöiden valvonnassa tai kiusaamisen mahdollistajana. Toisaalta tietokoneet, robotit ja tietoverkot sovelluksineen ovat esiintyneet positiivisina sekä fantastisina ilon tuottajina tai apuvälineinä. Samalla kappaleiden kuvaama käyttäjien teknologinen toimijuus on vaihdellut passiivisesta ja alistetusta aktiiviseen sekä voimaantuneeseen. Teknologian nopeiden muutosten – jotka eivät suinkaan aina tarkoita kehitystä – takia laulujen kuvitteellisista teknomailmoista tuli monissa tapauksissa ensin arkipäivää ja sittemmin, ajan myötä jo nostalgisen muistelun kohde. Tässä esitelmässä analysoimme yli 30 tietotekniikka- ja robottiaiheista suomenkielistä kappaletta. Kiinnitämme huomiota kappaleiden musiikillisiin ja tekstuaalisiin keinoihin, joilla niissä tuotetaan kunkin aikakauden teknologiaa kommentoivaa, osin spekulatiivista ”tietokoneisuutta”. Teoreettisesti esitys kytkeytyy teknologian kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen tutkimukseen sekä mediahistorian tutkimukseen.

Meemit ja tekoölyn visuaaliset kuvitelmat digitaalisessa kulttuurissa

Tutkijatohtori Heidi Mikkola, Vaasan yliopisto

Esitelmä tarkastelee internetmeemejä keskeisenä kulttuurisena paikkana, jossa tekoölyä koskevat visuaaliset kuvitelmat rakentuvat, kiertävät ja muuntuvat osana arkipäiväistä digitaalista viestintää. Meemit ymmärretään arkisina mutta vaikutusvaltaisina visuaalisina ja affektiivisina käytäntöinä, joiden kautta abstrakteja ja vaikeasti hahmotettavia teknologioita – kuten tekoölyä ja erityisesti generatiivista tekoölyä – tehdään näkyviksi, ymmärrettäviksi ja tunteita herättäviksi. Lähtökohtana on ajatus siitä, että tekoöly ei ole ainoastaan tekninen järjestelmä, vaan myös kulttuurinen mielikuva, joka rakentuu visuaalisten esitysten, kertomusten ja affektien kautta. Esitelmä osoittaa, miten meemiviestintä toimii osana tekoölyä koskevaa arkista mediaviestintää, jossa aineettomaksi mielletty teknologia saa konkreettisia, affektiivisiä ja paikantuneita muotoja.

Lähestymistapamme yhdistää meemitutkimusta, affektiteoriaa sekä sosioteknisten kuvitelmien käsitettä analysoidakseen, millaisia rooleja, toimijuuksia ja merkityksiä tekoöllylle annetaan meemiviestinnässä. Meemit hyödyntävät toistuvia visuaalisia konventioita, kuten tieteiskuvastoa, populaarikulttuurisia viittauksia ja kuvapankkikuvien estetiikkaa, mutta muokkaavat ja kierrättävät näitä huumorin, ironian ja liioittelun avulla. Näin ne voivat samanaikaisesti vahvistaa ja haastaa vallitsevia käsityksiä tekoölystä esimerkiksi kaikkivoipaisena, uhkaavana, erehtyvänä tai arvaamattomana toimijana.

Meemit toimivat kulttuurisina välittäjinä, joiden kautta tekoölyyn liittyvät toiveet, pelot, epävarmuudet ja ristiriitaiset tunteet tulevat näkyviksi ja jaetuiksi. Samalla ne tarjoavat keinoja käsitellä teknologista muutosta kollektiivisesti leikin, satiirin ja kriittisen etäisyyden kautta. Meemit eivät siten ainoastaan heijasta tekoölyyn liittyviä visuaalisia kuvitelmia, vaan osallistuvat aktiivisesti niiden tuottamiseen, muokkaamiseen ja haastamiseen digitaalisessa kulttuurissa.

Tekoölyohjeistusten kertomaa ja piilottamaa

Vanhempi tutkija, dosentti Anne Laajalahti, Vaasan yliopisto
Professori Tanja Sihvonen, Vaasan yliopisto
Tutkimusavustaja Jimmy Mäkelä, Vaasan yliopisto

Tekoölyyn pohjautuvien työkalujen ja sovellusten kehitys on muuttanut työelämää ja liiketoimintaa monella eri toimialalla. Yleisesti ajatellaan, että tekoölyn eettinen ja kilpailukykyinen käyttö on välttämätöntä talouskasvun edistämiseksi, yhteiskunnallisen jatkuvuuden turvaamiseksi sekä luottamuksen ja demokratian säilyttämiseksi. Sekä yritystoiminnan että julkishallinnon näkökulmasta on tärkeää, että eri toimijoilla ja organisaatioilla on käytössään selkeät ja kattavat tekoölyohjeistukset toimintansa tueksi. Näillä ohjeistuksilla on myös sosiokulttuurinen ja materiaallinen merkitys: ne ohjaavat tekoölyyn liittyvää ajattelua, riskien, uhkien ja mahdollisuuksien tiedostamista sekä tulevien sovelluskohteiden kehitystyötä.

Tekoölyohjeistukset eivät ole vain käytännönläheisiä ohjeita erilaisten tilanteiden ratkaisemiseksi; ne ovat osa organisaatioiden strategisen johtamisen ydintä. Tekoölyohjeistukset paljastavat ensinnäkin merkittäviä tekoölyyn liittyviä taustaoletuksia ja asenteita. Koska tekoölysovellusten kehitystyö etenee vauhdilla, ohjeistukset vaikuttavat suoraan organisaatioiden kykyyn pysyä mukana kilpailussa, uudistua ja vastata ajankohtaisiin haasteisiin. Pitkällä tähtäimellä ohjeistukset ovat osatekijä siinä prosessissa, jonka avulla yhteiskunnassa rakennetaan luottamusta, asiakassuhteita, vuorovaikutusta ja tulevaisuuden odotuksia. Ohjeistukset liittyvät erottamattomasti myös johtamisen valta- ja vastuukysymyksiin. Niillä on kriittinen rooli tekoölyn eettisen ja kilpailukykyisen käytön varmistamisessa, riskien minimoimisessa ja läpinäkyvyyden edistämässä.

Tämä esitelmä kytkeytyy tutkimusprojektiin, jossa kysytään, millaisia tekoölyyn liittyviä ohjeistuksia suomalaisissa yrityksissä ja muissa organisaatioissa on käytössä ja miten ne toimivat strategisen johtamisen tukena. Ohjeistuksia on kerätty eri toimialoilta ja erilaisista organisaatioista vuosien 2023–2025 ajalta, ja niitä tarkastellaan teksti- ja diskurssianalyttisesti. Näin tuotetaan tietoa paitsi siitä, miten tekoölyä organisaatioissa käytetään ja miten siihen suhtaudutaan, myös siitä, miten alan jatkuviin muutoksiin on varauduttu ja missä määrin tekoöly on integroitu osaksi organisaatioiden strategista liiketoiminnan kehittämistä. Tutkimuksen

tuottamaa ymmärrystä voidaan hyödyntää organisaatioiden päätöksenteossa, johtamisessa ja vastuullisten tekoälykäytäntöjen kehittämisessä.

MEDIA, TEKNOLOGIA JA KESTÄVYYS

Media, technology, and sustainability

Sessio/Session: (1/2)

Sali/Room: D215

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Apulaisprofessori Minna Vigren, LUT-yliopisto, Professori Tarja Rautiainen-Keskustalo, Tampereen yliopisto & Väitöskirjatutkija Antti Kurko, Tampereen yliopisto

Digitaalinen jäte tutkimuksellisenä linssinä dataistuneeseen yhteiskuntaan

Väitöskirjatutkija Antti Kurko, Tampereen yliopisto

Jätteellä on syvät juuret ihmisydessä. Se puskee aina esiin, vaikka sitä yritetään kitkeä. Sitä ilmestyy erilaisissa häiritsevissä olomuodoissa ja se seuraa meitä varjon lailla. Yritykset elää jätteenöntä elämää ovat lopulta tuomittuja epäonnistumaan, koska emme voi erottaa sitä biologisesta ja kulttuurisesta perustastamme.

Digitaalisuuskaan ei tarjoa suoja siltä. Se seuraa meitä kaikkiin digitaalisiin ympäristöihin monissa olomuodoissaan: roskapostina, tekoälymoskana, epäjärjestyksenä, infotulvana, tarpeettomana datana, viruksina ja vanhoina valokuvina, joita ei alun perinkään ollut tarkoitus säilyttää.

Datavetoisessa ajattelussa data ymmärretään arvokkaana, tietoa lisäävänä, loputtomana ja aineettomana resurssina. Mutta entä jos dataa ajateltaisiinkin materiaalisuuden, häiritsevyyden, ylimäärän, tarpeettomuuden ja epäjärjestyksen kautta? Jätettä on perinteisesti käytetty linssinä tutkimaan yhteiskuntaa monista eri lähtökohdista. Millaisena dataistunut yhteiskunta ja datan infrastruktuurit näyttävät, jos niitä katsookin digitaalisen jätteen linssin läpi?

Digitaalisen jätteen olemassaolo nojaa vahvasti erilaisiin materiaalisuuksiin infrastruktuuritasoisen kytkentänsä vuoksi, eikä sitä voida erottaa muista jätteen muodoista, kuten kaivos- ja elektroniikkajätteestä. Samalle se välttelee dikotomisia jakolinjoja materiaalisuuden ja immateriaalisuuden, sekä fyysisen ja virtuaalisen välillä. Sen luonne on pikemminkin ubiikki hybridi, joka on sekoitus kulttuurisia elementtejä, materiaa ja merkityksiä, ihmistä ja ei-ihmistä, ja jonka suhde yhteiskuntaan on yhtä olennainen kuin suhde luontoon.

Kun Par(at)ijisia ei enää ole – Plutoseeni ja epäkuollut kuva

Väitöskirjatutkija Hebe Ronkainen, Turun yliopisto

Mediassa vilistävistä epäkuolleista on kirjoitettu runsaasti vuosikymmenten ajan, mutta itse median epäkuolleet piirteet ovat jääneet pitkälti tutkimuskirjallisuuden periferialle. On tietyllä tavalla osuvaa, että epäkuolleet olennot Bazinin (1945) muumioista Parikan (2015) zombeihin ovat olleet mediatutkimuksessa eräänlaisia kummittelevia metaforia, rajamailla lymyileviä läsnäoloja – ovathan esimerkiksi liikkuvan kuvan juuret fantasmagoriassa, aavekuvaelmissä. Taikalyhdyn avulla projisoitujen luurankojen ja kummitusten tavoin myös elokuvan materiaalisuudessa piilevien aaveiden perinpohjainen tarkastelu merkitsee epämiellyttävien hahmottumien kohtaamista. Lähtien liikkeelle Casablancasta esimerkkinä mediatekstistä elämän ja kuoleman välimaastossa kerin presentaatiossani auki elokuvateollisuuden ekologisia aaveita ekstraktiosta jätevirtoihin ja kylmäsäilytyksestä digitaalisiin tuonpuoleisiin.

Kate Rigbyn (2020) esittelemä plutoseeni soveltuu käsitteenä hyvin tällaiseen tarkasteluun, koska se tuo etualalle aikakautemme määrittävinä piirteinä sammumattoman vauraudenjanon ja planeettamme pinnan alla sijaitsevien resurssien louhimisen, joka merkitsee tunkeutumista kuolleiden valtakuntaan ja sen asukkaiden nostamista keskuuteemme. Fossiiliin polttoaineisiin ja niistä jalostettuihin materiaaleihin nojaavat mediamuodot ovat tohtori Frankensteinin työn tavoin haudanryöstöä, kauan sitten eläneiden kasvien ja

merenelävien jäänteiden valjastamista elämän jäljitelmien animoimiseen. Samaan aikaan, kuten Cubitt (2017) muistuttaa, mediateknologiassamme kummittelevat lukemattomat nimettömät esivanhempamme, artesaanit, taiteilijat ja työläiset, jotka yrityksineen ja erehdyksineen kerryttivät tarvittavaa tietotaitoa sukupolvien ajan.

Casablanca tarjoaa nitraattiajan klassikkoelokuvana tällaiselle ekomaterialistiselle analyysille erityisen hyvät lähtökohdat, koska sen materiaalisuutta on vaikea häivyttää. Nitraattifilmi, jonka tuotanto edellytti jatkuvaa kasvien ja eläinten tappamista, on tulenarkuudessaan ja kemiallisessa epävakaudessaan yksi elokuvahistorian äänekkäimmistä aaveista. Sen ominaisuudet auttavat hahmottamaan, miten planetaarisiin mittasuhteisiin paisuneen elokuvateollisuuden logiikka on lähtökohtaisesti epäkuolleen logiikkaa. Kapitalistinen tuotantomalli ei ole elämän suhteen välinpitämätöntä, vaan aktiivisesti sitä jäytävää, vampiristista. Casablancan kaltaiset elokuvat ovat olleet ajan kuluessa yhtä aikaa hauraita ja kestäviä. Niiden kohtalona on ollut tulla pilkotuiksi osiin ja herätetyiksi henkiin yhä kaukaisemmissa formaateissa, mikä on tuonut mukanaan ominaispiirteiden varistamisen kuin zombin olemassaolo mätänevässä lihassaan.

Välittymisen antropologia ekokriittisenä näkökulmana

Professori Tarja Rautiainen-Keskustalo, Tampereen yliopisto

Tarkastelen esityksessäni, mitä antropologinen näkökulma, joka ottaa lähtökohdaksi mediateoreettisen välittymisen käsitteen, voi tarjota eettis-poliittisten vaihtoehtojen kuvittelemiseen ja toteuttamiseen globaalin ekokriisin aikakaudella. Antropologisella näkökulmalla viitataan tässä yhteydessä ennen kaikkea toiminnan ja käytäntöjen tarkasteluun. Tuon aluksi esille, miten välittymisen käsitettä voidaan ymmärtää osana ekokriittistä ajattelua erityisesti saksalaisen mediateorian, mutta myös esimerkiksi Michel Serresin, Rosi Bradottin, Tim Ingoldin sekä Puig de la Bellacasan ajattelun siivittämänä. Tämän jälkeen pohdin, miten välittymistä voidaan tarkastella tilanteisena toimintana antropologisen perinteen mukaisesti, mutta kuitenkin niin, että siinä ei aseta ihmisen toimintaa lähtökohtaisesti yliverlaiseen asemaan. Tärkeässä roolissa ihmiskeskeisyyden ylittämässä ovat mielestäni kehollisuuden ja aistimellisuuden syvempi ymmärtäminen. Lopuksi pohdin, miten esittämäni näkökulma sijoittuu suhteessa tieteenperinteiden kentälle ja miten voi asemoida esimerkiksi mediatutkimusta uudelleen.

PERJANTAI 8.5.2025

TYÖRYHMÄT / WORKING GROUPS III

10:00-11:30

JUURET – JOURNALISMIN PERUSTAT JA UUDET VERSOT

Roots – The foundations and new offshoots of journalism

Sessio/Session: (3/3)

Sali/Room: B209

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Väitöskirjatutkija Liisa Ovaska, Tampereen yliopisto, Yliopisto-opettaja Jari Väliaverronen, Tampereen yliopisto, Tutkijatohtori Pauliina Penttilä, Tampereen yliopisto

Analytiikka vaikuttaa moneen – uutisarvojen muutos suomalaisissa alueellisissa ja paikallisissa tiedotusvälineissä

Väitöskirjatutkija Visa Noronen, Jyväskylän yliopisto

Tutkimuksessa tarkastellaan uutisarvojen muutoksia alueellisissa ja paikallisissa sanomalehdissä Suomessa vuosina 2013–2023. Tänä aikana monet lehdet ottivat käyttöön uusia yleisöanalyysijärjestelmiä, usein omistajanvaihdoksen seurauksena. Tutkimus perustuu puolistrukturoituihin haastatteluihin, jotka tehtiin 37 toimittajan kanssa 11 toimituksessa, ja se tuo lisäpanoksen keskusteluun journalismin datafioitumisesta ja uutistytön normatiivisten perusteiden muutoksesta Suomessa.

Tulosten mukaan tiettyjen uutisarvojen – erityisesti läheisyys, merkityksellisyys, samaistuminen ja yksinoikeus – merkitys on kasvanut, kun taas muiden, kuten ajankohtaisuus, negatiivisuus ja julkkikset, suhteellinen merkitys on vähentynyt. Toimittajien käsityksen mukaan sisällön painopisteet ovat muuttuneet: paikallisuutisten osuus sekä talouden ja rikollisuuden uutisointi on lisääntynyt, kun taas kulttuuri- ja urheilu-uutisointi on vähentynyt.

Haastatellut kertoivat johdonmukaisesti siirtymisestä kohti henkilökeskeistä tarinankerrontaa, jossa emotionaalinen resonanssi ja samaistuttavuus ovat tulleet keskeisiksi kriteereiksi tarinoiden valinnassa ja muotoilussa. Tämä muutos on vaikuttanut myös eettiseen ajatteluun: esimerkiksi toimittajat pitävät yhä useammin hyväksyttävänä myös haastateltavia, joilla on suoria taloudellisia intressejä, kun heidän tarinansa parantavat kerronnan ymmärrettävyyttä. Nämä kehityssuuntaukset heijastavat laajempaa kansainvälistä trendiä kohti ihmisten kiinnostuksen kohteisiin keskittyvää muotoilua ja yleisön sitouttamista paikallisessa uutistuotannossa.

Toimittajien mukaan keskeinen syy muutoksille on yleisöanalytiikan lisääntynyt käyttö ja sen nykyinen keskeinen rooli toimituksellisessa päätöksenteossa, aiheiden valinnassa, tarinoiden kehystämisessä ja otsikoiden rakentamisessa.

Kaiken kaikkiaan tutkimus osoittaa, kuinka yleisöanalytiikka on muuttamassa uutisarvoja ja toimituksellisia prioriteetteja suomalaisessa alueellisissa ja paikallisissa journalismissa. Tulokset osoittavat laajemman siirtymän kohti yleisökeskeistä, emotionaalisesti resonoivaa journalismia, jolla on merkittäviä vaikutuksia ammattinormeihin, toimitusten etiikkaan ja pienten markkinoiden paikallisten tiedotusvälineiden rooliin.

The Adaptive Turn in Journalism: Conceptualizing the algorithmic co-constitution of the news media-audience relationship

Väitöskirjatutkija Liisa Ovaska, Tampereen yliopisto

In this article, we introduce the term 'adaptive turn in journalism' to encapsulate the material, normative, commercial, and epistemic shift brought about by the introduction of algorithmic systems, such as predictive audience analytics, recommender systems and generative AI technologies, across the news media industries. The algorithmic systems enable real-time adaptation to users' individualized needs and actions based on their previous news consumption patterns (for example adapting news stories, headlines, topics, language, tone, geographical area, or viewpoints). Previous literature has dealt with either algorithmic systems focusing on the impact on journalistic values or practices or on the users' algorithmic experiences, while our aim is to conceptualize how these developments transform the relationship between the two separate fields. The adaptive turn captures this shift to what we term the algorithmic co-constitution of the media/user relationship. Analyzing this shift with the seminal encoding/decoding model (Hall, 1980/1989) we argue that this algorithmic co-constitution happens along four dimensions, namely a material, a normative, a commercial, and an epistemic dimension. Further this highlights that the adaptive turn partly collapses the division between encoding and decoding. Building on this we suggest four research commitments going forward, which can both inform future research and qualify the identification of the social implications of the adaptive turn in journalism.

Pelillistämisen mahdollisuudet seniorien ohjaamisessa digitaalisen journalismin pariin

Väitöskirjatutkija Hanna Hietikko, Vaasan yliopisto

Yhteiskunnan nopea digitalisaatiokehitys uhkaa syrjäyttää ne, jotka eivät pääse verkossa olevan tiedon ääreen taitojen tai teknologian puutteellisuuden vuoksi. Kansallisissa mediakasvustuslinjauksissa (2019) vaaditaan kattavaa, laadukasta ja systemaattista mediakasvatusta, mutta nämä tavoitteet eivät toteudu. Ongelmakohtia ovat mediakasvattajien taitojen ja tarjonnan hajanaisuus sekä eri väestöryhmien mediataitotasojen suuri vaihtelu. Suomessa on esimerkiksi paljon iäkkäitä, jotka eivät ole saaneet tarvittavaa mediakasvatusta koulussa. Mediakasvatus on hyvinvoinnin ja osallisuuden tukemista yhteiskunnallisesti tärkeän tiedon äärelle pääsyn mahdollistamisen ohella.

Journalismi on alkanut yhä kiristyneempien taloudellisten olosuhteiden pakosta huomioida yleisönsä toiveet, tarpeet ja emootiot yhä kattavammin ja kokeilla keinoja, jotka tuntuvat yleisöstä miellyttäviltä ja motivoivilta. Pelillistämisen uskotaan olevan yksi tällainen yleisön kiinnostusta journalismiin lisäävä keino. Journalismin kontekstissa pelillistäminen on esimerkiksi palkitsemista aktiivisuudesta tai sitoutumisesta, osallistamista työhön tai kilpailun luomista yleisöön kuuluvien välille. Pelillistämällä journalismin vuorovaikutteisuutta voidaan myös lisätä niin, että sekä uutistuotantoa että kulutustottumuksia voidaan muovata. Käyttäjiä voidaan suostutella journalismin äärelle tuuppaamalla heitä haluttuun suuntaan sivustolle rakennetuilla suostuttelevilla elementeillä tai motivoimalla heitä vetoamalla kansalaisvelvollisuuteen ja tarjoamalla siihen sopivat lähtöasetukset ja hyödyntämällä affordansseja.

Väitöskirjatutkimukseni tavoitteena on selvittää, mitä vaikutuksia pelillistämisestä on journalismille.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitä pelejä ja millaista pelillistämistä hyödynnetään nykyisessä digitaalisessa uutismediassa?
2. Mitä yleisö ajattelee havainnolistuksien perusteella pelien ja pelillistämisen käyttöön digitaalisen uutismedian yhteydessä?
3. Miten toimittajat ja mediatilat näkevät pelien ja pelillistämisen haasteet ja mahdollisuudet?
4. Mitä vaikutuksia (liikenne, paikallisdemokratia, sitoutuminen, digitaitojen oppiminen) pelillistämisellä on journalistiseen tiedonvälitykseen ja yleisösuhteen ylläpitämiseen?

Osana tutkimusta selvitän, mitä mahdollisuuksia pelillistämisellä on seniorikansalaisten ohjaamisessa painetusta journalismista digitaalisen journalismin pariin. Tutkimukseni konteksti on Länsi- ja Pohjois-Suomen kattava Kaleva Media, jonka tavoitavuus on noin 800 000 henkeä päivässä. Kerään aineistoa pelillisyyden soveltuvuudesta senioreille sekä osallistuvasti havainnoiden Ilkka-Pohjalaissa Digiakatemiassa että spekulatiivisissa työpajoissa.

Postia toimitukselle – yleisöpalautteen ja juttuvinkkien käsittely, sisältö ja merkitys toimituksissa

Tutkijatohtori Pauliina Penttilä, Tampereen yliopisto

Digitalisaatio ja taloudelliset paineet ovat muuttaneet journalismin suhdetta yleisöön, ja yleisön merkitys journalistisessa työssä on kasvanut. Nykyisessä mediaympäristössä toimitukset joutuvat kamppailemaan yleisön huomiosta, ajasta ja myös rahasta: tilausmaksuista on tullut journalistiselle medialle yhä keskeisempi tulonlähde.

Journalismin käsitystä yleisöstä on 2010-luvulta lähtien hallinnut yleisöanalytiikka. Sen tuottamaa algoritmista yleisökäsitystä on kuitenkin alettu yhä voimakkaammin kritisoida, sillä metriikka ei kerro esimerkiksi siitä, miten yleisö journalismin kokee tai mihin se journalismia käyttää.

Digitalisaatio on myös helpottanut yleisön ja toimitusten suoraa kanssakäymistä, ja Postia toimitukselle - tutkimus tarkastelee sitä, miten toimitukset suhtautuvat yleisöltä tulevaan palautteeseen ja juttuvinkkeihin – ja millaisia käsityksiä yleisöstä muodostuu näiden kontaktien kautta. Tutkimusta varten on haasteltu 23:a journalistia, jotka työskentelevät päätoimittajina, päälliköinä tai toimittajina kuudessa suomalaisessa toimituksessa. Kysymykset koskivat palautteiden sisältöä, niiden käsittelyä toimituksessa ja niiden merkitystä journalistiselle työlle.

Toimitusten suhtautuminen palautteeseen ja vinkkeihin erosi merkittävästi. Tämä näkyi jo siinä, miten mahdollisuuksia niiden lähettämiseen tarjottiin yleisölle: vinkkien lähettämiseen toimitukset kannustivat näkyvästi verkkosivuillaan, kun taas palautekanavan löytäminen sivustolta saattoi olla hankalaa. Toimituksilla oli myös vahvoja käytäntöjä vinkkien käsittelyyn, mutta palautteiden suhteen käytännöt olivat hataria ja sirpaleisia. Palautteet saattoivat hajota useisiin kanaviin, niistä ei juuri keskusteltu toimituksissa eikä kellään ollut kokonaiskäsitystä toimitukseen tulleista palautteista. Eniten palautteita arvostivat juttuja tekevät toimittajat, joiden ammatillista identiteettiä ja motivaatiota ne usein vahvistivat.

Vinkit olivat kuitenkin koko toimituksen kannalta arvokkaita. Niiden pohjalta syntyi niin skuppeja kuin arjen aiheita käsitteleviä juttuja, joita yhdisti usein se, että ne olivat hyvin luettuja. Vinkkien arvo kytkeytyikin tiiviisti yleisöanalytiikkaan, sillä vinkkien arvoa mitattiin sen avulla. Vaikka palaute ja vinkit jossain määrin täydensivät toimitusten käsityksiä yleisöstä, vinkkien arvostus kertoi myös tarpeesta sitouttaa yleisöä – ja tätä kautta osaltaan vahvisti käsitystä yleisöstä journalismin tulonlähteenä, jota tulee miellyttää

MEDIA, TEKNOLOGIA JA KESTÄVYYS

Media, technology, and sustainability

Sessio/Session: (2/2)

Sali/Room: D102

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Apulaisprofessori Minna Vigren, LUT-yliopisto, Professori Tarja Rautiainen-Keskustalo, Tampereen yliopisto & Väitöskirjatutkija Antti Kurko, Tampereen yliopisto

Hoiva ja digitaalisen kestävyuden politiikat

Apulaisprofessori Minna Vigren, LUT-yliopisto

Digitalisation and sustainability have become defining global trends, yet they have largely evolved separately. Digital sustainability has largely been researched through social and economic dimensions, emphasising themes such as digital inclusion, equitable access to technology, ethical data use, privacy, algorithmic governance, and platform capitalism. By contrast, ecological sustainability has received considerably less attention, despite the profound impacts of digitalisation on the contemporary planetary crises (Kuntsman & Rattle, 2019; Samuel et al., 2022; Vigren et al., 2025). When research does engage with the ecological impacts of digital technologies, the focus is overtly technocentric, while social scientific and critical perspectives remain marginal (Samuel et al.,

2022). The technosolutionist approach to digital sustainability aligns closely with the logic of the Capitalocene, in which technological innovation operates within capitalist imperatives of perpetual growth and accumulation (Harvey, 2005).

In this presentation, I introduce initial reflections on a care-centered conceptualisation of digital sustainability. Drawing on feminist ethics of care, this conceptualisation calls for more situated, relational, and reparative engagements that foreground maintenance, responsibility, and possibilities of sustaining more-than-human worlds. The care-centered approach opens up not only an ethical but also a temporal shift, as caring entails an orientation toward futures that can be actively shaped in the present. This perspective responds to the growing recognition that prevailing models of development require substantial rethinking (Moriggi et al., 2020), while the creative potential of imagination to guide socio-ecological transformation remains largely untapped (Galafassi, 2018). Against this backdrop, the presentation outlines how a care-centered approach can reimagine sustainability as a transformative practice within (materialist) media studies.

Mediateknologioiden uudet käyttötavat – Hoiva, leikkisyys ja media-arkeologinen lähestymistapa näkökulmina median ekologisuuteen

Tutkijatohtori Lilli Sihvonen, Vaasan yliopisto

Tarkastelen esityksessä media-arkeologisen viitekehyksen kautta mediateknologioiden uudelleenkäyttötapoja, ekologisuuutta ja e-jätteeseen liittyvää problematiikkaa.

Media-arkeologia tutkii mennyttä ja usein myös outoa ja unohdettua mediaa. Sen lähtökohtana on ajatus, ettei media koskaan kuole, vaan se remedioituu, kierrättyy ja sopeutuu uusiin käyttötarkoituksiin. (Parikka 2012; Hertz & Parikka 2012.) Media-arkeologia tarjoaa välineitä ymmärtää, miten vanhojen mediateknologioiden aktiivinen toimijuus säilyy silloinkin, kun niiden infrastruktuurit ympäriltä häviävät. (Parikka 2012; Ernst 2013) Lähestymistapa haastaa lineaarisen mediakehityksen käsitykset ja toimii yleensä metakritiikkinä mediahistorian tarkastelussa. (Parikka 2012; Huhtamo 1997 & 2020; Huhtamo & Galili 2020.)

Analysoin esityksessä esimerkkien kautta, millaisia uusia käyttötarkoituksia jotkin mediateknologiat ovat saaneet ihmisten arkisessa käytössä. Esimerkit ovat kerääntyneet vuosien saatossa omaehtoisen dokumentaation kautta. Se muodostuu pääsääntöisesti valokuvista, joita olen ottanut kaupunkiympäristössä, julkisissa tiloissa ja taidenäyttelyissä.

Pohdin spekuloidulla ja leikkisällä otteella, millaisesta materiaalisesta suhteesta kunkin esimerkin kohdalla voisi olla kyse; millaisia narratiiveja niiden taustalla voi olla?

Esityksen tarkoituksena on kytkeä pohdinta työryhmäkutsussa esitettyyn hoivan käsitteeseen: miten nämä uudet käyttötavat ilmentävät hoivaa? Miten ihmiset hoivaavat laitteita ja välineitä ja luovat niiden elämälle jatkumoa? Lisäksi esitys kytkeytyy laajemmin työryhmään pohtimalla esimerkkien kautta, miten tällaiset yksittäiset käytännöt voivat liittyä laajempiin toimintatapojen verkostoihin. Käyttötavat voivat esimerkiksi näyttäytyä jossain määrin leikkisinä; miten media-arkeologinen leikki voi avata uusia näkökulmia mediatutkimuksen kestävyystutkimukseen?

Lähteet

Ernst, Wolfgang. (2013). Digital Memory and the Archive (J. Parikka, Ed.). University of Minnesota Press.

Hertz, Garnet, & Parikka, Jussi. (2012). Zombie Media – Circuit Bending Media Archaeology into an Art Method. *Leonardo*, 45(5), 424–430. https://doi.org/10.1162/LEON_a_00438.

Huhtamo, Erkki. (1997). From Kaleidoscomaniac to Cybernerd: Notes toward an Archaeology of the Media. *Leonardo*, 30(3), 221–224. <https://doi.org/10.2307/1576453>

Huhtamo, Erkki. (2020). Media studies as an ‘archaeology’: elements of genealogy. *Early Popular Visual Culture*, 18(4), 340–367. <https://doi.org/10.1080/17460654.2021.2016198>

Huhtamo, Erkki. & Galili, Doron. (2020). The pasts and prospects of media archaeology. *Early Popular Visual Culture*, 18(4), 333–339.

Parikka, Jussi. 2012. *What is Media Archaeology?* Polity Press.

Huolesta hoivaan? Luontodokumentit, ilmastonmuutos ja valikoiva huomio

Tutkijatohtori Heidi Mikkola, Vaasan yliopisto

Esitelmä tarkastelee luontodokumentteja *Frozen Planet* (BBC, 2011) ja *Our Planet* (Netflix, 2019) osana ekomediatutkimuksellista ja posthumanistista keskustelua, jossa mediateknologiat nähdään keskeisinä toimijoina planetaaristen suhteiden ja ekologisen kriisin välittämisessä. Analysoin, miten näiden sarjojen audiovisuaaliset ja teknologiset estetiikat visualisoivat ilmastonmuutosta ja tuottavat erityisiä hoivan muotoja katsojalle. Samalla ne kuitenkin usein sivuuttavat kriisin taustalla olevat sosiaaliset, taloudelliset ja historialliset rakenteet. Millaista hoivaa dokumentit siis kutsuvat esiin, ja mitä ne samalla sulkevat pois?

Esitelmä lähestyy dokumentteja hoivan käsitteen (Puig de la Bellacasa 2017) kautta ja tarkastelee hoivaa valikoivana huomion muotona jota teknologiat ja erilaiset tiedontuotannontavat aktiivisesti tuottavat ja rajaavat. Tarkastelen, kuinka Bellacasan (2017) ajatus siitä, että 'ajattelu ja tietäminen edellyttävät hoivaa', resonoi dokumentaarisisissa kuvissa. Pyrin osoittamaan, että katsojan suhde kuviin ilmastonmuutoksesta rakentuu kahden affektiivisen logiikan (Lorimer 2015) kautta, joita voidaan tarkastella hoivan suhteina: affektiivisen todistamisen (Richardson & Schankweiler 2019) sekä neuvotteluina väkivallan esittämisestä. Esitelmässä tarkastelen näitä logiikoita suhteessa luontodokumentin ajallisuuksiin ja toimijuuksiin, huomioiden ihmisten, muunlajisten eläinten, paikkojen ja teknologioiden yhteenkietoutumisen. Tarkastelen kriittisesti länsimaisen hoivan rajoja ja sitä, miten ekomediatutkimuksellinen analyysi voi auttaa ymmärtämään, mitä luontodokumentit kutsuvat hoivaamaan ja mitä ne samalla jättävät hoivan ulkopuolelle.

Viitteet:

Lorimer, Jamie. 2015. *Wildlife in the anthropocene: Conservation after nature*. University of Minneapolis: Minnesota Press.

Puig de la Bellacasa, M. (2017). *Matters of care: Speculative ethics in more than human worlds*. University of Minnesota Press.

Richardson, Michael, and Kerstin Schankweiler. 2019. "Affective Witnessing" in (Eds.) Slaby, J. & von Scheve, C., *Affective Societies*. London: Routledge

MEDIATALOUDEN JA VIESTINTÄPOLITIIKAN TYÖRYHMÄ

Sessio/Session: (3/3)

Sali/Room: B211

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Yliopistonlehtori Katja Lehtisaari, Tampereen yliopisto & yliopistonlehtori Marko Ala-Fossi, Tampereen yliopisto

Suomalaisen viestintäpolitiikan tutkimuksen trendejä: ylitarjontaa ja sokeita pisteitä?

Professori Hannu Nieminen, Vytautas Magnus University, Kaunas ja Helsingin yliopisto

Suomalainen viestintäpolitiikan tutkimus sisältää tänään erilaisia näkökulmia: mediatutkimus, oikeustiede, politiikan tutkimus, taloustiede, journalismin tutkimus. Valtaosaltaan sitä voidaan luonnehtia yhteiskuntatieteellisen viestintäpolitiikan tutkimuksen näkökulmasta, jonka mukaan viestintäpolitiikka nähdään osaksi yleisempää demokatiapolitiikkaa. Tällöin viestintäpolitiikkaa tarkastellaan muun muassa sellaisten periaatteiden ja käsitteiden pohjalta kuin miten se edistää sanan- ja medianvapautta, tiedollisia ja sivistyksellisiä oikeuksia, yksityisyydensuojaa, kuluttajansuojaa, tekijänoikeutta, jne. Tarkastelun perusteena ovat usein EU:n säädökset ja niiden pohjana olevat arvot; ks. esim. Euroopan perusoikeuskirja, erit. 2. luku; Suomen perustuslaki, erit. 12 §.

Suomen, kuten muidenkin Euroopan pienten maiden, kansallisen viestintäpolitiikan haasteita ovat tänään viime vuosikymmenien aikana tapahtunut nopea siirtymä kansallisesta suvereniteetista ensiksi EU-vetoiseen mediapolitiikkaan (1990-2020-luvuilla, esimerkkeinä useat EU:n säädökset kuten AVMSD, GDPR, DSA, DMA, EMFA, EU AI Act ym), ja erityisesti 2020-luvulla kohti USA-johtoista globaalien geopolitiikan sanelemaa mediapolitiikkaa kohtaan (esim. Trumpin AI Action Plan plus voimakkaat toimenpiteet EU:n DSA:ta ja AI Actia vastaan).

Suomalaisen viestintäpolitiikan tutkimuksen vahvuuksia ovat muun muassa monitieteinen, useiden yliopistojen tutkijoita yhdistävä tutkimusverkosto, aktiivinen kansainvälinen (sekä pohjoismainen että eurooppalainen) vuorovaikutus, sekä toimivat suomalaisten media-alan toimijoihin. Tämä luo hyvän pohjan edelleen syventää tutkimusta ja laajentaa sen aluetta vastauksena uusiin tutkimushaasteisiin.

Esityksessäni arvioin suomalaisen viestintäpolitiikan tutkimuksen nykyisiä painopisteitä suhteessa edellä hahmottamiini haasteisiin. Tarkasteluni pohjana ovat viime vuosina julkaistut viestintä- ja mediapolitiikkaa käsittelevät tutkimusartikkelit ja muut julkaisut. Lopuksi teen ehdotuksia suomalaisten viestintäpolitiikan tutkijoiden yhteisen viestintä- ja mediapoliittisen tutkimusohjelman laatimiseksi.

Yleisradion toinen vuosisata?

Yliopistonlehtori Marko Ala-Fossi, Tampereen yliopisto

Esityksessä tarkastellaan sata vuotta sitten toimintansa käynnistäneen Yleisradion merkitystä suomalaiselle yhteiskunnalle sekä pohditaan muutamia vaihtoehtoisia kehityskulkuja kontrafaktuaalisen historiankirjoituksen keinoin. Yleisradion perustaminen vuonna 1925 ei ollut itsestäänselvyys, vaan tapahtumien kulkuun vaikuttanut useita ratkaisevia päätöksiä ja jopa sattumia. Jos valtakunnallista radiotoimintaa olisi ryhdytty harjoittamaan kaupallisella pohjalla tai paikallisasemien yhteistyönä, olisi suomalainen media- ja kulttuurielämä voinut saada hyvin erilaisen muodon. Yleisradiolla on ollut ratkaiseva rooli myös poliittisten kriisien aikana. Esimerkiksi Mäntsälän kapina olisi ilman Yleisradiota voinut johtaa jopa demokraattisen yhteiskuntajärjestyksen hylkäämiseen - ja tämä puolestaan olisi saattanut vaikuttaa muun muassa suomalaisten maanpuolustustahtoon ja sitä kautta jopa Suomen asemaan toisen maailmansodan jälkeisessä kylmän sodan maailmassa.

Paperissa esitellään lisäksi Euroopan unionin mediapolitiikan ja kansallisen päätösvallan yhdistävä skenaariomalli, jonka avulla voidaan hahmotella paitsi Yleisradion, myös kaikkien muiden eurooppalaisten yleisradioyhtiöiden vaihtoehtoiset tulevaisuudenkuvat. Amsterdamin pöytäkirja ja Euroopan unionin uusi EMFA-asetus määrittelevät raamit, joissa Yleisradion roolia vallan vahtikoirana tarkastellaan neljän eri koirarodun mukaan nimetyn skenaarion kautta: ”Suomenpystykorvana” Yle on riippumaton, laajasti resursoitu julkisen palvelun media; ”Espanjanvinttikoirana” vapaus säilyy, mutta resurssit niukkenevat; ”Chihuahua” sekä riippumattomuus että tehtävä ovat uhattuna; ja ”Kiinanpalatsikoirana” Yle toimii vallan välineenä. Lisäksi ”Lopetuspiikki”-skenaario muistuttaa mahdollisuudesta, että julkisen palvelun media voidaan myös sulkea kokonaan. Tulevaisuusanalyysi korostaa, että Yleisradion riippumattomuus, rahoitus ja tehtävä eivät ole itsestäänselvyksiä, vaan vaativat jatkuvaa suojaamista sekä kansallisella että eurooppalaisella tasolla.

WHEN NEWS MEET PLANETARY BOUNDARIES: RETHINKING JOURNALISM

Sessio/Session: (1/1)

Sali/Room: D103

Working group conveners: PhD Researcher Nelli Jäntti-Tuominen, University of Tampere & PhD Researcher Aino Kangaspuro Haaparanta, University of Tampere

”Tämä sai minut innostumaan journalismista entistäkin enemmän!” – Reflektiota kestävän journalismin opetuksesta

Väitöskirjatutkija Mikko Hautakangas, Tampereen yliopisto

Yliopistonopettaja Matleena Ylikoski, Jyväskylän yliopisto

Tampereen yliopistossa journalistiikan oppiaineessa on opetettu kestävää journalismia (sustainable journalism) nyt kolmen lukuvuoden ajan. Perusteellisen taustoituksen ja suunnittelutyön tuloksena on syntynyt viisi erilaista kurssia, jotka pitävät sisällään luentomuotoista lähiopetusta, verkko-opetusta ja työpajatyöskentelyä. Kursseille on osallistunut yhteensä n. 100 opiskelijaa, niin journalistiikan pää- ja sivuaineopiskelijoita kuin vaihto-opiskelijoita ja avoimen yliopiston opiskelijoita. Viestintä ja kehitys -säätiö Vikes on tukenut ja rahoittanut työskentelyä. Me allekirjoittaneet olemme sekä suunnitelleet nämä opetussisällöt että vastanneet niiden opetuksesta.

Tässä esityksessä pyrimme vastaamaan siihen, millaisia uusia vaatimuksia ympäristökriisi asettaa journalismin koulutukselle. Analysoimme sitä empiriaa, mitä meille on kestävä journalismin opetuksen kehittämistä ja opetuksesta kertynyt. Omien kokemustemme lisäksi käytämme aineistona opiskelijoiden kurssitehtäviin antamia vastauksia ja kurssipalautetta. Tältä pohjalta tarkastelemme, miten kysymys journalismin kestävydestä on otettu opiskelijoiden taholla vastaan ja millaisia ajatuksia heillä on journalismin roolista tulevaisuudessa. Samalla reflektioimme myös sitä, millaisia jännitteitä ympäristöllisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden välille syntyy.

Kurssien sisällöt on rakennettu kysymään, miten kestävä journalismi ja sen käytännöt ovat (ks. Berglez ym. 2017), ja asiaa on tarkasteltu kestävyden kolmen peruspilarin kautta (ks. Purvis ym. 2019). Ajatus on ollut, että niin ympäristöllisen, sosiaalisen kuin taloudellisen kestävyden täytyy toteutua yhtä aikaa, ja opetuksessa on pyritty löytämään yhteyksiä ja riippuvuuksia näiden eri näkökulmien väliltä. Toisaalta tätä lähtökohtaa on paljon myös haastettu, ja painotettu ympäristökestävyden ensisijaisuutta (esim. Raworth 2017, Norouzi ym. 2021).

Tämä tuo näkyviin kestävyden tavoitteiden keskinäiset jännitteet: jos ympäristökestävyys priorisoidaan, voidaanko silti pitää kiinni journalismin sosiaalisen vastuun tavoitteista, joiden mukaan journalismin tehtävä on puhutella mahdollisimman laajasti eri väestöryhmiä ja pyrkiä tuottamaan julkista areenaa erilaisten intressiristiriitojen käsittelylle? Tämä jännite on erityisen kiinnostava meille, sillä omat tutkimusnäkökulmamme kytkeytyvät juuri moniäänisyyden (Ylikoski & Ahva 2024) ja polarisaation (Hautakangas & Ahva 2018) käsitteisiin.

Lähteet:

Berglez, P., Olausson, U. & Ots, M. (eds.) (2017). *What is Sustainable Journalism? Integrating the Environmental, Social, and Economic Challenges of Journalism*. New York: Peter Lang.

Hautakangas, M. & Ahva, L. (2018). "Introducing a New Form of Socially Responsible Journalism: Experiences from the Conciliatory Journalism Project". *Journalism Practice*, Vol. 12(6), 730-746.

Norouzi, N. & Fani, M. (2021). "Comparison of Weak and Strong Theories of Environmental Sustainability in the Conceptual Context of Sustainable Development." *Trends Journal of Sciences Research* 1, no. 2 (October 7, 2021): 108–22. <https://doi.org/10.31586/rjees.2021.144>.

Purvis, B., Mao, Y., & Robinson, D. (2019). "Three pillars of sustainability: In search of conceptual origins". *Sustainability Science*, 14(3), 681–695.

Raworth, K. (2017). *Doughnut economics: Seven ways to think like a 21st-century economist*. Chelsea Green Publishing.

Ylikoski, M., & Ahva, L. (2024). "Journalism in moniäänisyys osana median monimuotoisuuden ilmiötä". *Media & Viestintä*, 47(4), 105–129. <https://doi.org/10.23983/mv.148569>.

Journalismia valmistavien mediatalojen kestävyysuunnitelmat logistisen mielikuvituksen paikkoina

Väitöskirjatutkija Aino Kangaspuro Haaparanta, Tampereen yliopisto

Journalistinen julkisuus on perustavanlaatuisesti materiaalista. Journalistisen julkisuuden valmistamiseen, tuottamiseen, jakelemiseen ja kuluttamiseen yleisesti liitettyä aineettomuuden harhaa kuitenkin vahvistavat

langattomat mediateknologiset laitteet sekä niitä ylläpitävä infrastruktuuri, jotka häivyttävät näkyvistä journalististen julkisuuden aineelliset ja ekologiset (ekomateriaaliset) yhteenkietoutumat, kuten monimetallikaivokset, metsään raivatut datakeskukset ja merenpohjaan upotetut tietoliikennekaapelit.

Journalismin oma ekologinen kestävyys on alkanut viimeisten vuosikymmenten aikana kiinnostaa enenevästi media- ja viestintätutkijoita (ks. esim. Miller, 2015; Maxwell ja Miller, 2017; Taffel, 2019; Laaksonen ym., 2024; Kangaspuro Haaparanta, 2025; Frig ym., 2025). Medialogististen toimitusketjujen ekomateriaaliset yhteenkietoutumat ovat puolestaan keskeisessä roolissa journalismin ympäristöjalanjäljen muotoutumisessa. Tässä esitelmässä tarkastelenkin journalismia tuottavien mediayhtiöiden vuosia 2020–2024 koskevia kestävyysuunnitelmia logistisen mielikuvituksen paikkoina (ks. Hockenberry ym., 2021b, s. 5) journalistisen julkisuuden tuottamisen logistisissa ketjuissa (ks. logistisesta mediateoriasta esim. Rossiter, 2015; 2016; 2017; Hockenberry ym., 2021a).

Kestävyysuunnitelmat toimivat hedelmällisenä esimerkkinä siitä, millaisena logistinen mielikuvitus näyttäytyy 2020-luvun alkupuolella journalismia tuottavalla media-alalla. Esitelmässäni ymmärrän kestävyysuunnitelmat paikkoina, joissa määritellään diskursiivisesti sekä tuotetaan rajoja, joiden sisällä "ekologisesti kestävä toiminta" katsotaan tapahtuvaksi. Samaan aikaan kestävyysuunnitelmat, samoin kuin mediayhtiöiden valmistamat journalistiset esitykset, kytkeytyvät digitaalisen infrastruktuurinsa kautta samoihin ekomateriaalisiin prosesseihin, joihin kaikki journalistisen julkisuuden tuottaminen perustuu. Tutkitut mediayhtiöt ovat suuria kaupallisia mediaorganisaatioita Pohjoismaista ja Britanniasta: Alma Media Oy Suomesta, Schibsted ASA Norjasta, JP/Politikens Hus Tanskasta ja Guardian Media Group Britanniasta. Koska jokainen näistä mediayhtiöistä hyödyntää tieteeseen perustuvia ilmastotavoitteita, niitä voidaan perustellusti pitää eräänlaisina roolimalleina ympäristökestävyyden osalta.

Esitelmässäni esitän, että journalismin ekomateriaalisten yhteenkietoutumien osittainenkin sivuuttaminen ylläpitää ekologisesti kestävämpää elämäntapaa paitsi journalististen esitysten myös journalistisen julkisuuden valmistamis-, työ- ja toimintatapojen kautta. Sen sijaan journalistisen julkisuustuotannon ekomateriaalisten yhteenkietoutumien tarkemmalla ja nykyistä vivahteikkaammalla erittelyllä on mahdollista edistää hallittua systeemistä muutosta, jonka tavoitteena on (ihmis)elämän jatkuminen planetaaristen rajojen määrittelemissä puitteissa.

Kirjallisuus

Frig, M., Jaakkola, M., & Olkkonen, L. (2025). The dual climate impact of news media: The carbon footprint-handprint challenges in Nordic commercial news media organizations. *MedieKultur*, 41(79), 70–91. <https://doi.org/10.7146/mk.v41i79.152898>

Hockenberry, M, N. Starosielski, and S. Zieger. (2021a). *Assembly Codes: The Logistics of Media*. Durham & London: Duke University Press.

Hockenberry, M, N. Starosielski, and S. Zieger. (2021b). Introduction: The Logistics of Media. In *Habits of Assembly*. In Matthew Hockenberry, Susan Zieger, & Nicole Starosielski (Eds.), *Assembly Codes*, 1–20. Durham & London: Duke University Press.

Kangaspuro Haaparanta, Aino. 2025. "Journalismin likainen hiljaisuus: Planetaarisesti kestävä journalismin tavoittelua materiaalisen mediatutkimuksen lähtökohdista". *Media & viestintä* 48(3): 117–142. doi:10.23983/mv.156757

Laaksonen, S-M., M. Frig, P. Pulli, E. Skenderi, and S. Suppanen. (2024). Tiekartta kohti resurssiviisasta digitaalista mediaa. ReDime-tutkimushankkeen loppuraportti. Valtiotieteellisen tiedekunnan julkaisuja 2024:261. Helsinki: Helsingin yliopisto. <https://www.mediaalantutkimussaatio.fi/wp-content/uploads/ReDime-report-loppuraportti.pdf>

Miller, T. (2015). Unsustainable Journalism. *Digital Journalism*, 3(5), 653–663. <https://doi.org/10.1080/21670811.2015.1026683>

Maxwell, R. and T. Miller. (2017). Making Journalism Sustainable/Sustaining the Environmental Costs of Journalism. In *What is Sustainable Journalism? Integrating the Environmental, Social, and Economic Challenges of Journalism*, eds. Peter Berglez, Ulrika Olausson., and Mart Ots, 19–37. New York: Peter Lang.

Rossiter, N. (2015). Locative Media as Logistical Media: Situating Infrastructure and the Governance of Labor in Supply-Chain Capitalism. In *Locative Media*, eds. by Rowan Wilken and Gerard Goggin. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9781315887036-19>

Rossiter, N. (2016). *Software, Infrastructure, Labour: A Media Theory of Logistical Nightmares*. New York & London: Routledge.

Rossiter, N. (2017). FCJ-220 Imperial Infrastructures and Asia beyond Asia: Data Centres, State Formation and the Territoriality of Logistical Media. *Fibreculture Journal*. [Online] (29).
<https://doi.org/10.15307/fcj.29.220.2017>

Taffel, S. (2019). *Digital Media Ecologies: Entanglements of Content, Code and Hardware* (1st ed.). Bloomsbury Academic & Professional. <https://doi.org/10.5040/9781501349270>

Rikosorientoitunutta journalismia? Ilmasto- ja ympäristöaktiivismin uutisoinnin lähteillä

Väitöskirjatutkija Nelli Jäntti-Tuominen, Tampereen yliopisto

Ilmasto- ja ympäristöliikkeille journalistinen julkisuus merkitsee näkyvyyttä, mutta samalla tilaa, jossa agendoille ja toimintatavoille haetaan legitimaatiota. Kuitenkin aktiivismin uutisoinnissa tyypillisesti keskitytään protestien kulkuun ja speaktaakkeliin liikkeiden agendojen jäädessä taka-alalle (Brown & Harlow, 2019; McLeod & Hertog, 1999). Erityisesti mahdollinen rikoksen syyllistyminen on uutisarvoista; rikos on journalismissa yhtäältä nopeaa poliisitiedotteiden pohjalta tehtävää perusuutisointia mutta toisaalta merkityksellistä yhteisten uhkakuvien vahvistamisessa ja yhteiskunnan yhtenäisen moraalikäsitteiden rakentamisessa (Hall ym., 1978, 66–67).

Tässä paperissa tarkastellaan ympäristö- ja ilmastoaktiivismin uutisoinnin lähteitä vuosina 2019 ja 2024 kuuden suomalaisen päivälehdessä verkko-uutisoinnissa (n=746). Näiden vuosien välillä sekä liikkeissä että laajemmin poliittisesti on tapahtunut huomattavia muutoksia; koronakriisi vaikutti sosiaalisten liikkeiden liikkumatilaa ja muuttunut turvallisuustilanne on siirtänyt ilmastoagendan julkisesta keskustelusta sivummalle. Uutisoinnin puhuvia toimijoita eritellään sisällönanalyysillä ja tarkastelua syvennetään myös uutisoinnissa esiintyviin asiantuntijoiden puheeseen. Asiantuntijoiden asema journalismin lähteiden joukossa on keskeinen kontekstualisointien ja tulkintojen tarjoamisessa, ja heidän näkemyksiään ennemmin tuetaan kuin vastustetaan (Weible, 2008; Albæk, 2011).

Alustavasti sisällönanalyysi antaa viitteitä, että vuonna 2019 aktivistit olivat yksittäinen suurin puhuvien toimijoiden ryhmä, kun taas vuonna 2024 heitä siteerattiin jonkin verran vähemmän. Poliisilähteiden määrä vuonna 2024 oli puolestaan huomattavasti vuotta 2019 suurempi. Toinen ryhmä, jotka esiintyivät lähteinä huomattavasti useammin vuonna 2024 vuoteen 2019 verrattuna, olivat poliitikot, erityisesti kansanedustajista puolueiden puheenjohtajat ja ministerit. Havainnot antavat alustavia viitteitä ilmasto- ja ympäristöaktiivismin käsitteilytavan oikeudellistumisesta; vuonna 2024 asiantuntijalähteinä toistui rikosoikeuden professorit, jotka arvioivat poliisin voimankäyttöä ja protestien oikeudellisia seurauksia aktivisteille.

Lähteet

Albæk, E. (2011). The interaction between experts and journalists in news journalism. *Journalism*, 12(3), 335–348. <https://doi.org/10.1177/1464884910392851>.

Brown, D. K., & Harlow, S. (2019). Protests, Media Coverage, and a Hierarchy of Social Struggle. *The International Journal of Press/Politics*, 24(4), 508–530. <https://doi.org/10.1177/1940161219853517>.

Hall, S., Critcher, C., Jefferson, T., Clarke, J. & Roberts, B. (1978). *Policing the crisis: Mugging, the State, and Law and Order*. Macmillan, Lontoo.

McLeod, D. M., & Hertog, J. K. (1999). Social Control, Social Change and the Mass Media's Role in the Regulation of Protest Groups. Teoksessa Demers, D. & Viswanath, K. (toim.), *Mass Media, Social Control and Social Change: A Macrosocial Perspective* (s. 305–330). Ames: Iowa State University Press.

Weible, C. M. (2008). Expert-Based Information and Policy Subsystems: A Review and Synthesis. *Policy Studies Journal*, 36(4), 615–635. <https://doi.org/10.1111/j.1541-0072.2008.00287.x>.

INFORMAATIORESILIENSSIN MONIULOTTEISUUS MEDIAN JA VIESTINNÄN KENTÄLLÄ

The Multidimensionality of Information Resilience in the Field of Media and Communication Research

Sessio/Session: (3/3)

Sali/Room: C209

Työryhmän vetäjät/Working group leaders: Tutkimuspäällikkö, VTT Minttu Tikka, THL; Tutkijatohtori, HTT, Kätilö (YAMK), Aino Rantamäki, Vaasan yliopisto; Vuorovaikutusvastaava (DECA-konsortio), VTT Minna Horowitz, Helsingin yliopisto; Yliopistotutkija, YTT, Reeta Pöyhtäri, Tampereen yliopisto

Somevaikuttajat informaatioresilienssin ja maanpuolustussuhteen rakentajina?

Tutkijatohtori Hanna Reinikainen, Helsingin yliopisto

Väitöskirjatutkija Nuppu Pelevina, Helsingin yliopisto

Yliopistotutkija, dosentti Salla-Maaria Laaksonen, Helsingin yliopisto

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on lisännyt huolta suomalaisen yhteiskunnan ja kansalaisten informaatioresilienssistä sekä kriisikestävyydestä laajemminkin. Viime vuosina julkisuudessa on myös keskusteltu erityisesti suomalaisten naisten rooleista mahdollisen yhteiskuntaa kohtaavan kriisin aikana: Kriisejä ja turvallisuutta koskevissa kyselyissä miehet ilmaisevat tyypillisesti naisia enemmän paitsi valmiuttaan osallistua kriisinhallintaan, myös luottamusta omaan toimintakykyynsä sekä omiin turvallisuutta koskeviin tietoihinsa ja taitoihinsa (MTS, 2025). Näiden tulosten perusteella vaikuttaakin siltä, että naisten maanpuolustussuhde on erilainen kuin miesten.

Maanpuolustussuhde koostuu muun muassa maanpuolustukseen liittyvistä tiedoista, taidoista ja asenteista sekä omaa toimijuutta ja kriisipystyvyyttä kohtaan koetusta luottamuksesta (Tallberg, 2019).

Maanpuolustussuhdetta rakennetaan viestinnän ja koulutuksen keinoin ja suomalaisten miesten maanpuolustussuhde rakentuu tyypillisesti asepalveluksen aikana. Tämän vuoksi on ymmärrettävää, että maanpuolustussuhteen ja siten myös kriisikestävyyden käsitteleminen jää helposti puutteelliseksi erityisesti niiltä naisilta, jotka eivät suorita vapaaehtoista asepalvelusta. Tämä sulkee helposti naiset ulos kriisikestävyyttä ja maanpuolustusta koskevasta julkisesta keskustelusta, mikä puolestaan kaventaa aiheeseen liittyviä näkökulmia ja voi edistää naisten maanpuolustussuhteen heikentymistä entisestään.

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan yhtä Suomen puolustushallinnon hyödyntämää strategisen viestinnän keinoa maanpuolustussuhteen ja kriisikestävyyden rakentamiseksi: Sosiaalisen median vaikuttajien osallistumista valtakunnallisille maanpuolustuskursseille. Tarkastelumme kohteena ovat sekä maanpuolustuskurssin käyneet naispuoliset somevaikuttajat että vaikuttajien naispuoliset kohdeyleisöt. Kysymme, merkitseekö erityisesti naispuolisten somevaikuttajien kutsuminen maanpuolustuskursseille kriisikestävyyttä ja maanpuolustusta koskevan keskustelun monipuolistumista ja moniäänistymistä ja ovatko somevaikuttajien maanpuolustuskursseja koskevat somesisällöt merkityksellisiä naispuolisten yleisöjen maanpuolustussuhteen ja koetun kriisipystyvyyden kannalta.

Argumentoimme, että somevaikuttajilla on merkittävää viestinnällistä toimijuutta, joka potentiaalisesti tuottaa paitsi kriisikestävyyttä, myös informaatioresilienssiä yhteiskunnassa. Tutkimuksemme edistää näin ymmärrystä

somevaikuttajien roolista osana yhteiskunnan kriisikestävyyttä sekä kansalaisten maanpuolustussuhteen rakentumista.

Lähteet:

MTS. (2025). Suomalaisten mielipiteitä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta. Tiedotteita ja katsauksia. Joulukuu 2025.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/07e3069c-1d69-44c0-ac7b-32385384b200/content>

Tallberg, T. (2019). ”Jos Suomeen hyökätään...” – Maanpuolustustahdon mittaamisesta maanpuolustussuhteen tutkimukseen. Maanpuolustus-lehti. <https://www.maanpuolustus-lehti.fi/jos-suomeen-hyokataan/>

Digitaalinen irrottautuminen informaatioresilienssin keinona

Apulaisprofessori Karoliina Talvitie-Lamberg, Jyväskylän yliopisto

Yliopistonlehtori, dosentti Leena Ripatti-Torniainen, Tampereen yliopisto

Tutkija Sanna Valtonen, Tampereen yliopisto

Digitaalisten ja sosiaalisten medioiden käytöstä irrottautuminen on noussut keskeiseksi keinoksi hallita digitaalisen arjen kuormitusta (Talvitie-Lamberg ym. 2024). Sitä pidetään myös keinona parantaa digitaalista hyvinvointia ja siten vastuullisen digitaalisen kansalaisuuden avaintaitona (Kaun 2021; Vanden Abeele & Mohr 2021). Samaan aikaan osallistuminen digitaalisille alustoille tuntuu määrittävän yhä enemmän sitä, miten julkinen elämä ja kokemus siihen kuulumisesta rakentuvat. Kriittinen media- ja datatutkimus osoittaa, että erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat ihmiset ovat riippuvaisia digitaalisista alustoista, mutta kokevat samalla joutuvansa niiden vaatimusten vuoksi yhteiskunnan reunamille (Nikunen ym., tulossa). Viimeaikainen tutkimus viittaakin siihen, että digitaaliseen yhteiskuntaan kuulumisen kokemus on heikkenemässä (Fenton ym. 2023; Latzer ym. 2025). Herää kysymys, miten digitaalinen irrottautuminen mahdollisesti muokkaa kokemusta kuulumisesta yhteiseen julkiseen elämään. Tutkimuskysymyksenä esitämme: Kuinka sosiaalisesta mediasta irrottautujat kokevat kuuluvuuden ja toimijuuden julkisessa elämässä? Tutkimuksemme sijoittuu pohjoismaisen datahyvinvointiyhteiskunnan kontekstiin (Andreassen ym. 2021; Syvertsen ym. 2014).

Aiempi digitaalisen irrottautumisen tutkimus osoittaa, että irrottautumisen taustalla on usein toive paremmasta: hyvinvoinnin lisäämisestä, arjen kuormituksen vähentämisestä, ei-digitaalisen läsnäolon vahvistamisesta tai sosiaalisen osallistuspaineen välttämisestä (Gilbert ym. 2025; Nguyen & Hargittai 2025). Aiempi tutkimus korostaa myös irrottautumisen sosiaalisia ja poliittisia ulottuvuuksia (Enli & Fast 2023) ja kytköstä (kollektiiviseen) paremman elämän ja yhteiskunnan tavoitteluun (Kania-Lundholm 2021). Hyödynnämme siksi tutkimuksessamme toivon käsitettä (Bugajska 2024). Toivon liittyy tunne nykyhetken epätäydellisyydestä mikä edellyttää toimijuutta ja suuntautumista kohti parempaa tulevaisuutta sekä uskoa yhteiseen hyvään (Bugajska 2024).

Aineistomme koostuu 64 teema-haastattelusta ja mediapäiväkirjasta neljässä ryhmässä: nuoret aikuiset, pakolaistaustaiset maahanmuuttajat, toimittajat ja akateemiset johtajat. Analyysi toteutettiin Situational Analysis -menetelmällä (Clarke ym. 2017; 2022). Tuloksemme osoittavat, että irrottautuminen ei ole vain yksilöllinen selviytymisstrategia, vaan myös moraalinen teko, jonka toivotaan tervehdyttävän sosiaalisen median viestintäkulttuureja. Sosiaalisen median käytöstä luopuminen ei merkitse vetäytymistä julkisesta elämästä (Adams & Jansson 2021), vaan voi päinvastoin vahvistaa toimijuutta ja osallistumista siinä. Vahvistaessaan toimijuuden ja osallisuuden kokemusta, näyttäytyy digitaalinen irrottautuminen oleellisena keinona vahvistaa informaatioresilienssiä digitaalisessa yhteiskunnassa.

Länsi toimijana ja toiminnan kohteena suomalaisissa Ukrainan sotaa käsittelevissä uutisissa. Digitaalisen humanismin lähestymistapoja

Tutkijatohtori, dosentti Jere Kyyrö, Tampereen yliopisto

”Länsimaat” on mediassa toistuva, joskin usein hämäräksi jäävä merkittäjä. Kylmän sodan aikana Suomi sijaitsi itä- ja länsileirien välissä, kun Natoon liittymisen myötä Suomen on nähty siirtyneen lopullisesti osaksi länttä. Kylmää sotaa seuranneen yksinapaisen ja liberaalin demokratian voittokulkua ennakoineen kehityksen aikana kilpaileva, sivilisaatioihin perustuva maailmanjärjestys alkoi hahmottua.

Gregorio Bettizan, Derek Boltonin ja David Lewisin mukaan sivilisaationaalisen ideologian avulla liberaaliin demokratiaan syystä tai toisesta sopeutumattomat valtiot ja poliittiset eliitit voivat haastaa liberaalin demokratian universalistista hegemoniaa. Esimerkiksi Putinin Venäjä esiintyy venäläisen maailman tai euraasialaisen sivilisaation ja Kiina konfutselaisen sivilisaation johtajana, samaan aikaan kun ”Länsi” esitetään rappeutuneena tai heikkona.

Samaan aikaan myös globaalin, jo kylmän sodan aikana kehittyneen sääntöpohjaisen järjestelmän nähdään olevan uhattuna ja sivilisaationaalit haastavat tätä järjestelmää. Sivilisaationaalinen ideologia myös esittää usein toiset sivilisaatiot uhkina. Myös ns. länsimaissa voidaan haastaa liberaalia demokratiaa, tai puolustaa sitä näennäisesti, puhumalla sivilisaatioista.